

Miljødirektoratets tilråding til
Klima- og miljødepartementet om

Verneplan for skog på Statskog SF sin
grunn

Juni 2022

Innhold

1. FORSLAG.....	4
1.1 Hjemmelsgrunnlag og begrunnelse for verneforslaget	5
1.2 Verneverdier, påvirkningsfaktorer og effekter av verneforslaget	5
1.3 Andre interesser.....	8
1.4 Planstatus.....	10
2. SAKSBEHANDLING.....	11
2.1 Generell bakgrunn	11
2.2 Saksbehandlingsprosesser	11
2.3 Saksgang.....	14
2.4 Konsultasjon med Sametinget	14
2.5 Forholdet til utredningsinstruksen	14
3. VIKTIGE ENDRINGER UNDER BEHANDLINGEN AV VERNEPLANEN	15
3.1 Navn	15
3.2 Avgrensing.....	15
3.3 Verneforskriftene.....	15
4. OPPHEVING OG ENDRING AV TIDLIGERE VERNEVEDTAK	16
5. FORVALTNING, ØKONOMISKE OG ADMINISTRATIVE KONSEKVENSER	16
5.1 Vurdering av samfunnsøkonomiske konsekvenser av verneforslaget	16
5.1.1 Problemformulering og mål.....	17
5.1.2 Relevante tiltak	18
5.1.3 Prinsipielle spørsmål	19
5.1.4 Positive og negative virkninger av tiltakene	19
5.1.5 Avveininger mellom skogbruk og skogvern	36
5.1.6 Vurdering basert på positive og negative virkninger for samfunnet.....	38
5.2 Samlet anbefaling	39
5.3 Forutsetninger for vellykket gjennomføring.....	40
5.4 Forvaltningsmessige og budsjettmessige konsekvenser	40
6. HØRING AV VERNEFORSLAGET	41
7. GENERELLE MERKNADER TIL VERNEFORSLAGENE	42
7.1 Generelle merknader til verneforslaget	42
7.2 Merknader til prosess	45
7.3 Klima/det grønne skiftet	47
7.4 Skognæringen	48

7.5	Biologiske registreringer og verneverdier.....	52
7.6	Mangelanalysene	54
7.7	Konsekvensvurderingene.....	54
7.8	Avgrensing.....	59
7.9	Kunnskapsgrunnlaget.....	59
7.10	Reindrift	60
7.11	Forskrifter.....	61
7.12	Innspill mottatt etter Statsforvalteren sin tilråding til vern.	67
8.	MERKNADER TIL DET ENKELTE OMRÅDE	69
1.	Austervefsna (utvidelse), Hattfjelldal kommune	69
2.	Bollermolia, Hemnes kommune	71
3.	Breiskardet, Grane kommune.....	72
4.	Danielåsen (utvidelse), Grane kommune.....	75
5.	Grytåvatnet, Vefsn kommune.....	78
6.	Holmvasdalen (utvidelse), Grane kommune	81
7.	Kappfjellmoen, Grane kommune.....	84
8.	Litlfiplingdalselva (utvidelse), Grane kommune	85
9.	Litlfjellet/Rånhtjoenhvaartoe eatnemedajve, Grane kommune	87
10.	Lomsdal-Visten nasjonalpark/Njaarken vaarjelimmedajve (utvidelse), Grane kommune ..	88
11.	Mikkeljordmoen, Hattfjelldal kommune.....	90
12.	Olaåsen, Vefsn kommune	92
13.	Simafjellet (utvidelse), Hemnes kommune.....	93
14.	Skardmodalen/Skaalma eatnemedajve (utvidelse), Hattfjelldal kommune.....	94
15.	Spølremvatnet, Grane kommune	96
16.	Stavvasdalen, Grane/Vefsn kommune	97
17.	Stortuva (utvidelse), Hemnes kommune	98
18.	Svartasselva/Tjeehpesjaevrienjohke eatnemedajve , Grane kommune.....	100
19.	Svartåga, Hemnes kommune	101
9.	MILJØDIREKTORATET TILRÅR.....	103
10.	Litteratur	104

1. FORSLAG

Miljødirektoratet tilrår vern av 11 nye naturreservater i skog og utvidelse av 7 eksisterende naturreservater i medhold av naturmangfoldloven (lov om forvaltning av naturens mangfold). Det foreslås videre utvidelse av Lomsdal-Visten nasjonalpark/Njaarken vaarjelimmiedajve som endring av eksisterende forskrift.

Alle områdene er eid av Statskog SF og inngår som del av oppdrag om å vurdere offentlig eid grunn for vern. I tillegg er det i ett område mottatt tilbud om frivillig vern på privat grunn, og dette arealet inngår i verneforslaget. Tilrådingen omfatter ca. 49,8 kvadratkilometer nytt verneareal, hvorav ca. 27,1 kvadratkilometer er produktiv skog.

Områdene som foreslås vernet er:

1. **Austervefsna** (utvidelse av eksisterende naturreservat) Hattfjelldal kommune
2. **Bollermolia** Hemnes kommune
3. **Breiskardet** Grane kommune
4. **Danielåsen** (utvidelse av eksisterende naturreservat) Grane kommune
5. **Grytåvatnet** Vefsn kommune
6. **Holmvassdalen** (utvidelse av eksisterende naturreservat) Grane kommune
7. **Kappfjellmoen** Grane kommune
8. **Litlfiplingdalselva** (utvidelse av eksisterende naturreservat) Grane kommune
9. **Litlfjellet/Rånhtjoenhvaartoe eatnemedajve** Grane kommune
10. **Lomsdal-Visten nasjonalpark/Njaarken vaarjelimmiedajve** (utvidelse av eksisterende nasjonalpark) Grane kommune
11. **Mikkeljordmoen** Hattfjelldal kommune
12. **Olaåsen** Vefsn kommune
13. **Simafjellet** (utvidelse av eksisterende naturreservat) Hemnes kommune
14. **Skardmodalen/Skaalma eatnemedajve** (utvidelse av eksisterende naturreservat) Hattfjelldal kommune
15. **Spølremvatnet** Grane kommune
16. **Stavvassdalen** Grane/Vefsn kommune
17. **Stortuva** (utvidelse av eksisterende naturreservat) Hemnes kommune
18. **Svartasselva/Tjeehpesjaevrienjohke eatnemedajve** Grane kommune
19. **Svartåga** Hemnes kommune

Det foreslås endring i verneforskriften for:

- Forskrift 29.05.2009 nr. 553 om Lomsdal-Visten nasjonalpark/Njaarken vaarjelimmiedajve, Brønnøy, Vevelstad, Vefsn og Grane kommuner, Nordland

Forskrifter som oppheves:

- Forskrift 10.11.2017 nr. 1746 om vern av Auster-Vefsna naturreservat, Grane og Hattfjelldal kommuner, Nordland.
- Forskrift 10.11.2017 nr. 1748 om vern av Danielåsen naturreservat, Grane kommune, Nordland.
- Forskrift 19.12.2008 nr. 1466 om verneplan for skog. Vedlegg 13. Holmvassdalen naturreservat, Grane kommune, Nordland.
- Forskrift 10.11.2017 nr. 1752 om vern av Litle Fiplingdalselva naturreservat, Grane kommune, Nordland.
- Forskrift 25.02.2011 nr. 232 om fredning av Simaklubben naturreservat, Hemnes kommune, Nordland.

- Forskrift 04.12.1992 nr. 936 om vern av Skardmodalen naturreservat, Hattfjelldal kommune, Nordland.
- Forskrift 25.02.2011 nr. 234 om fredning av Tuvhaugen naturreservat, Hemnes kommune, Nordland.

1.1 Hjemmelsgrunnlag og begrunnelse for verneforslaget

Områdene foreslås vernet som naturreservat og nasjonalpark i medhold av naturmangfoldloven § 34, § 35, § 37 og § 62. Vilkåret for å kunne opprette et naturreservat etter naturmangfoldloven § 37 er at arealet enten inneholder truet, sjelden eller sårbar natur, representerer en bestemt naturtype, på annen måte har særlig betydning for biologisk mangfold, utgjør en spesiell geologisk forekomst eller har særskilt naturvitenskaplig verdi. For opprettelse av nasjonalpark kan det vernes større naturområder som inneholder særegne eller representative økosystemer eller landskap og som er uten tyngre naturinngrep.

Verneområdene skal bidra til bevaringsmålene i naturmangfoldloven § 33, blant annet bokstavene

a (variasjonsbredden av naturtyper og landskap),

b (arter og genetisk mangfold),

c (truet natur og økologiske funksjonsområder for prioriterte arter),

d (større intakte økosystemer, også slik at de kan være tilgjengelige for enkelt friluftsliv),

e (områder med særskilte naturhistoriske verdier),

g (økologiske og landskapsmessige sammenhenger nasjonalt og internasjonalt),

h (referanseområder for å følge utviklingen i naturen).

Verneområdene skal bidra til å oppfylle flere nasjonale mål som:

- *Miljømål 1.1. Økosystema skal ha god tilstand og levere økosystemtjenester.*
- *Miljømål 1.2. Ingen trua arter og naturtyper skal utryddast, og utviklinga til truga og nær truga arter og naturtyper skal betras.*
- *Miljømål 1.3. Eit representativt utval av norsk natur skal bevarast for kommande generasjonar.*

Opprettelse av verneområdene bidrar til å nå internasjonale mål og forpliktelser, bl.a. nedfelt i konvensjonen for biologisk mangfold artikkel 8 om et sammenhengende verneområdenettverk, jf. også naturmangfoldloven § 33 bokstav g.

Ved å verne disse naturområdene mot ulike typer inngrep, gir verneområdene også et positivt bidrag til det nasjonale og internasjonale målet om å stanse tapet av naturmangfold, jf. naturmangfoldloven § 33 bokstav a, b og c.

1.2 Verneverdier, påvirkningsfaktorer og effekter av verneforslaget

De foreslåtte verneområdene i denne tilrådingen kan gi et svært viktig bidrag til Norges nasjonale miljømål og særlig da miljømål 1.2 om ivaretagelse av truet og nær truet natur og miljømål 1.3 om ivaretagelse av et representativt utvalg av norsk natur.

Skogområdene i denne tilrådingen omfatter følgende rødlistede naturtyper:

- Boreal regnskog (VU-sårbar)
- Høgstaude granskog (NT – Nær truet)

- Kalkgranskog (VU – sårbar)
- Kalk- og lågurtfuruskog (VU – sårbar)
- Flomskogsmark (VU – sårbar)
- Høgstaude edellauvskog (VU – sårbar)

I rapport M-2048 *Skog- og verneverdier i områder aktuelle for vern på Statskog SF sin grunn på Helgeland* er de viktigste verneverdiene oppsummert. Etter at denne rapporten ble utarbeidet, er det publisert en ny rødliste for arter (Artsdatabanken 2021), det er videre gjort endringer i avgrensning av områdene og det er fremkommet ny kunnskap om artsforekomster. Det er av den grunn utarbeidet en ny oversikt over rødlistede arter som forekommer i de områder som nå tilrås for vern.

For artsgruppen fugl er det registrert en art i kategori kritisk truet (CR), tre fuglearter i kategori sårbar (VU) og 5 fuglearter i kategori nær truet (NT). Områdenes betydning for fugl er ikke utredet ut over enkeltobservasjoner og inngår av den grunn ikke i de videre vurderingene, eller i kapittel 8. For artsgruppene insekter, karplanter, lav, sopp og moser er det registrert totalt 90 nær true og true arter, fordelingen er angitt i Tabell 1. (pr 19.4.2022)

Tabell 1 Oversikt over rødlistearter i kategorien insekter, karplanter, lav, sopp og moser i foreslåtte verneområder.

Kategori	Insekter	Karplanter	Lav	Sopp	Moser	Sum
Sterkt truet (EN)	1	0	5	0	0	6
Sårbar (VU)	5	2	13	11	1	32
Nær truet (NT)	8	6	15	23	0	52
Sum	14	8	33	34	1	90

Innenfor de foreslåtte verneområdene er det registrert en rekke arter som vurderes som norske ansvarsarter. At en art er norsk ansvarsart innebærer at Norge har mer enn 25 % av europeisk populasjon. En stor andel av dette er arter i kategori livskraftig (28 stk.), og gjelder i stor grad vanlige arter med nordlig utbredelse. Det gjelder også 15 arter som er rødlistet i kategoriene nær truet, sårbar og sterkt truet. Av disse er fem arter knyttet til kalk- og lågurtskog, mens tre arter er knyttet til boreal regnskog.

Tabell 2 Oversikt over ansvarsarter fordelt på rødlistekategori i de foreslåtte områdene. Dette er arter i artsgruppene fugl, insekter, karplanter, lav, sopp og moser. Fugl omfatter 6 arter, alle i kategori livskraftig (LC).

Kategori	Antall
Sterkt truet (EN)	2
Sårbar (VU)	5
Nær truet (NT)	8
Livskraftig (LC)	28
Totalt	43

Viktigste påvirkningsfaktorer for de rødlistede artene og naturtypene er skogbruk. For artene er kommersielt skogbruk angitt som påvirkningsfaktor for 81 av de 90 artene. Det kan også være andre årsaker som nedbygging, vedhogst mv. som påvirker bestandsutviklingen. For naturtypene er skogbruk angitt som påvirkningsfaktor for 5 av de 6 rødlistede naturtypene.

I det foreslåtte Danielåsen naturreservat er det funnet en ny art for vitenskapen (Holien og Frisch 2022). Arten heter *Microcalicium loraasii* og er en lavart som er funnet på stående død ved av furu. I tillegg er soppen *Conicomycetes nassensis* funnet i det foreslåtte Grytåvatnet naturreservat, denne arten er ikke tidligere registrert i Europa. Disse to artene er ikke vurdert i rødliste for arter eller i datasettet "arter av nasjonal forvaltningsinteresse". Det er også registrert en ny lavart for vitenskapen i det foreslåtte Litlfjellet naturreservat. Dette er lavarten *Miriquidica majae*. Arten ble beskrevet i 2019 (Tønsberg og Andersen 2019) og inngår i norsk rødliste for arter (2021).

Tre av områdene som tilrås er vurdert å ha nasjonal verneverdi, svært viktig (****), ni av områdene er vurdert å ha nasjonal verneverdi (***) og syv områder regional verneverdi (**). De fleste av områdene er relativt små, men mange av områdene er utvidelser av eksisterende verneområder og/eller inngår i et økologisk nettverk med nærliggende verneområder. Dette gir et godt utgangspunkt for langsiktig ivaretagelse av naturkvalitetene.

De foreslåtte verneområdene vil bidra til å dekke mangler i et representativt vern (*Miljømål 1.3. Eit representativt utval av norsk natur skal bevarast for kommande generasjoner*). Med bakgrunn i evaluering av skogvernet i 2017 er det vurdert hvilke prioriterte mangler de ulike områdene vil dekke. Områdenes dekning av fylkesvise prioriterte mangler er angitt i Tabell 3. Dekning av regionale mangler bidrar videre til dekning av nasjonale mangler. Områdene bidrar i hovedsak med verneareal i nordboreal og mellomboreal sone. Totalt for Norge er ca. 8,8 % av skogen i nordboreal sone vernet (1.1.2017), mens 3,7 % av skogen i mellomboreal sone er vernet (1.1.2017). Av de foreslåtte områdene ligger sju områder i nordboreal sone, mens de øvrige ligger i mellomboreal sone eller i en kombinasjon med nord- og mellomboreal sone.

Områdene vil videre bidra til miljømål 1.2 "*Ingen arter og naturtyper skal utryddes, og utviklingen til truede og nær truede arter og naturtyper skal bedres*". Det er registrert 90 rødlistearter i området og et vern vil bidra til å ivareta deres krav til livsmiljø på lang sikt. Med sin størrelse og nærhet til nærliggende verneområder vil områdene inngå som en del av et økologisk nettverk, hvor arter kan opprettholde levedyktige populasjoner over tid. Områdene ivaretar også truede og nær truede naturtyper.

Tabell 3 Oversikt over verneverdi og hvilke mangler det enkelte området dekker. Ved forslag om utvidelser oppgis verneverdi samlet for hele det nye verneområdet. Areal er nytt verneareal.

Generelle mangler	Verneverdi	Areal	Oppfyllelse av mangler i skogvernet
Austervefsna	****	188	Middels til høy mangelinndekning av bekkekløft, boreal regnskog, gråor-heggeskog av flommarkstype, ospedominert skog
Bollermolia	**	485	Middels inndekning av kalkgranskog
Breiskardet	***	4980	Middels til høy inndekning av boreal regnskog, bekkekløfter og store sammenhengende områder
Danielåsen	****	8746	Høy inndekning av gamle boreale lauvskoger, kalkgranskog og store sammenhengende områder
Grytåvatnet	**	3099	Lav til middels inndekning av høgstaude bjørkeskog, ospedominert skog. Middels inndekning av skog med høy bonitet og gammel skog.
Holmvassdalen	****	15115	Høy inndekning av boreal regnskog, gråor-heggeskog av flommarkstype, ospedominert skog, kalkgranskog, bekkekløfter og store sammenhengende områder

Kappfjellmoen	**	120	Høy inndecking av kalkgranskog, bekkekløft og boreal regnskog
Litlfiplingdalselva	***	2472	Høy inndecking av kalkgranskog, ospeskog
Litlfjellet	**	955	Lav inndecking av høgstaude bjørkeskog, kalkskog (blandingsskog). Det er funnet en art som er ny for vitenskapen og flere rødlistearter etter at kartleggingen og verdisettingen ble vurdert, noe som øker verdien.
Lomsdal-Visten	***	3289	Lav til middels inndecking av kalkgranskog, store sammenhengende områder
Mikkeljordmoen	***	296	Høy inndecking av kalkgranskog, kalkfuruskog bekkekløfter, gamle boreale lauvskoger
Olaåsen	***	1106	Lav til middels inndecking av kalkgranskog, gråor-heggeskog av flommarkstype, bekkekløft og store sammenhengende områder
Simafjellet	***	1080	Høy inndecking av bekkekløfter, kalkgranskog, høgstaudebjørkeskog og store sammenhengende områder
Skardmodalen	***	1484	Høy inndecking av høgstaudebjørkeskog, store sammenhengende områder
Spølremvatnet	**	660	Lav til middels inndecking av kalkgranskog
Stavvassdalen	***	4929	Lav til middels inndecking av store sammenhengende områder
Stortuva	***	308	Høy inndecking av kalkgranskog
Svartvasselva	**	204	Høy inndecking av kalkgranskog, bekkekløft og boreal regnskog
Svartåga	**	296	Middels inndecking av bekkekløfter, gråor-heggeskog av flommarkstype

1.3 Andre interesser

Kapittel 1.3 omtaler de viktigste samfunnsmessige interessene innenfor de foreslåtte verneområdene, i den grad det er identifisert andre interesser i vernesaken er disse omtalt i kapittel 5-7.

Skogbruk

Vern av skog innebærer en beskyttelse av skogen og at det ikke kan drives skogbruk innenfor verneområdene. I dette ligger det en interessekonflikt mellom skogbruk og bevaring av naturmangfold. For Helgeland er skognæringen, herunder industribedriften Arbor en viktig næringsinteresse, og hensynet mellom skognæring og vern har vært et viktig tema i verneplanprosessen.

NIBIO har gjennomført en analyse av tilgjengelige skogressurser på Helgeland og vurdert hvilke konsekvenser et eventuelt vern kan få (Hauglin et al. 2021) I deres vurdering er det tatt utgangspunkt i områdene som er sendt på høring. Helgeland er i denne sammenheng definert som kommunene Grane, Hattfjelldal, Vefsn, Hemnes og Rana. Beregningene indikerer at samlet tilgjengelig virkesvolum utenfor de foreslåtte verneområdene på Helgeland i kommende 30-års periode er tilstrekkelig for å opprettholde, eller til og med øke dagens avvirkningsnivå. Samtidig presiserer NIBIO at det er flere viktige forutsetninger som ikke blir belyst i denne analysen. I hovedsak knytter det seg til andelen av det tilgjengelige volumet som er økonomisk drivverdig. I dataene som ligger til grunn for beregningene er det for eksempel ikke informasjon som forteller om

arealet er for glissent eller står som en lomme med lite totalkvantum for lønnsom drift. Det samme gjelder driftstekniske utfordringer som bratte kløfter, skrenter eller elveløp som vil hindre lønnsom drift (Hauglin et al. 2021)

For å kunne gjøre bedre avveininger mellom vern og skogsdrift har Statsforvalteren som del av kunnskapsgrunnlaget for sin tilråding gjort egne vurderinger av tilgjengelig areal og kubikk på bakgrunn av befaringer, kart som viser m³/daa (basert på SR16), bonitetskart (basert på AR5), flyfoto og terrengmessige forhold (høydekurver) i de foreslåtte verneområdene. Deres vurderinger er brukt som grunnlag for å svare på innspill som er kommet inn under høringa, og er vedlagt Statsforvalteren sin tilråding. I vurderingene har Statsforvalteren ikke tatt hensyn til nøkkelbiotoper, naturtyper med verdi A, truede arter eller kantsoner langs vassdrag, da dette er skjønsmessige vurderinger som gjøres av skogbruket i felt. De har likevel kommet frem til et noe lavere estimert tilgjengelig volum enn NIBIO, for eksempel i overkant av 26 000 m³ mindre volum i Holmvassdalen, Danielåsen og Stavvassdalen. Store deler av disse områdene er svært glisne med lite nyttbart hogstvolum per dekar. Det er mye skrinns furuskog og myr, noe som ikke vil gi lønnsom drift på store arealer.

Statsforvalteren har lagt stor vekt på avveiningen mellom miljøinteresser og næringsinteresser i sin tilråding i saken. Statsforvalteren har lagt vekt på å sikre de naturverdiene som dekker manglene i dagens skogvern, samt arealer med stort arts mangfold og mange rødlistearter. De har vurdert hvert enkelt område og har tilrådd tatt ut tilgjengelig produktiv skog fra verneforslagene der de mener det har liten betydning for de viktigste naturverdiene. De har tatt ut noen naturtypelokaliteter med verdi B i sin tilråding, men disse er hovedsakelig av naturtypen gammel høyereliggende granskog, som ikke dekker mangler ved vernet. Totalt har Statsforvalteren tatt ut 903 daa i 10 områder i sin tilråding, med til sammen 8224 m³ produktiv skog. Det henvises til kapittel 5 og kapittel 8 for Miljødirektoratet sine vurderinger om det areal som foreslås tatt ut. I forskriften for Svartvasselva er det åpnet for ferdsel og oppgradering av traktorvei gjennom foreslått verneområde for å sikre økonomisk drift av bakenforliggende skog.

Reindrift og samiske interesser

Verneforslagene berører Byrkije, Voengelh-Njaarke, Jillen-Njaarke og Røssåga/Toven reinbeitedistrikter. Ved vern vil arealene sikres mot hogst og andre arealendringer, og et vern vil bidra til å bevare det samiske naturgrunnlaget. Samtidig har reindriften interesser som kan bli begrenset ved et vern. Dette gjelder i hovedsak søknadsplikten ved motorferdsel på barmark, start/landing med helikopter, oppsetting av hytter, gammer og gjerder og uttak av virke. En del av disse interesse motsetningene er løst gjennom forslag til unntak i verneforskriftene og endring av vernegrenser. Dette gjelder for eksempel uttak av bjørk til brensel og vedlikehold av lovlig oppsatte reingjerder og annet reindriftsutstyr, samt rydding og vedlikehold av eksisterende flyttlei og kjøretrasé i reindriften, som er lagt inn i alle aktuelle forskrifter. I forskrift for det foreslåtte Bollermolia naturreservat er det lagt inn unntak for tradisjonell lavplukking og bruk/flytting av taubane i forbindelse med uttransport av lav. Statsforvalteren har tilrådd at eksisterende og planlagt reingjerde i henholdsvis utvidelsen av Holmvassdalen og utvidelsen av Lomsdal-Visten grenses ut. I det foreslåtte Simafjellet naturreservat er det åpnet for etablering av planlagt samlingsgjerde i forskriften.

I forslagene til verneforskrifter er motorferdsel på barmark, start og landing med helikopter og oppsetting av gjerder og andre midlertidige anlegg søknadspliktige. Det legges opp til dispensasjoner av lengre varighet (for eksempel 5-årige) og som kan gjelde for flere verneområder. Dersom

reindriftas behov for søknadspliktige tiltak blir synliggjort i distriktsplanene til de aktuelle reinbeitedistrikt, så kan dispensasjon gis på bakgrunn av opplysninger i distriktsplanen.

Kraftutbygging, kraftledninger og andre tekniske anlegg

For de foreslåtte verneområdene er det eksisterende småkraftverk i nær tilknytning til Grytåvatnet, Svartvasselva, Danielåsen og Svartåga. Ved Svartvasselva og Svartåga ligger de tekniske anleggene utenfor de foreslåtte naturreservatene, og et eventuelt vern vil ikke legge begrensninger på fortsatt drift. Ved Grytåvatnet er det planlagt ny fiberkabel fra Laksåga kraftverk, som ligger i østenden av vatnet, til eksisterende kraftlinje gjennom det foreslåtte verneområdet. Det er i forskriften åpnet for å etablere kablen langs eksisterende kraftlinje etter søknad.

I Danielåsen oppgir Unikraft å ha planer om å bygge et minikraftverk ved kote 340 i Litlvasselva, men tiltaket er ikke omsøkt.

I tillegg til Grytåvatnet går det kraftledninger gjennom Breiskardet, Danielåsen, Lomsdal-Visten og Litlfiplingdalselva. Drift, vedlikehold og istandsetting av kraftledninger ved akutt utfall vil være direkte unntatt i verneforskriftene. Motorferdsel i forbindelse med vedlikehold og oppgradering av kraftlinjene vil være søknadspliktig.

Friluftsliv, jakt og fiske

Områdene som foreslås vernet er i ulik grad tilrettelagt og brukt til friluftsliv. I flere av områdene er det merke stier som er mye brukt. Enkelte av områdene er på grunn av topografi lite brukt, og det er ikke tilrettelegging i særlig grad.

Statsforvalteren vurderer at de største friluftssinteressene er knyttet til Stavvassdalen, Holmvassdalen, Spølremvatnet, Skarmodalen, Danielåsen og Olaåsen. Områdene brukes til jakt, fiske, fotturer og skiturer, rideturer, samt plukking av bær og sopp. I Danielåsen er det per i dag en åpen snøskuterløype som går gjennom området. Denne er lagt inn som unntak i verneforskriften.

Verneforskriftene legger ikke noen begrensninger på ferdsel til fots innenfor de foreslåtte områdene. Eksisterende stier som er markert i vernekartet kan ryddes, vedlikeholdes og merkes uten at det er søknadspliktig. Nordlandsleden går for eksempel gjennom det foreslåtte Skardmodalen naturreservat, og her kan det fortsatt utføres vedlikehold og enkel merking. I naturreservater vil det i hovedsak være aktuelt med enkel tilrettelegging. Universell utforming av turstier og større tilrettelegging skal foregå utenfor.

Friluftsløven åpner for sykling på vei eller sti når det skjer hensynsfullt og med tilbørlig varsomhet i skogsområder. I tråd med føringene i friluftsmeldingen og tidligere vedtatte kgl.res. for skogvern tillates sykling, samt riding og bruk av hest, på eksisterende stier og veier, dersom det ikke er særskilte naturfaglige hensyn som tilsier et forbud på bestemte stier eller i bestemte områder.

1.4 Planstatus

Planstatus for de foreslåtte områdene er Landbruk, natur, friluftsliv (LNF), og i noen områder er formålet reindrift inkludert (LNFR). I noen tilfeller grenser verneforslaget til arealer regulert/planlagt for annen bruk, dette er da omtalt i kapittel 8 under det enkelte område.

2. SAKSBEHANDLING

2.1 Generell bakgrunn

Vern av skog har i lang tid vært en viktig del av verneplanarbeidet i Norge. Det systematiske arbeidet med vern av barskog ble påbegynt i 1988. Grunnlaget for skogvernarbeidet har vært bl.a. St.meld. nr. 68 (1980-81) Vern av norsk natur, St.meld. nr 46 (1988-89) Miljø og utvikling og St.meld. nr. 40 (1994-95) Opptrapping av skogvernet fram mot år 2000. Et viktig politisk grunnlag for dagens arbeid for økt skogvern er bl.a. St.meld. nr. 25 (2002-2003) Regjeringens miljøvernpolitikk og rikets miljøtilstand, hvor det ble lagt fram en strategi for økt skogvern. Meld. St. 14 (2015-2016) Natur for livet legger opp til en videreføring av det langsiktige arbeidet med skogvern. Stortinget behandlet meldingen 23. mai 2016, og ba regjeringen sette et mål om vern av både offentlig eid skog og frivillig vern av privateid skog til 10 prosent av skogarealet. Viktige naturfaglige evalueringer som ligger til grunn for prioriteringene i skogvernarbeidet er NINA rapport 54/2002, NINA rapport 535/2010 og NINA rapport 1352/2017.

2.2 Saksbehandlingsprosesser

Utvelgelse av områder.

I 2018 ble det gjennomført naturfaglig kartlegging av arealer på Statskog SFs grunn i Nordland (Midteng 2019a). Kartleggingen dekket 83 906 daa. Av dette ble 51.208 daa vurdert som verneverdig areal, i tillegg ble det påpekt at vernekvalitetene for en del områder gikk ut over kartlagt areal. Kvaliteter i disse områdene ble utredet i 2019 (Midteng 2019b).

I brev fra Klima- og miljødepartementet datert 1.4.2019 ble det gitt oppdrag om videre prosess for utredning av vern på Statskog SF sin grunn i Nordland. Miljødirektoratet ble bedt om å fremskaffe data som grunnlag for avveininger mellom verneverdier og næringsmessige konsekvenser generelt og for bedriften Arbor spesielt. Dette omfattet data om den lokale industriens behov for trevirke, tilgjengelige tømmerressurser i regionen, statistikk for årlig avvirkning og for skogressursen i det enkelte område, basert på tilgjengelige data. Det skulle gjøres fratrekk for skog som uansett er båndlagt i nøkkelbiotoper og områder med lav lønnsomhet mv. Det skulle videre beskrives hvordan manglene i skogvernet i Nordland vil bli dekket gjennom verneverdier i det enkelte området. På oppdrag fra Miljødirektoratet har NIBIO utredet skogressurser og konsekvenser av vern for lokal virkestilgang i NIBIO-rapport 7(89)-2021 ((Hauglin et al. 2021). NIBIO sin rapport og beskrivelse av de aktuelle verneområdenes naturfaglige kvaliteter er sammenstilt i rapport fra Miljødirektoratet (M-2048-2021). Rapporten omfatter de arealer som ble sendt på høring og ble vedlagt høringen. De utredninger som her er gjort, går ut over de krav som stilles i naturmangfoldloven og kommer i tillegg til det som er normale utredninger i skogvernprosesser.

I oppdraget fra KLD er det presisert at det snarest mulig skal frigis arealer uten viktige vernekvaliteter og at det basert på de fremskaffete opplysningene gjøres en foreløpig avveining av verneverdier mot næringsmessige konsekvenser før det tas stilling til hvilke områder som sendes på høring.

Basert på datagrunnlaget, faglige prioriteringer i skogvernet og føringer fra Klima- og miljødepartementet ble det tatt ut en rekke arealer før høring. Dette omfatter tre områder som ikke ble vurdert som verneverdige og 10 verneverdige områder. Områder med størst betydning for vern ble tatt med i videre prosess, mens øvrige områder ble tatt ut av videre verneprosess.

Det er også tidligere tatt ut områder fra videre prosess. Totalt er det mellom kartlegging og høring tatt ut følgende områder i årene 2018, 2019 og 2020:

- Brattlihågan, Beiarn, **
- Gamforsen, Saltdal, **
- Innervassdalen, Saltdal, **
- Junkerdalsura, Saltdal, **
- Joibekken, Grane, *
- Køtremsbekken, Grane, *
- Lian, utvidelse Rana, *
- Skjørlegda, Vefsn, *
- Tverrelva, Vefsn, *
- Unkervatn øvre/Unkerelva *
- Virvassdalen, Rana, 0
- Granåsen, Hattfjelldal, 0
- Førarrabben, Saltdal, 0

Verneverdiene er vurdert etter en skala fra 0, som er ikke verneverdig til *-lokalt verneverdig, ** regionalt verneverdig, *** nasjonalt verneverdig, **** nasjonalt verneverdig – svært viktig.

Det er videre gjort arealreduksjoner for en rekke områder fra melding om oppstart til tilråding, disse er angitt i Tabell 4

Tabell 4 Oversikt over arealendringer fra kartlegging til tilråding

	Areal
Kartlagt areal - 2018	83 906 daa
Melding om oppstart	50 715 daa
Høring	50 715 daa
Statsforvalteren sin tilråding	49 812 daa
Miljødirektoratet sin tilråding	49 812 daa

Statsforvalteren sin saksbehandling

Statsforvalteren i Nordland fikk i brev datert 17.3.2020 oppdrag om å gjennomføre verneprosess på Statskog SF sin grunn i Nordland. Statsforvalteren har vært ansvarlig for melding om oppstart og gjennomføring av høring.

Statsforvalterens behandling av vernesaken er oppsummert i

Tabell 5. Statsforvalteren har i forbindelse med verneplanprosessen opprettet en referansegruppe bestående av representanter fra berørte kommuner, Statskog SF, Naturvernforbundet, Skognæringsforum Nordland, Nordland reindriftssamer og Nordland Fylkeskommune. Arbor Hattfjelldal ble spurt om å delta, men valgte å bli representert gjennom Skognæringsforum Nordland. Miljødirektoratet har deltatt på deler av møtene den 19.11.2020, 16.2.2021 og 28.5.2021.

Statsforvalteren har videre gjennomført åpent kontor og befaringer med ulike parter i løpet av prosessen.

Tabell 5. Møter og milepæler ved Statsforvalteren sin saksbehandling.

Dato	Tema
17. mars 2020	Oppdragsbrev fra Miljødirektoratet til Statsforvalteren om å starte verneprosess på Statskog SF sin grunn i Nordland
19. mai 2020	Oppstartsmøte med de berørte kommunene, Nordland fylkeskommune og Statskog SF
20. mai 2020	Brev med forespørsel om konsultasjon med Sametinget
9. juni 2020	Oppstart av verneplanprosess på Statskog SF sin grunn
Juni 2020	Befaringer med Statskog
August 2020	Åpne befaringer og åpent kontor i hver av de berørte kommunene
24. august 2020	Konsultasjon med Røssåga/Toven reinbeitedistrikt
27. august 2020	Konsultasjon med Byrkije reinbeitedistrikt
28. august 2020	Konsultasjon med Jillen-Njaarke reinbeitedistrikt
9. november 2020	Møte med referansegruppa – oppsummering av innspill til oppstartsmeldinga
23. november 2020	Konsultasjon med Voengelh-Njaarke reinbeitedistrikt
16. februar 2021	Møte med referansegruppa – gjennomgang av utkast til konsekvensutredning for skogbruket
28. mai 2021	Møte med referansegruppa – gjennomgang av konsekvensutredning for skogbruket
Juni 2021	Befaringer med reinbeitedistriktene
Juni 2021	Befaringer – referansegruppa var invitert
27. juli 2021	Verneplanen ble sendt til faglig godkjenning hos Miljødirektoratet
17. august	Befaring til Grytåvatnet med Jillen-Njaarke og Linea
9. september 2021	Forslag om vern av skog på Statskog SF sin grunn ble sendt på høring
6. januar 2022	Oppsummering av innspill, møte med referansegruppa
10. januar 2022	Statsforvalteren leverer tilråding til Miljødirektoratet

Miljødirektoratet sin saksbehandling

Miljødirektoratet sin saksbehandling er oppsummert i Tabell 6 og omfatter prosess i forkant av oppdragsbrev til Statsforvalteren og gjennomgang av Statsforvalters tilråding. Miljødirektoratet har videre deltatt på møter ved behov i forbindelse med Statsforvalters behandling av saken, dette omfatter også deltakelse på møter med lokal referansegruppe.

Som grunnlag for vurderinger av konsekvenser av vernet inviterte Miljødirektoratet Arbor til møte om vernesaken. Møtet ble gjennomført den 30. mars 2022 og Arbor redegjorde der for ulike forhold som påvirker Arbor sin konkurransesituasjon, herunder konsekvenser av det foreslåtte vernet.

Tabell 6. Møter og milepæler ved Miljødirektoratet sin saksbehandling

Dato	Sak
Mars/april 2018	Møte og dialog med Statskog SF om kartlegging av Statskog SF sin grunn i 2018
2018	Anbudsgjennomføring for oppdrag om kartlegging på Statskog SF sin grunn
29.8.2018	Møte med berørte kommuner, Nordland fylkeskommune, Statskog SF og Fylkesmannen i Nordland
14.6.2019	Møte med berørte kommuner, Nordland fylkeskommune, Statskog SF og Fylkesmannen i Nordland.
2.2.2021	Møte med Nordland Fylkeskommune
Mai 2021	Rapport fra NIBIO "Områder foreslått for vern på Helgeland – Skogressurser og konsekvenser for lokal virkestilgang" publiseres. (Hauglin et al. 2021)

Juni 2021	Rapport fra Miljødirektoratet "Skog- og verneverdier i områder aktuelle for vern på Statskog SF sin grunn på Helgeland" publiseres (M-2048)
30.3.2022	Møte med Arbor
20.5.2022	Møte med Landbruksdirektoratet
24.6.2022	Tilrådingsmøte med berørte kommuner og fylkeskommunen
28.6.2022	Miljødirektoratet sin tilråding til Klima- og miljødepartementet

2.3 Saksgang

Saksgang for verneplanprosessen er gjennomført i tråd med gjeldende praksis og regelverk. Det vises i den forbindelse til naturmangfoldlovens kap. V og saksbehandlingsregler ved områdevern etter naturmangfoldloven (§§41-43).

Saksgang jf. er angitt i Tabell 7, se også Tabell 6 og

Tabell 5.

Tabell 7 Saksgang

Sak	Dato
Kunngjøring av påtenkt verneforslag (oppstartsmelding)	9.6.2020
Høring av forslag til verneforskrift	9.9.2021 – 15.11.2021
Statsforvalteren sin tilråding	10.1.2022
Miljødirektoratet sin tilråding	28.6.2022

2.4 Konsultasjon med Sametinget

Statsforvalteren har gjennomført konsultasjon med Sametinget før oppstart av verneprosess. I tillegg har de gjennomført konsultasjoner med berørte reinbeitedistrikt i forbindelse med oppstart av verneplanprosessen. Dette omfatter følgende reinbeitedistrikt; Røssåga/Toven reinbeitedistrikt, Byrkije reinbeitedistrikt, Jillen-Njaarke reinbeitedistrikt og Voengelh-Njaarke reinbeitedistrikt. Statsforvalteren har også gjennomført befaringer med de berørte reinbeitedistrikt.

Miljødirektoratet har i brev datert 16.3.2022 forespurt berørte reinbeitedistrikt om det ønskes konsultasjon. Det er ikke mottatt ønske om gjennomføring av konsultasjon fra noen av de berørte reinbeitedistriktene. Sametinget har i forbindelse med høring av vernesaken avklart at det ikke er behov for konsultasjon med Miljødirektoratet.

2.5 Forholdet til utredningsinstruksen

Verneforslagene er utarbeidet i henhold til Utredningsinstruksen (Direktoratet for økonomistyring, 2018). I kapittel 1 og 2 begrunnes verneforslagene på overordnet nivå og sammenhengen med nasjonale og internasjonale mål om å ta vare på et utvalg av norsk natur belyses. Kapittel 5 svarer ut de seks spørsmålene i utredningsinstruksen. Her gjøres det blant annet en vurdering av fordeler og ulemper for samfunnet av verneforslagene på et overordnet nivå. Det gis også en beskrivelse av forutsetninger for vellykket gjennomføring av verneforslaget, i tillegg til forvaltningsmessige og budsjettmessige konsekvenser. I kapittel 7 og 8 omtales og vurderes generelle kommentarer og konkrete merknader til verneforslag for de enkelte områder fra berørte parter, myndigheter og interessegrupper. Etter avveininger mellom områdenes verneverdier og andre samfunnsinteresser er det underveis i verneprosessen foretatt endringer i vernebestemmelser og avgrensning for foreslåtte verneområder. Kravene i naturmangfoldloven § 14 vurderes som oppfylt.

Gjennomføringen i henhold til rundskriv T-2/15 om saksbehandlingsregler ved områdevern etter naturmangfoldloven, forvaltningsloven og utredningsinstruksen har medført inkluderende prosesser som sikrer en vellykket gjennomføring. Aktuelle kommuner kan etter et vernevedtak søke om å få forvaltningsmyndighet i tråd med gjeldene politikk på området.

3. VIKTIGE ENDRINGER UNDER BEHANDLINGEN AV VERNEPLANEN

3.1 Navn

Det er under høringen kommet innspill med forslag om endring av navn for noen av områdene. I tillegg har Kartverket i etterkant av Statsforvalters tilråding oversendt innspill om endret skriveform. Skrivemåten tilrås endret for følgende områder:

- *Spelremsvatnet naturreservat* endres til *Spølremvatnet naturreservat*
- *Svartvasselva naturreservat* endres til *Svartvasselva naturreservat/Tjeehpesjaevrienjohke eatnemedajve*
- *Litlfjellet naturreservat* endres til *Litlfjellet naturreservat/Rånhtjoenhvaartoe eatnemedajve*
- *Skardmodalen naturreservat* endres til *Skardmodalen naturreservat/Skaalma eatnemedajve*

3.2 Avgrensing

Det er gjort endringer i avgrensinger etter høring. Hovedsakelig er dette for å ta hensyn til skogbruks- og reindriftsinteressene. Det er også foreslått to grenseendringer på grunn av justeringer i matrikkelen og en grenseendring på bakgrunn av innspill fra hytteeiere ved Svenningvatnet. Endringer er oppsummert i Tabell 8. Miljødirektoratet tilrår en avgrensing av verneforslaget i tråd med Statsforvalter sin tilråding.

Tabell 8 Oversikt over hvor mye areal og kubikk skog som tilrås tatt ut av områdene etter høring.

Område	Arealreduksjon (daa)	Kubikk (m ³)
Mikkeljordmoen	42	761
Austervefsna	33	262
Spølremvatnet	87	1246
Litlfjellet	13	181
Bollermolia	56	1182
Lomsdal-Visten (Dempa og Bjørkåsen)	432	2880
Simafjellet	83	748
Stortuva	30	211
Holmvassdalen	127	753
Sum	903	8224

3.3 Verneforskriftene

Ved utarbeidelse av verneforskrifter legges det til grunn etablert praksis for restriksjonsnivå og formuleringer i tidligere vedtatte skogvernområder. Det er etter høringen foretatt noen mindre endringer i forslagene til verneforskrifter. Dette skyldes dels tilpasning til de nyeste vernevedtakene for naturreservater, dels kommentarer i innkomne høringsuttalelser og et generelt ønske om at forskriftene blir mest mulig like for forhold som gjelder samme tema. Ved utvidelser av eksisterende

naturreservater, tilrås verneforskriften opphevet og erstattet med en ny som omfatter hele området. For ett område (Lomsdal-Visten nasjonalpark) tilrås utvidelsen av området innarbeidet i eksisterende verneforskrift.

For Grytåvatnet naturreservat er det lagt inn åpning for å søke om følgende tiltak:

- Legging av fiberkabel langs eksisterende kraftlinjetrase.
- Nødvendig oppgradering av gammel anleggsvei til tunnellopp ved Grytåvatnet
- Nødvendig oppgradering eller fornyelse av eksisterende tunnellopp ved Grytåvatnet.

4. OPPHEVING OG ENDRING AV TIDLIGERE VERNEVEDTAK

Følgende eksisterende vernevedtak foreslås opphevet som følge av den nye verneplanen:

1. Forskrift 10.11.2017 nr. 1746 om vern av Auster-Vefsna naturreservat, Grane og Hattfjelldal kommuner, Nordland.
2. Forskrift 10.11.2017 nr. 1748 om vern av Danielåsen naturreservat, Grane kommune, Nordland.
3. Forskrift 19.12.2008 nr. 1466 om verneplan for skog. Vedlegg 13. Holmvassdalen naturreservat, Grane kommune, Nordland.
4. Forskrift 10.11.2017 nr. 1752 om vern av Litle Fiplingdalselva naturreservat, Grane kommune, Nordland.
5. Forskrift 25.02.2011 nr. 232 om fredning av Simaklubben naturreservat, Hemnes kommune, Nordland.
6. Forskrift 04.12.1992 nr. 936 om vern av Skardmodalen naturreservat, Hattfjelldal kommune, Nordland.
7. Forskrift 25.02.2011 nr. 234 om fredning av Tuvhaugen naturreservat, Hemnes kommune, Nordland.

Følgende eksisterende vernevedtak foreslås endret som følge av den nye verneplanen:

- Forskrift 29.05.2009 nr. 553 om Lomsdal-Visten nasjonalpark/Njaarken vaarjelimmiedajve, Brønnøy, Vevelstad, Vefsn og Grane kommuner, Nordland

5. FORVALTNING, ØKONOMISKE OG ADMINISTRATIVE KONSEKVENSER

5.1 Vurdering av samfunnsøkonomiske konsekvenser av verneforslaget

Vern av områder etter naturmangfoldloven er å anse som varige tiltak som på ulike måter vil påvirke flere samfunnsområder. Ettersom områdene som her er foreslått vernet alle er under 250 kvadratkilometer i utstrekning, faller de ikke inn under kravene til utarbeidelse av konsekvensutredning etter plan- og bygningsloven og tilhørende forskrift. Dette delkapitlet inneholder samfunnsøkonomiske vurderinger knyttet til Miljødirektoratets tilråding. Vurderingene knytter seg til gjennomføring av skogvern for de 19 foreslåtte områdene. Vi ser spesielt på nytte i form av bevaring av viktige naturverdier og kostnader i form av mulige fremtidige begrensninger på næringsmessig bruk av områdene. Vurderingene følger hovedspørsmålene i Utredningsinstruksen

(DFØ, 2018). Konsekvensene av vern er synliggjort hovedsakelig ved kvalitative beskrivelser og kvantitative anslag. Vurderingene baseres på Statsforvalterens vurderinger, høringsuttalelser og andre innspill som er kommet under verneplanprosessen, og en vurdering fra NIBIO om tilgjengelige skogressurser og konsekvenser for lokal virkestilgang (Hauglin et al. 2021, gjengitt i M-2048).

5.1.1 Problemformulering og mål

I Nordland var det pr 1.1.2017 vernet eller tilrådd vernet om lag 7,2 % av skogen. Det er etter denne beregningen ble gjort vernet lite skog i Nordland og verneandelen er i liten grad endret.

Verneandelen ligger over landsgjennomsnittet, men lavere enn Stortingets nasjonale målsetting om 10 % vern. Verneandelen er også lavere enn i enkelte andre fylker. Med relativt høy verneandel er det viktig at videre vern prioriteres systematisk. Som vist i kapittel 1.2 om verneverdier, har områdene som foreslås vernet forekomster av flere naturtyper som kan dekke viktige mangler i skogvernet, og som er av god verne kvalitet. Tre av områdene som tilrås er vurdert å ha nasjonal verneverdi, svært viktig (****), ni av områdene er vurdert å ha nasjonal verneverdi (***) og syv områder regional verneverdi (**). Av de foreslåtte områdene ligger sju i nordboreal sone, mens de øvrige ligger i mellomboreal sone eller i en kombinasjon med nord- og mellomboreal sone. De foreslåtte områdene har viktige naturkvaliteter knyttet til truede arter og naturtyper. Flere av disse artene og naturtypene har svært begrensede forekomster i Europa. Av særlig betydning er en stor andel kalkskog og flere forekomster av boreal regnskog. Det er ikke forventet at de aktuelle manglene i skogvernet kan bli dekket av andre områder med tilsvarende kvalitet andre steder i landet.

Det kan være motsetninger mellom næringsinteresser og behovet for vern. Skogvern vil forhindre muligheten til å bruke de aktuelle områdene til skogbruk og annen næringsvirksomhet. Samtidig er skogbruk en trussel mot naturkvalitetene. For 81 av 90 rødlistearter og for 5 av 6 rødlistede naturtyper som er registrert innenfor verneforslagene er skogbruk vurdert som negativ påvirkningsfaktor. Sammenstillingen i rapporten *Skog- og verneverdier i områder aktuelle for vern på Statskog SF sin grunn på Helgeland* (Hauglin et al. 2021, gjengitt i Miljødirektoratet 2021: M-2048), hvor NIBIO gjorde vurderinger av tilgjengelige skogressurser og konsekvenser for lokal virkestilgang, viser at det er et visst sammenfall mellom betydning for vern og skogbruksmessig betydning innenfor de enkelte områdene.

Nullalternativet beskriver dagens situasjon uten vern av de foreslåtte verneområdene på Helgeland, og benyttes som sammenligningsgrunnlag for å identifisere og beskrive virkninger av vernet som vi foreslår. I anbefaling av tiltak, skal nullalternativet sees på som et reelt alternativ. Nullalternativet innebærer at dagens regelverk og vedtatt politikk videreføres, medregnet gitte tillatelser og fattede vedtak. For de aktuelle skogområdene på Helgeland innebærer det at de ikke vernes, men blir forvaltet etter dagens regler og praksis, hovedsakelig etter lov om skogbruk (skogbruksloven). Omkringliggende områder forvaltes etter plan- og bygningsloven. Som beskrevet i rapporten M-2048, har flere av områdene som er foreslått for vern skogbruksmessig betydning da de inneholder drivverdig skog. Områdene ligger innenfor den regionen som i dag gir tømmerleveranser til Arbor.

Det er vanskelig å forutse hvilke arealer som vil bli benyttet til skogbruk i framtiden i nullalternativet (uten vern), og det er dermed stor usikkerhet knyttet til utviklingen i nullalternativet. I tråd med gjeldende miljøsertifisering vil det være arealer som ikke vil avvirkes fordi de inneholder nøkkelbiotoper, naturtyper og rødlistearter, og er dermed i utgangspunktet ikke aktuelle for skogbruk, det vil også være arealer som ligger vanskelig tilgjengelig og ikke er økonomisk/teknisk drivbare. Det er også usikkerhet i nullalternativet rundt hvordan tømmeret som eventuelt avvirkes

vil bli avsatt, og dermed usikkerhet rundt hvor mye av tømmeret som vil bli tilgjengelig for aktører innenfor skognæringen lokalt og regionalt i en situasjon uten vern.

Det overordnede målet for tiltakene som vurderes er å oppfylle to av Norges miljømål:

- 1.2: Ingen arter og naturtyper skal utryddes, og utviklingen til truede og nært truede arter og naturtyper skal bedres; og
- 1.3.: Et representativt utvalg av norsk natur skal bli tatt vare på for kommende generasjoner

I tillegg kommer et mer spesifikt mål om å verne de særegne naturtypene på Helgeland som vil bidra til å oppnå mangler i skogvernet, der vern av kalkgranskog, boreal regnskog og bekkekløfter har særlig betydning på grunn av høy kvalitet på områdene.

5.1.2 Relevante tiltak

Tiltaket vi vurderer er vern av 19 områder etter naturmangfoldloven, som naturreservat, utvidelse av eksisterende naturreservat og utvidelse av Lomsdal-Visten nasjonalpark. Vi ser på to alternative avgrensninger av verneområdene:

- **Alternativ 1 – Avgrensning som i verneforslaget** (jf. høringsnotat av 9. september 2021):
 - Vern av 11 nye naturreservater og utvidelse av 7 eksisterende naturreservater i Nordland, samt en utvidelse av Lomsdal-Visten nasjonalpark.
 - Til sammen vern av 50 715 daa.
- **Alternativ 2 – Avgrensning lik anbefaling fra Statsforvalteren** (gitt i tilråding av 20. januar 2022):
 - Vern av 11 nye naturreservater og utvidelse av 7 eksisterende naturreservater i Nordland, samt en utvidelse av Lomsdal-Visten nasjonalpark.
 - Til sammen 49 812 daa.
 - Statsforvalteren har, på bakgrunn av høringen, grenset ut flere områder grunnet skogbruksformål eller samiske interesser. Se kapittel 3.2 for nærmere omtale av områdene som er grenset ut mellom høring og Statsforvalterens tilråding.

Et alternativ til å verne disse områdene, vil være å verne skogområder andre steder i Norge for å oppfylle målsettingen om 10% skogvern. Skogvernet skal være representativt og bidra til å sikre truet og nær truet natur. Innenfor de aktuelle verneområdene er det registrert svært store naturkvaliteter som bidrar til høy måloppnåelse. Truet og nær truet natur har en pågående nedgang i areal og populasjon, for arter og naturtyper i skog er hovedårsaken til dette hogst og andre arealendringer. For både boreal regnskog og kalkgranskog regnes det med at mer enn 50 % av arealet er flatehogd siste 50 år, noe som har gitt en dårligere tilstand for disse skogtypene. Også de øvrige rødlistede naturtypene og en god del av rødlisteartene er negativt påvirket av skogbruk og andre arealendringer. I tråd med målsettingen om at skogvernet skal bidra til å sikre truet og nær truet natur er det derfor behov for økt vern av slike skogtyper i god tilstand. Disse kvalitetene må sikres der de forekommer. Områdene på Helgeland er relativt lite påvirket av flatehogst og vil gi viktige bidrag for bevaring av truet og nær truet natur. De skogtypene som er registrert i de foreslåtte verneområdene finnes også andre steder i landet, men det vurderes som lite sannsynlig at manglene i tilstrekkelig grad og kan dekkes i andre landsdeler. Størst sannsynlighet for å finne tilsvarende områder med samme vernekvalitet finnes på Helgeland. Konsekvensene for skogbruk og skogindustri på Helgeland vil antagelig ikke være vesentlig annerledes ved vern av andre områder

som fyller de aktuelle manglene i denne regionen. Dette gjelder uavhengig av om vern skjer på privat grunn via frivillig vern, eller om andre områder på Statskog sin grunn vernes. Vi har derfor ikke gått videre med dette alternativet.

Ivaretagelse av naturverdier kan også gjennomføres gjennom andre tiltak eller virkemidler enn vern. Bevaring av et representativt utvalg av norsk natur for kommende generasjoner forutsetter at naturverdiene i de aktuelle områdene gis en langsiktig beskyttelse. Miljødirektoratets vurdering er at representativ bevaring av de aktuelle skogområdene krever et nasjonalt blikk og en langsiktighet som vil være vanskelig å ivareta gjennom sektorregelverk og plan- og bygningsloven. Dette synet støttes av en direktoratsgruppe bestående av Fiskeridirektoratet, Forsvarsbygg, Jernbanedirektoratet, Kommunal og moderniseringsdepartementet, Landbruksdirektoratet, Norges vassdrags- og energidirektorat, Statens vegvesen, Direktoratet for mineralforvaltning og Miljødirektoratet, som har gjennomført virkemiddelvurderinger og gitt anbefalinger om utvalgte arter og naturtyper (Miljødirektoratet, 2018). Prosjektet behandlet rødlistede naturtyper (rødlista 2011) (Lindgaard og Henriksen 2011) og true ansvarsarter (rødlista 2015). Blant de arter og naturtyper som ble vurdert finner vi i de foreslåtte verneområdene artene oresinoberlav og taigabendellav, samt naturtypene lågurtgrankalkskog og kystgranskog/boreal regnskog. For samtlige av disse ble vern som naturreservat anbefalt som virkemiddel av direktoratsgruppen. Vi har derfor ikke gått videre med alternativer knyttet til bruk av andre virkemidler enn vern.

5.1.3 Prinsipielle spørsmål

Vern av de aktuelle områdene på Helgeland vil berøre samiske interesser. Tidligere verneprosesser viser at det er mulig å ta hensyn til samisk aktivitet innenfor de foreslåtte vernede områdene, men en del av aktiviteten blir søknadspiktig. Det samiske naturgrunnlaget er nevnt som en del av verneformålet i alle forskriftene med følgende formulering: "Formålet omfatter også bevaring av det samiske naturgrunnlaget". Samiske interesser ivaretas spesielt gjennom konsultasjonsordningen og gjennom retningslinjer for verneplanarbeid i samiske områder. Konkrete virkninger for reindrift og samiske interesser vurderes i kapittel 5.1.4.

5.1.4 Positive og negative virkninger av tiltakene

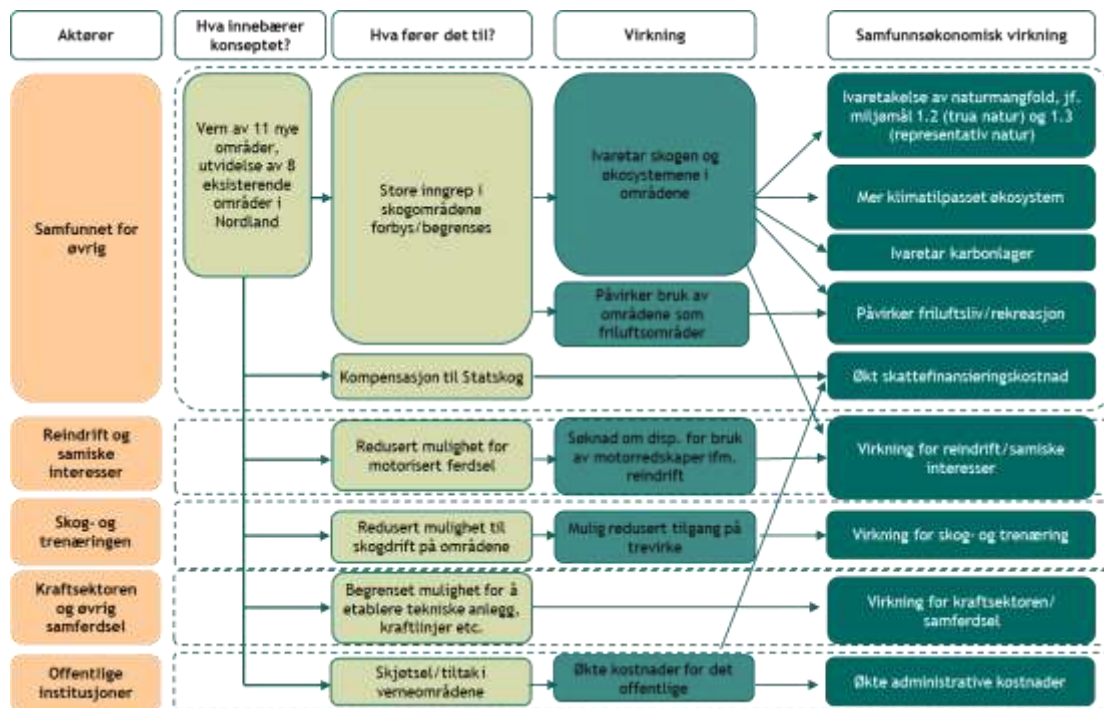
Viktige verneverdier i de foreslåtte verneområdene er omtalt i kapittel 1.2, mens aktuelle brukerinteresser som kan eller vil bli berørt er omtalt i kapittel 1.3. Vern etter naturmangfoldloven har et langsiktig perspektiv. Miljødirektoratet har nedenfor gjort kvalitative vurderinger av de positive og negative konsekvenser av skogvern i Nordland, supplert med enkelte kvantitative anslag der det har vært mulig og hensiktsmessig.

Identifiserte virkninger:

Figur 1 gir en oversikt over berørte aktører og identifiserte virkninger av å verne de 19 skogområdene. Diagrammet består av bokser som først betegner hvem som berøres av konseptet vi ser på, som i dette tilfellet et vern av et gitt antall skogområder. De viktigste aktørene er synliggjort i figuren, se kapittel 1.3 for nærmere omtale av brukerinteresser og berørte grupper. Diagrammet skisserer deretter hva et vern innebærer, og så hva vern fører til for de ulike aktørene. Ved å skissere årsakssammenhengene, kan en til slutt komme fram til virkningene for samfunnet av å verne skogområder. Årsakssammenhengene fra tiltak til samfunnsøkonomisk virkning skisseres med piler. Hensiktene med å bruke et slikt diagram er å få oversikt over årsakssammenhengene, å sikre at alle de viktigste virkningene er identifisert og å unngå at virkninger dobbelttelles. Diagrammet følger et

oppsett som anbefalt av Menon Economics fra rapporten "Bedre metode for vurdering av ikke-prissatte virkninger" (Ulstein et al. 2020)).

Figur 1 : Oversikt over positive og negative virkninger ved vern av skogområdene:

De to alternative avgrensningene til verneområdene antas å ha de samme konsekvensene for samfunnet, men med noe ulikt omfang og størrelse. Forskjellen i omfanget mellom de to alternativene diskuteres i de påfølgende avsnittene. For noen virkninger kan konsekvensene av et vern være blandet, og gå i både positiv og negativ retning. Dette gjelder f.eks. for friluftsliv, hvor ivaretagelse av naturmangfoldet vil være positivt for friluftslivsopplevelsen, men hvor vern kan legge enkelte begrensninger på hvordan friluftslivet kan utøves. Vi har omtalt slike virkninger kun ett sted og her gjort en vurdering av nettoeffekten, det vil si at dersom nettoeffekten er vurdert som positivt har vi omtalt virkningen samlet under "Positive virkninger".

Positive virkninger:

Ivaretagelse av naturmangfold:

Naturen gir mange viktige bidrag til samfunnets totale økonomiske verdi, både i form av bruksverdier og ikke-bruksverdier. Ikke-bruksverdier er verdier som ikke involverer noen form for bruk, men som reflekterer individets og samfunnets ønske om å bevare naturen. Dette omfatter tilfredshet over at naturverdiene eksisterer (eksistensverdi), tilfredshet over at naturen ivaretas for framtidige generasjoner (arveverdi) og tilfredshet over at andre kan bruke naturen (altruistisk verdi).

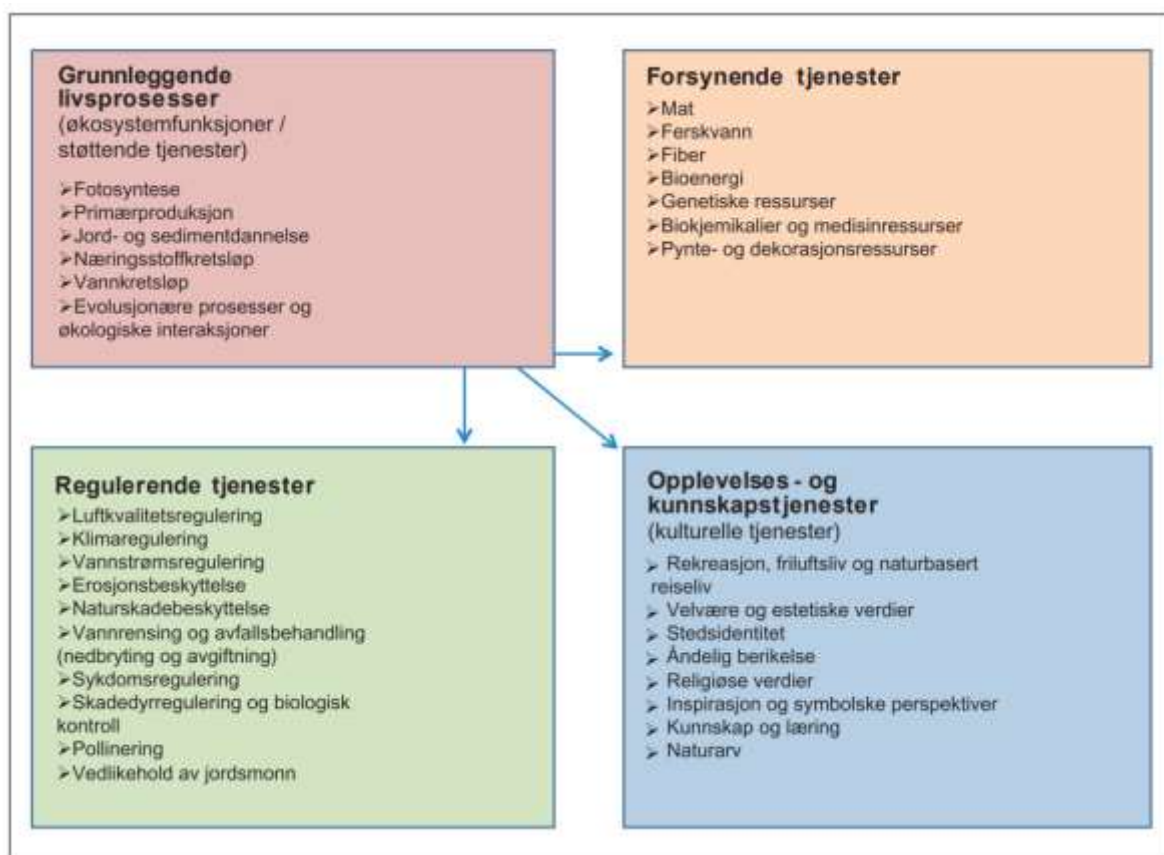
Gjennom økosystemtjenestene gir naturen flere essensielle bidrag til samfunnsøkonomiske verdier, som vist i Figur 2. Dette gjelder også for skog og de foreslåtte verneområdene. En rapport utarbeidet i 2012 viste at fem hovedgrupper av tjenester fra skog peker seg ut som særlig sentrale i Norge i samfunnsøkonomisk forstand (Lindhjem og Magnussen 2012). Disse er karbondeponering og -lagring (regulerende tjenester), tømmer og trevarer (produserende tjenester), utmarksressurser og rekreasjonsverdi forbundet med jakt (produserende og kulturelle tjenester), rekreasjonsverdier forbundet med «hverdagsaktiviteter» som skogsturer, trening osv. (kulturelle tjenester) og ikke-

bruksverdier knyttet til bevaring av naturmangfold (kulturelle tjenester). For tiltakene som vurderes her vil det være viktige verdier og avveininger knyttet spesielt til tømmer og trevarer og til bevaring av naturmangfold.

De aktuelle verneområdene inneholder 90 rødlistearter. Siden skogbruk påvirker de rødlistede artene negativt, vil vern sikre at naturverdiene blir ivaretatt på lang sikt, og bidra til at særlig ikke-bruksverdier knyttet til bevaring av naturmangfold (kulturelle tjenester) opprettholdes. Norge har i tillegg forpliktet seg både nasjonalt og internasjonalt til å ta vare på naturmangfoldet.

Gjennomføring av verneforslaget vil derfor ha positiv samfunnsmessig betydning, og bidra til å oppfylle Stortingets vedtak i stortingsmeldingen Natur for livet (Meld. St. 14 (2015-2016)).

Figur 2 Hovedkategorier av norske økosystemtjenester. (Kilde: fig 5.2 i NOU 2013:10 – Naturens goder – om verdier av økosystemtjenester).

Skogområdene som foreslås vernet omfatter både ulike utforminger av barskog og områder med boreale løvskoger. I alt er det stor variasjonsbredde i naturtyper og et mangfold av arter. I mange av områdene er det i tillegg funnet et svært høyt mangfold av rødlistearter. Det er også funnet to arter i disse områdene som er nye for vitenskapen. De fleste av verneforslagene er vurdert til verneverdi **** (området er nasjonal verdifullt og svært viktig) eller *** (området er nasjonalt verdifullt). Dette gjelder for både alternativ 1 med avgrensning tilsvarende som det som ble sendt på høring og alternativ 2 med avgrensning lik Statsforvalterens anbefaling.

Skogområdene bidrar til å dekke viktige mangler i dagens vern, både i alternativ 1 og 2. Flere av områdene er vurdert å gi høy mangelinndeckning, særlig for skogtypene kalkskog, boreal regnskog,

bekkekløfter, gammel granskog, og gammel furuskog. Områdene bidrar også til sikring av leveområder for et høyt antall truede og nær truede arter. Områdene bidrar videre til et økologisk nettverk av relativt sammenhengende naturskogsområder fra Trøndelag og til Eiterådalen. De bidrar også til et økologisk nettverk i øst-vestlig retning. Denne typen nettverk er viktig for å opprettholde spredningskorridorer og funksjonelt store leveområder for ulike arter. Ved klimaendringer er det også antatt at slike spredningskorridorer har betydning for ivaretagelse av naturmangfold på lang sikt. Verneverdiene er beskrevet i mer detalj i kapittel 1.2.

Som omtalt i 5.1.1, er det usikkerhet knyttet til i hvor stor grad de foreslåtte verneområdene vil bli utsatt for press i nullalternativet. Mange av områdene som blir foreslått vernet har i dag noe begrenset attraktivitet for bl.a. skogindustrien på grunn av topografi/plassering. Det er likevel vanskelig å forutse om noen av de aktuelle områdene blir attraktive for skognæringen eller for andre interesser i fremtiden. Vernet vil gjelde for all framtid, og områder med viktige naturtyper vil med sikkerhet bli ivare tatt for fremtiden og framtidige generasjoner. Se også eget avsnitt under om beskrivelse av usikkerhet.

Verdien av å ivareta naturmangfoldet i disse skogområdene vurderes som stor, og vil være viktig for både kommende og framtidige generasjoner. Områdene vurderes å bidra til å dekke inn viktige mangler i vernet. Områdene representerer relativt sjeldne skogtyper av høy kvalitet. Som omtalt i 5.1.2, er det ikke forventet at tilsvarende skogtyper og kvaliteter andre steder i tilstrekkelig grad kan dekke manglene i vernet.

I alternativ 2 er det tatt ut arealer av hensyn til reindrift og skogbruk, arealendringene er omtalt under det enkelte område i kapittel 8. Dette omfatter også viktige arealer for naturmangfoldet, bl.a. er det tatt ut areal med den truede naturtypen kalkgranskog (VU). Det er videre tatt ut viktige bufferarealer mot store naturkvaliteter. Særlig arter som lever i boreal regnskog er sårbare for uttørking som følge av hogst i nærområdene. Ved en vurdering av naturkvalitetene i de to alternativene, vil alternativ 1 med vern tilsvarende som det som ble sendt på høring være å foretrekke framfor alternativ 2 hvor noen områder er grenset ut.

Vi har valgt å presentere de ulike samfunnsøkonomiske virkningene angitt i figur 1 i egne tabeller for hver virkning. I disse tabellene gis en kort oppsummering av vår vurdering etter tre vurderingskriterier: Antall berørte, påvirkning og enhetsnytte/enhetsverdi. Oppsettet følger en tilnærming for å vurdere ikke-prissatte virkninger (virkninger som ikke kan prissettes i kroner og øre), som anbefalt av Menon Economics i rapporten "*Bedre metode for vurdering av ikke-prissatte virkninger*" (Ulstein et al., 2020). I tabellen gis det først en vurdering av hvor mange personer som blir berørt av et vern for hver virkning. Deretter en vurdering av hvor stor påvirkning for de berørte et vern vil føre til, sammenlignet med antatt utvikling i nullalternativet (se avsnitt 5.1.1). Så gjøres en vurdering av hvor viktig virkningen er for de berørte eller for samfunnet som helhet (enhetsnytte/enhetsverdi, som kan gi et uttrykk for hvor stor betalingsvillighet folk og/eller det offentlige har for de godene og tjenestene som påvirkes). Samlet konsekvens for samfunnet vil være en samlet vurdering av de tre vurderingskriteriene. Virkningen på ivaretagelse av naturmangfoldet kommer først og er oppsummert i Tabell 9.

Tabell 9 – oppsummering virkning ivaretagelse av naturmangfoldet, jf. Miljømål 1.2 og Miljømål 1.3

	Alternativ 1 - avgrensning slik det ble sendt på høring	Alternativ 2 - avgrensning lik anbefaling fra Statsforvalteren
Antall berørte	Primært ikke-bruksverdier, påvirker potensielt hele Norges befolkning (dagens og framtidige generasjoner)	Som alt 1
Påvirkning	Vern av 50 715 daa. Langsiktig effekt av vernet – ivaretas for all framtid.	Vern av 49 812 daa – noe mindre påvirkning enn alt 1. Noe større usikkerhet knyttet til langsiktig bevaring av naturmangfoldet, da enkelte områder som er viktige for naturmangfoldet og arealer som hindrer negative kanteffekter, er tatt ut.
Enhetsnytte/enhetsverdi	Viktige verneverdier, jf. også miljømål 1.2 – fleste områdene klassifisert med verneverdi **** og ***. Registrert 90 rødlistearter i områdene og 6 rødlistede naturtyper. Høy eller middels høy mangelinndekning, jf. også miljømål 1.3.	Lavere enhetsverdi enn alt 1. Fortsatt høye verneverdier, men tatt ut bl.a. areal med den truede naturtypen kalkgranskog (VU). Også noe mindre grad av mangelinndekning enn alt 1.
Vurdering samlet konsekvens	Stort antall berørte. Relativt liten påvirkning, da det er relativt små områder som vurderes for vern, men med høy naturverdi innenfor hvert område.	Alternativ 2 gir noe dårligere ivaretagelse av naturmangfoldet med at mindre areal truet natur fanges opp. Det er mindre grad av mangelinndekning og større usikkerhet knyttet til langsiktig bevaring.

Klimatilpasning

Vitenskapskomiteen for mat og miljø (VKM) har vurdert hvordan klimaendringer vil påvirke den økologiske tilstanden i norsk skog (Kausrud et al. 2022). Klimaendringene kan både ha positive og negative effekter på skogen i Norge. Trær kan nyte godt av forlenget vekstsesong og mer nedbør. Samtidig kan høyere temperaturer og mer ekstremvær gjøre trærne mer utsatt for skader, insektangrep og ulike sykdommer. I tillegg vil et varmere klima øke nedbrytningen av organisk materiale og dermed ha en negativ påvirkning på karbonlagringen. På lang sikt vil de negative effektene bli dominerende. Rapporten konkluderer med at et større mangfold av trær og andre organismer i skogen kan gjøre den mer robust og motstandsdyktig overfor endringer.

Det fremheves at vern av skog har positive konsekvenser for skoghelse og naturmangfold. Varierte og artsrike skoger med begrenset menneskelig påvirkning vurderes som mer motstandsdyktige mot ekstremvær, skadedyr og sykdom enn homogene, tette og tungt forvaltede skogområder. Dette er også i tråd med anbefalingene om klimatilpasning i skog i Klimapanelets sjettede hovedrapport (IPCC 2022, s. 23, C.2.3)

De foreslåtte verneområdene er relativt åpne skoger, med stor variasjon og høyt artsmangfold. Det er områder som er relativt lite berørt av skogbrukstiltak og de naturlige økologiske prosessene fungerer i stor grad. Som nevnt over i 'Ivaretagelse av naturmangfold' utgjør de foreslåtte verneområdene, sammen med tidligere etablerte skogvern områder, et økologisk nettverk som kan

sikre at arter kan spre seg i skoglandskapet. Som omtalt i virkningen på naturmangfold over, bedrer dette ivaretagelsen av økosystemer og artsmangfoldet på lang sikt, som igjen vil bidra til at skogøkosystemet i bedre grad kan motstå negative effekter av klimaendringene.

Vern av områdene vurderes å bidra til økt skoghelse og biodiversitet i og utenfor foreslåtte og eksisterende verneområder. Vern av de foreslåtte områdene vil dermed bidra til et mer robust skogøkosystem. Dette er forventet å øke skogens evne til å takle klimaendringer.

Tabell 10 – oppsummering virkning klimatilpasning

	Alternativ 1 - avgrensning slik det ble sendt på høring	Alternativ 2 - avgrensning lik anbefaling fra Statsforvalteren
Antall berørte	Hele Norges befolkning blir påvirket av klimaendringer, både nålevende og framtidige generasjoner.	Likt som i alternativ 1.
Påvirkning	Vern av 50 715 daa	Vern av 49 812 daa
Enhetsnytte/enhetsverdi	Alternativ 1 innebærer et større areal med bedre avgrensninger. Dette øker områdenes robusthet mot klimaendringer.	Alternativ 2 medfører et noe mindre verneareal som bidrar til noe mindre robusthet for klimaendringer. I tillegg er det i alternativ 2 gjennomført avgrensninger som øker negative kanteffekter fra omkringliggende arealer. Dette kan fremover påvirke arters overlevelse i skoglandskapet og derigjennom bidra til en skog som er mindre robust mot klimaendringer.
Vurdering samlet konsekvens	Stort antall berørte. Vern bidrar til langsiktig ivaretagelse av økosystem, som gir forbedret skoghelse og at skogøkosystemet i større grad kan motstå negative effekter av klimaendringene. Som et klimatilpasningstiltak vil det ha positiv effekt å bevare disse skogarealene. Usikkerhet knyttet til forvaltning av områdene i nullalternativet.	Noe mindre skogareal som blir vernet i alternativ 2 enn i alternativ 1, noe mindre robusthet for klimaendringer.

Karbonlager:

Skog og skogsjord utgjør viktige karbonlagre i Norge. Trær som vokser tar opp karbon i form av CO₂ fra atmosfæren gjennom fotosyntesen. Karbonet lagres hovedsakelig i skogsjorden (opptil 80%), og i trærnes biomasse. Karbonbindingen øker med alderen på trærne inntil tilveksten kulminerer etter 70-140 år, deretter avtar trærnes tilvekst og følgelig karbonbindingen i tresjiktet, mens karbonbindingen i skogsjorda fortsetter. Når skog hugges frigjøres store mengder karbon i form av CO₂ fra skogsjorden og trærnes biomasse, og det tar lang tid før karbonlageret er av samme størrelse som før avvirkningen. I Norge har vi hatt en situasjon der tilveksten har vært høyere enn hogsten, og vi har derfor hatt et nettoopptak av CO₂. Framskrivninger utarbeidet av NIBIO viser at det forventes en nedadgående trend i opptaket av karbon i skogen fram mot 2050. Årsaken til nedgangen i årlig opptak i skog, skyldes en kombinasjon av økende andel gammel skog (skog som ikke lenger er i sin mest produktive fase), økt hogst på grunn av at mer hogstmodent volum blir tilgjengelig framover, og til dels lavere investeringer i skogkultur de siste tiårene.

De foreslåtte verneområdene på Helgeland består i stor grad av gammel skog. En nyere studie (Stokland, 2021) viser at gammel skog kan være viktig for boreal karbonlagring ettersom den kan fortsette å binde karbon lenge etter hogstmoden alder. Det er imidlertid knyttet usikkerhet til om det er forskjeller i total karbonbinding mellom gammel skog og produksjonsskog ved fullført livsløp.

I en rapport av Miljødirektoratet (2016) ble klimaeffekten av vern av skog vurdert opp mot klimaeffekten av bærekraftig skogbruk der ressurser fra skogen erstatter fossile ressurser for å redusere utslippet av fossilt karbon. Rapporten konkluderer med at effekten av økt karbonlagring ved vern av skog kan dominere over bruk av biomasse til substitusjon av fossile og utslippsintensive produkter på kort sikt. På lang sikt kan effekten av substitusjon dominere over forskjellen i karbonlager mellom vern og bruk, forutsatt god klimanytte av biomassen.

Det er stor usikkerhet knyttet til hvorvidt skogområdene vil avvirkes i nullalternativet eller ikke. Vern av de aktuelle skogområdene vil ikke ha en effekt på karbonlageret dersom de foreslåtte verneområdene med gammel skog er utilgjengelig for skogbruk og andre inngrep, og skogen uansett ikke avvirkes. Se mer omtale av denne usikkerheten i eget avsnitt under.

Tabell 11 – oppsummering virkning karbonopptak

	Alternativ 1 - avgrensning slik det ble sendt på høring	Alternativ 2 - avgrensning lik anbefaling fra Statsforvalteren
Antall berørte	Hele Norges befolkning blir påvirket av karbon og klimautslipp, både nålevende og framtidige generasjoner.	Likt som i alternativ 1.
Påvirkning	Vern av 50 715 daa. Områdene inneholder en stor andel gammelskog med store karbonlagre. Men det er stor usikkerhet knyttet til hva som skjer med skogarealene i nullalternativet.	Vern av 49 812 daa, noe mindre påvirkning enn alt 1.
Enhetsnytte/enhetsverdi	Karbonprisbaner gitt av Finansdepartementet. Økende kalkulasjonspris over tid (økt enhetsverdi utover i tidshorizonten).	Som alternativ 1.
Vurdering samlet konsekvens	Stort antall berørte, økende enhetsnytte over tid. Men det er stor usikkerhet knyttet til påvirkningen og hvor tilgjengelige skogområdene er i nullalternativet, og dermed stor usikkerhet rundt samlet klimaeffekt.	Noe mindre skogareal som blir vernet i alternativ 2 enn i alternativ 1, men antagelig begrenset forskjell mellom alternativene i nasjonal sammenheng.

Friluftsliv/rekreasjon, inkl. virkning på jakt og fiske:

Vern av skogområdene vil ivareta områder som aktivt brukes til friluftsliv. Statsforvalteren vurderer at de største friluftslivinteressene er knyttet til Stavvassdalen, Holmvassdalen, Spøllremvatnet, Skarmodalen, Danielåsen og Olaåsen. Områdene brukes til jakt, fiske, fotturer og skiturer, rideturer, samt plukking av bær og sopp, og et vern vil ikke legge begrensninger på slik bruk.

Verneforskriftene legger ingen begrensninger på ferdsel til fots innenfor de foreslåtte områdene. Eksisterende stier som er markert i vernekartet kan ryddes, vedlikeholdes og merkes uten at det er søknadspliktig. I Danielåsen er det per i dag en åpen snøskuterløype som går gjennom området og åpning for fortsatt bruk av denne er lagt inn som unntak i verneforskriften. Ved uttransport av felt

elg og hjort kan det benyttes "lett beltekjøretøy som ikke setter varige spor i terrenget", dersom andre typer kjøretøy ønskes benyttet vil det normalt være søknadspliktig. I naturreservater vil det i hovedsak være aktuelt med enkel tilrettelegging. Universell utforming av turstier og større tilrettelegging skal foregå utenfor, men vi anser det som lite sannsynlig at universell tilrettelegging i disse skogområdene ville vært aktuelt i nullalternativet.

Totalt sett antas det at vern vil ha positive konsekvenser for friluftsliv ved at landskapsinngrep forhindres og enkel tilrettelegging er tillatt. Alternativ 1, med avgrensning slik det ble sendt på høring, innebærer vern av noen flere dekar med skog enn alternativ 2 med avgrensning lik anbefaling fra Statsforvalter. Alternativ 1 vil derfor være å foretrekke framfor alternativ 2 for virkningen friluftsliv og rekreasjon, men forskjellen vil antagelig være marginal.

Tabell 12 – oppsummering virkning friluftsliv/rekreasjon

	Alternativ 1 - avgrensning slik det ble sendt på høring	Alternativ 2 - avgrensning lik anbefaling fra Statsforvalteren
Antall berørte	Primært bruksverdier, påvirker primært lokalbefolkningen på Helgeland	Som alt 1
Påvirkning	Vern av 50 715 daa	Vern av 49 812 daa – marginalt mindre påvirkning/omfang enn alt 1
Enhetsnytte/enhetsverdi	Usikker enhetsverdi, usikkert hvor viktige disse områdene er for lokalt friluftsliv, og om det finnes alternative områder som betyr like mye i et friluftslivsperspektiv.	Som alt 1
Vurdering samlet konsekvens	Relativt få antall berørte, liten påvirkning da det er små områder vi snakker om i friluftslivssammenheng. Usikker verdi per område.	Samme som alt 1, marginalt lavere konsekvens

Virkning for reindrift og samiske interesser

Verneforslagene berører Byrkjje, Voengelh-Njaarke, Jillen-Njaarke og Røssåga/Toven reinbeitedistrikter. Virkningen for reindrift og samiske interesser vil være noe sammensatt. Vern av skogen vil sikre bevaring av det samiske naturgrunnet. Høringsinnspill fra Naturvernforbundet fremhever at gammel skog kan utgjøre viktige beiteområder for rein. Dette omfatter både beiting på bakken og på hengelav som vokser på trærne.

På den andre siden kan vern legge noen begrensninger på bruk av områdene, som også kan påvirke reindrift og samiske interesser. Statsforvalteren påpeker at det er gjort unntak i verneforskriftene og endring av vernegrenser i alternativ 2 (Holmvassdalen, Lomsdal-Visten, Austervefsna – se omtale i kapittel 8 for de enkelte områdene) som innebærer at områdene vil kunne brukes til reindrift hovedsakelig som i dag.

Søknadsplikt for motorferdsel på barmark, start og landing med helikopter og oppsetting av gjerder og andre midlertidige anlegg kan innebære noe mer tid- og ressursbruk for å søke om dispensasjon fra verneforskriften, også i tilknytning til reindrift. Statsforvalteren presiserer at det legges opp til dispensasjoner av lengre varighet (for eksempel 5-årige) og som kan gjelde for flere verneområder. Det antas derfor at det i liten grad innebærer økt ressursbruk for reieiere ved slike søknadsprosesser.

Samlet sett vurderer vi at vern av skogområdene vil ha positive virkninger for samisk bruk, ved at vernet omfatter bevaring av det samiske naturgrunnet. Alternativ 2, med avgrensning lik

anbefaling fra Statsforvalteren, antas å komme noe bedre ut enn alternativ 1 med avgrensning slik det ble sendt på høring, siden det i alternativ 2 er gjort endringer i vernegrensene for å hensynte samiske interesser.

Se også kapittel 5.1.3. om prinsipielle forhold for nærmere omtale av samiske interesser og kapittel 2.4 om konsultasjonsprosesser for å ivareta interessene på best mulig måte.

Tabell 13 – oppsummering virkning *reindrift/samiske interesser*

	Alternativ 1 - avgrensning slik det ble sendt på høring	Alternativ 2 - avgrensning lik anbefaling fra Statsforvalteren
Antall berørte	Påvirker reineiere/reindrift på Helgeland	Som alt 1
Påvirkning	Hovedsakelig positiv påvirkning (ivaretagelse av 50 715 daa)	Samlet sett noe mer positiv påvirkning enn alt 1 (tatt ut noe areal for å hensynte reindrift spesifikt). Ivaretagelse av 49 812 daa.
Enhetsnytte/enhetsverdi	Svært viktige verdier	Som alt 1
Vurdering samlet konsekvens	Mindre antall berørte, og relativt liten påvirkning i sum. Men svært høy enhetsverdi per berørt.	Samme som alt 1, men tar i større grad hensyn til reindriften ved utgrensing av noe areal og gir dermed noe større positiv konsekvens.

Negative virkninger

Virkninger for skog- og trenæring:

Vernet vil begrense de framtidige mulighetene for å drive skogbruk i de aktuelle områdene. Kostnaden for skog- og trenæringen ved å verne, vil hovedsakelig være knyttet til begrensninger i framtidig produksjon på arealene som er foreslått for vern. Dersom skogområdene ville blitt benyttet til tømmerproduksjon i nullalternativet, vil produksjonen av tømmer fra disse områdene i framtiden bli lavere enn hva den ellers ville vært ved et vern (færre arealer til produksjon). Dette kan først og fremst påvirke lokale industri- og markedsaktører. Arbor Hattfjelldal AS er den største aktøren innenfor skog- og trenæringen lokalt som potensielt vil berøres av et vern. Statsforvalteren peker på at det i tillegg er enkelte andre skogbaserte bedrifter som kan berøres, herunder sagbruket i Susendal.

Dersom redusert tilgang på virke lokalt medfører at andre arealer med høyere driftskostnad må avvikles, at områder lenger unna må avvikles (økte transportkostnader), eller at en større andel av massevirke må importeres fra utlandet til en høyere kostnad enn i dag, vil de lokale aktørene på Helgeland kunne påføres høyere kostnader. Lavere tilgang på massevirke eller høyere råstoffkostnader kan øke risikoen for bortfall av grunnlaget for framtidig drift.

Våre vurderinger av konsekvensen for skog- og trenæringen tar utgangspunkt i tilgjengelig informasjon og statistikk, herunder informasjon om areal og mengden tømmer som omfattes av verneforslaget, og anslag på tilgjengelige skogressurser i et nasjonalt, regionalt og lokalt perspektiv. Gjennom Statsforvalterens tilråding av januar 2022, høringsinnspill fra berørte parter og vurderinger og beregninger gjort av NIBIO (Hauglin et al. 2021), gjengitt i M-2084, foreligger det et faglig grunnlag for overordnede vurderinger av konsekvensen for skog- og trenæringen.

På nasjonalt nivå har NIBIO gjennomført en analyse av hvilken effekt et vern av 10% av skogen vil ha på avvirkningen i Norge (Hysten et al. 2022). Gjennomsnittlig avvirkning (industri, ved,

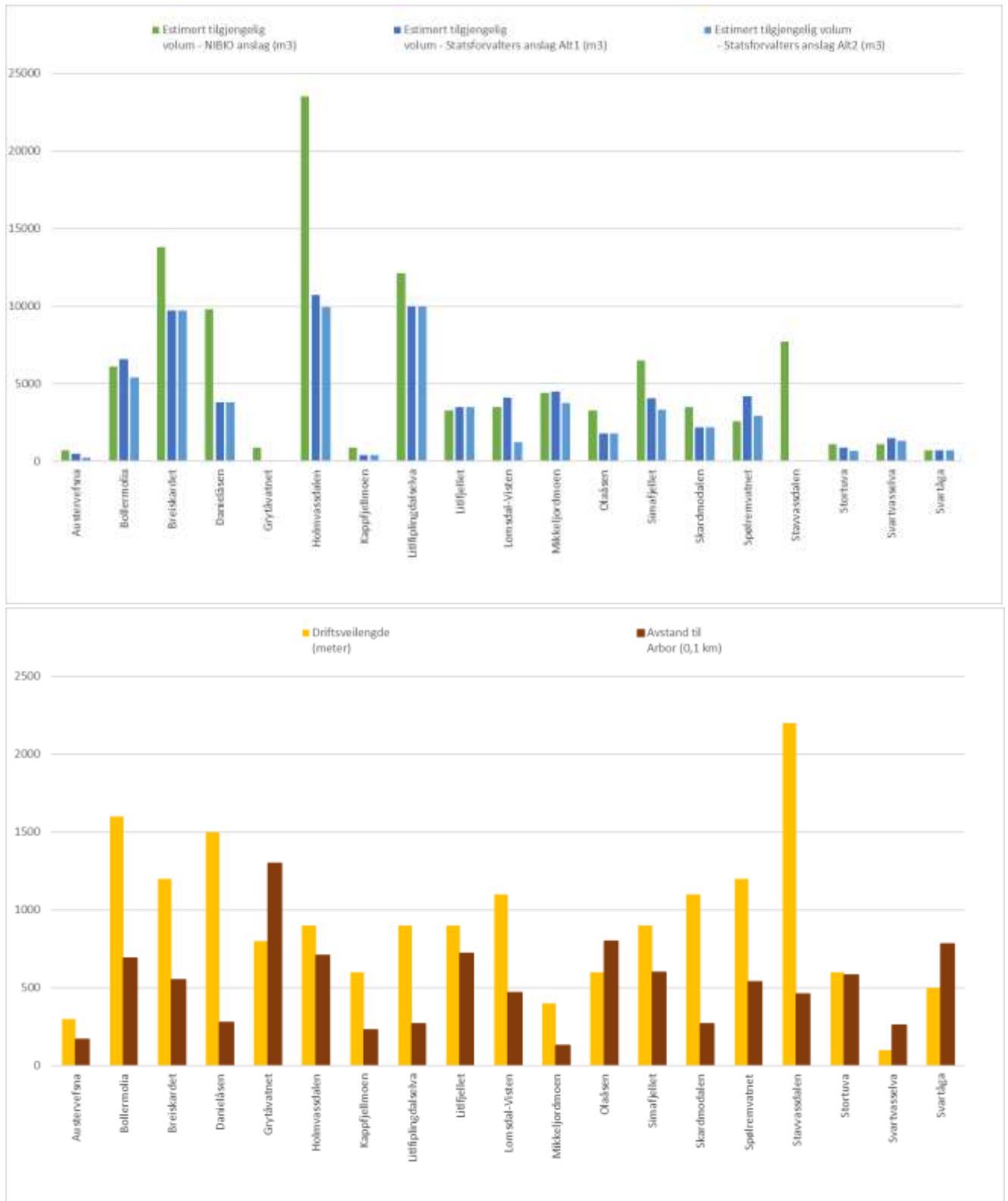
hjemmeforbruk, topp, avfall) er for perioden 2015-2019 estimert til 13,7 mill m³ pr år. I de prognosealternativene (vernescenarioer) som er utarbeidet kan dette økes til mellom 20,1 og 20,8 mill. m³. Alle prognosene inkluderer 10 % vern, men med ulik andel produktiv skog. Analysene viser også at det er stor forskjell i hvor stor "dagens avvirkning" utgjør av balansekvantum for tre prognosealternativ. I Nord-Norge utgjør dagens avvirkning mellom 44-48 % av balansekvantumet for den første tiårsperioden. Dette tyder på et potensial for økt avvirkning i Nord-Norge. Til sammenligning utgjør avvirkningsnivået for Innlandet mellom 87-110 % av balansekvantumet for de tre samme prognosene i første tiårsperiode.

Skogbruksmessige forhold knyttet til de aktuelle områdene:

Statsforvalteren har gjort en vurdering av tilgjengelig areal og kubikkmasse i de områdene som er foreslått for vern, på bakgrunn av befaringer, kart som viser m³/daa (basert på SR16), bonitetskart (basert på AR5), flyfoto og terrengmessige forhold (høydekurver mv.). Statsforvalterens vurdering er at det meste av arealet som tilrås for vern har mindre betydning for tømmerutgangen, jf. kap 5.1.5, hvor det i alternativ 1 er antatt at 43 309 daa har mindre betydning for tømmerutgangen. Samlet areal med produktiv skog i de foreslåtte verneområdene er estimert til å være på 7 316 daa i alternativ 1 (med avgrensning lik det som ble sendt på høring), hvor 6 896 daa av dette er vurdert å ha betydning for tømmerutgangen og 420 daa er vurdert å kunne få betydning for tømmerutgangen (jf. kap 5.1.5). I alternativ 2, med avgrensning lik Statsforvalterens anbefaling, anslås samlet areal med produktiv skog å være på 6445 daa. Estimert virkesvolum i produktiv skog i de foreslåtte verneområdene er anslått til 69 180 m³ i alternativ 1 og 60 956 m³ i alternativ 2. De områdene som er foreslått tatt ut i alternativ 2 tilsvarer altså om lag 8 000 m³, og utgjør totalt 12 % av det tilgjengelige virke i arealet som inngikk i høringsforslaget (alternativ 1).

Figur 3 viser sammenstilling av informasjon om skogbruksforhold for områdene som er foreslått for vern. Øverste diagram viser estimater på tilgjengelig virkesvolum i de ulike områdene, i m³. De grønne stolpene viser estimert tilgjengelig virkesvolum slik det ble anslått av NIBIO (Hauglin et al. 2021, gjengitt i M-2048). De mørkeblå og lyseblå stolpene viser Statsforvalterens anslag på tilgjengelig volum i henholdsvis alternativ 1 og 2. Det nederste diagrammet viser driftsveilengde (gul søyle) og avstand til Arbor (rød søyle) for hvert område, som vurdert av NIBIO (Hauglin et al. 2021). Gjennomsnittlig driftsveilengde vises i meter, og varierer fra omtrent 100 meter til 2 200 meter. Rød søyle viser kandidatområdet avstand til Arbor Hattfjelldal, som av praktiske hensyn i denne figuren er vist i trinn på 0,1 km. Avstand til Arbor Hattfjelldal varierer fra 13 til 130 km (dvs. 130 til 1 300 0,1 km i figuren). Alle områdene er vurdert å ligge innenfor den regionen hvor Arbor Hattfjelldal henter sitt virke.

Figur 3: Sentrale skogfaglige parametere knyttet til de aktuelle områdene. Øverste diagram viser tilgjengelig virkesvolum i m³. Nederste diagram viser driftsveilengde (gul søyle) og avstand til Arbor (rød søyle).

Tilgjengelige skogressurser lokalt og regionalt:

NIBIO (Hauglin et al. 2021) estimerte tilgjengelig virkesvolum for kommunene Grane, Hattfjelldal, Vefsn, Hemnes og Rana, etter samme definisjon som beskrevet for de foreslåtte verneområdene (se tabell 10 i M-2048). NIBIO estimerte her at tilgjengelig virkesvolum innen de foreslåtte verneområdene er beregnet til litt over 113 000 kubikkmeter, og nytt volum som blir tilgjengelig i de to tiårsperiodene 2031–2040 og 2041–2050 utgjør hhv. ca. 24 000 og 19 000 kubikkmeter. Tilgjengelig virkesvolum totalt i de samme kommunene var estimert til 5,1 mill m³ i dag, og nytt volum som blir tilgjengelig i de to tiårsperiodene 2031–2040 og 2041–2050 utgjør hhv. ca. 1,9 og 1,6 mill m³.

NIBIO kom ut fra dette fram til at de foreslåtte verneområdene ville utgjøre en reduksjon av tilgjengelig volum på om lag to prosent, når en ser alle kommunene under ett. I etterkant av M-2048, har Statsforvalteren gjort en særskilt vurdering av produktiv skog i områdene, og justert ned estimert tilgjengelig volum. Med Statsforvalterens anslag på estimert volum, vil verneområdene utgjøre en reduksjon av tilgjengelig volum på 1,4 prosent i alternativ 1. Tilsvarende reduksjon i alternativ 2 vil være 1,2 prosent.

For å vurdere effekten mer regionalt, har NIBIO sett på produktiv skog i Nordland fylke. Eksisterende verneområder inngår ikke i de oppgitte volum. NIBIO estimerer her at volum av produktiv skog (alle hogstklasser) i Nordland er på i overkant av 42 millioner m³, hvorav volum produktiv skog i hogstklasse 4 og 5 var estimert til 31,7 mill. m³. Barskogdominert skog i hogstklasse 4 og 5 ble estimert til å utgjøre 15,9 mill m³.

NIBIOs beregninger indikerer at det er tilstrekkelig virkesvolum utenfor de foreslåtte verneområdene til å opprettholde eller til og med øke dagens avvirkningsnivå. NIBIO påpeker imidlertid at det er flere viktige forutsetninger som ikke ble belyst i deres rapport, herunder tilgjengelig volum som er drivverdig. Se også kapittel 1.3 for nærmere omtale av NIBIOs vurderinger.

NIBIO har i rapporten "*Skogressurser i Norge: Status og framtidsscenarier*" (Hysten et al. 2022) beregnet ulike prognosealternativ (alle inkludert vern av 10 % av skogen) og kommer frem til at avvirkingen i 2015-2019 i Nord-Norge var på 44-48 % av balansekvantumet. Dette tyder på et potensial for økt avvirking i Nord-Norge.

Vurdering av virkninger for skog- og trenæringen

Områdene i verneplanen inneholder en begrenset andel av tilgjengelige skogressurser lokalt og regionalt. Videre vurderes flere av områdene å være utilgjengelige eller ikke regningssvarende for skognæringen å drive, og må dermed antas å ikke bli avvirket i nullalternativet. Kostnadene ved vern antas derfor å være relativt beskjedne, særlig sett i et nasjonalt perspektiv. I tråd med KLDs oppdrag er det i denne saken gjort særlige vurderinger av mulige konsekvenser på regionalt og lokalt nivå. Statsforvalteren har for det areal som ble sendt på høring gjort en særskilt vurdering av drivverdig skog i de aktuelle områdene. Vurderingene er gjort på bakgrunn av befaringer, kartlag, flyfoto og terrengmessige forhold (høydekurver mv.). Figur 3 viser at Statsforvalterens anslag på tilgjengelig virkesvolum i de foreslåtte verneområdene er vesentlig lavere enn NIBIOs anslag for de enkelte områder. Dette gjelder særlig Holmvassdalen, Danielåsen, Litlfiplingdalselva, Simafjellet, Breiskardet og Stavvassdalen. De fire førstnevnte er områder som er vurdert med svært høy eller høy verneverdi, kombinert med høy mangelindekning.

Statsforvalteren har i sin tilråding (alternativ 2), basert på vurderingen av skogbruksinteressene i hvert enkelt område, grenset ut drivverdig skog som de mener har begrenset betydning for de

viktigste naturverdiene. Totalt har Statsforvalteren tatt ut 903 daa i 10 områder i tilrådingen, med til sammen 8224 m³ produktiv skog. Med utgangspunkt i virkningen for skog- og trenæringen, er alternativ 2 med avgrensning lik anbefaling fra Statsforvalteren derfor å foretrekke framfor alternativ 1 med avgrensning slik det ble sendt på høring.

Kostnaden ved at områdene vernes og at skogen ikke avvirkes, er sammensatt av flere forhold, og er ikke rett fram å beregne. For det første er det et spørsmål i hvilken grad volumet ville blitt avvirket i nullalternativet eller ikke. Dersom kun en liten andel av volumet vil avvirkes i nullalternativet, vil merkostnaden for skog- og trenæringen være begrenset. Dersom en større andel av volumet vil bli avvirket i nullalternativet, blir merkostnaden for skog- og trenæringen av et vern større ved at mer kvantum bortfaller fra disse områdene. Dersom vi antar at hele det anslåtte volumet vil kunne avvirkes i nullalternativet, og at dette volumet avvirkes og selges i dag, kan salgsverdien av det tilgjengelige virkesvolumet i områdene som foreslås for vern beregnes med utgangspunktet i dagens markedspriser på tømmer. Dette er ikke realistiske forutsetninger, men kan gi oss et bilde av hvilke økonomiske verdier det er snakk om gitt at alt volum blir hugget og solgt (gir et maksimums-estimat av hva stående volum er verdt gitt dagens prisbilde). Legger vi til grunn salgspris lik den den gjennomsnittlige tømmerprisen i 2021 (gjennomsnittlig pris på tømmer i 2021 lik 436 kr/m³, som oppgitt av Landbruksdirektoratet¹), vil salgsverdien av det tilgjengelige volumet i områdene som er foreslått til vern kunne beregnes til om lag 30 mill. kroner i alternativ 1 og om lag 27 mill. kroner i alternativ 2, med Statsforvalterens anslag på tilgjengelig virkesvolum i alternativ 1 og 2.² Hvis områdene blir brukt til aktivt skogbruk, vil de kunne avvirkes på nytt igjen gjentatte ganger i framtiden når skogen igjen når hogstmoden alder. Det er derfor også knyttet framtidige inntekter til arealene som da potensielt bortfaller ved et vern.³ Å avvirke områdene vil imidlertid innebære en del kostnader, slik at profitten/rotnettoen ved å avvirke og selge tømmeret vil være lavere enn det beregnet salgsverdi viser. Driftskostnadene kan variere betydelig avhengig av type område som skal avvirkes og hvor enkelt det er å hente ut tømmer.⁴

I tillegg til disse forbeholdene, vil kostnaden for skog- og trenæringen ved innkjøp av virke for videreforedling avhenge av muligheten for å få levert virke fra andre steder hvis virket fra de foreslåtte verneområdene bortfaller. Dersom en tilsvarende mengde virke kan hentes inn fra andre områder (da til en høyere driftskostnad og/eller transportkostnad) eller importeres (også til en høyere kostnad), er det forskjellen i innkjøpspris for dette virket som utgjør den reelle merkostnaden for skog- og trenæringen. Vi har ikke forutsetninger for å si noe nærmere om markedsforholdene enn det NIBIO skisserte i sin vurdering, som er gjengitt i M-2048. Vår vurdering er at det er såpass mange forbehold, særlig rundt avvirkningen i nullalternativet og muligheten for næringen til å hente inn virke fra andre steder, at vi ikke har forutsetninger for å prissette virkningen for skog- og trenæringen. Vi har derfor valgt å vurdere konsekvensen for skog- og trenæringen av et vern som en ikke-prissatt virkning, se tabell 14 for oppsummering. Gjennom høringsrunden er det ikke kommet

¹ [Tømmeravvirkning og -priser - Landbruksdirektoratet.](#)

² Legger vi til grunn prisen på massevirke i stedet, som ligger lavere enn tømmerprisen, vil beregnet salgsverdien bli lavere enn dette.

³ Eventuelle framtidige inntekter må diskonteres til dagens verdi, og vil dermed ha en lavere nåverdi enn det regneeksempelet viser.

⁴ NIBIO har i forbindelse med et annet oppdrag for Miljødirektoratet anslått at i gjennomsnitt ligger driftskostnaden ved å avvirke områder med granskog for landet som helhet på om lag 160 kr/m³ (se høringsnotat om endringer i forskrift om utsetting av utenlandske treslag til skogbruksformål (Miljødirektoratet 2021)). Legger vi denne driftskostnaden til grunn også for disse områdene, vil profitten (inntekt minus driftskostnad) ved å umiddelbart avvirke og selge tømmeret som står på områdene kunne beregnes til 19 mill kr i alternativ 1 og 17 mill kr i alternativ 2.

inn konkrete kostnadsanslag eller vurderinger som i større grad bidrar til at vi kan prissette konsekvensen av å verne de konkrete områdene vi ser på her.

Arbor Hattfjelldal er den største aktøren innenfor skog- og trenæringen lokalt og som potensielt vil berøres av et vern. Det er usikkert i hvor stor grad Arbor vil bli påvirket av vern av de aktuelle områdene. Eventuelle konsekvenser for Arbor vil kunne være svært viktige for lokalsamfunnet i Hattfjelldal og kommunene på Helgeland. Betydningen utenfor Helgelandsregionen vil være mindre. Se nærmere beskrivelse av hvilke merkostnader vernet kan medføre for bedriften Arbor i omtalen av fordelingsvirkninger under.

Tabell 14 – oppsummering virkning skog- og trenæring

	Alternativ 1 - avgrensning slik det ble sendt på høring	Alternativ 2 - avgrensning lik anbefaling fra Statsforvalteren
Antall berørte	Brukere av tømmervirke på Helgeland, aktører i treindustrien (videreforedling, transport etc.). Både nåværende og framtidige brukere. Arbor Hattfjelldal er hovedaktøren som kan berøres.	Som i alt 1
Påvirkning	Vern av 7 316 daa produktiv skog, tilvarende 69 180 m ³ tilgjengelig virkesvolum. Utgjør 1,4 % av tilgjengelig virkesvolum i Helgelandskommunene.	Vern av 6 445 daa produktiv skog, tilvarende 60 956 m ³ tilgjengelig virkesvolum. Utgjør 1,2% av tilgjengelig virkesvolum i Helgelandskommunene.
Enhetsnytte/enhetsverdi	Enhetsverdien for tømmer antas å være middels/stor. Usikkerhet rundt enhetsverdien/ betalingsvilligheten av akkurat dette virket vs. virke fra andre områder eller importert virke - avhenger av muligheten for å få tak annet virke, pris på dette virket og transportmuligheter/transportkostnad.	Samme som i alt 1
Vurdering samlet konsekvens	Få antall berørte, og begrenset påvirkning per berørt. Men mulig stor verdi for de som berøres.	Noe mindre påvirkning enn i alternativ 1.

Det er, som skissert over, stor usikkerhet knyttet til hvor store konsekvensene for skognæringen vil bli. Den største usikkerheten er antagelig knyttet til hvorvidt områdene er drivverdige i nullalternativet, jf. også vurderingene fra NIBIO (Hauglin et al. 2021) vist til over. Statsforvalterens utgrensing av enkelte områder tilsier at usikkerheten er noe redusert i alternativ 2, som følge av et lavere estimat for volum av produktiv skog. Det er også usikkerhet knyttet til eventuell økt transportavstand og mulig økning i råvareprisen, dersom virkestilgangen til de lokale aktørene, og Arbor spesielt, begrenses i framtida. Se eget avsnitt for vurdering av usikkerhet.

Analysen fra NIBIO tyder på at avvirkningsvolumet på Helgeland kan opprettholdes, eller økes, selv om de aktuelle områder vernes. Samtidig er det noen begrensninger i de analysene som er gjort. Det kan dermed ikke utelukkes at Arbor fremover har et høyere virkesbehov enn de får dekket lokalt. Skogvernet kan bidra til en slik begrensning av virkesvolum. Se nærmere omtale av mulige konsekvenser for Arbor under avsnittet om fordelingsvirkninger under.

Virkning for kraftsektoren og annen infrastruktur/samferdsel:

Vern vil ikke legge noen begrensninger på eksisterende småkraftverk. Drift, vedlikehold og istandsetting av kraftledninger ved akutt utfall vil være direkte unntatt i verneforskriftene. Motorferdsel i forbindelse med vedlikehold og oppgradering av kraftlinjene vil være søknadspliktig. Det ligger videre inne en åpning i verneforskriften for at en planlagt kabel ved Grytåvatnet kan etableres langs eksisterende kraftlinje etter søknad.

Unikraft har oppgitt å ha planer om å bygge minikraftverk i Danielåsen, men det er ikke søkt om eller gitt konsesjon for dette. Dermed er det ikke gjort konkrete investeringer (i nullalternativet) som ikke vil bli realisert grunnet vern.

Vern antas samlet sett å ha begrenset påvirkning på kraftsektoren eller annen infrastruktur, både i alternativ 1 og 2.

Tabell 15 – oppsummering virkning *kraftsektor og annen infrastruktur/samferdsel*

	Alternativ 1 - avgrensning slik det ble sendt på høring	Alternativ 2 - avgrensning lik anbefaling fra Statsforvalteren
Antall berørte	Få antall aktører som berøres	Som i alt 1
Påvirkning	Begrenset omfang – mye vil kunne gjennomføres iht. verneforskriften (søknadspliktig).	Som i alt 1
Enhetsnytte/enhetsverdi	Enhetsverdi per berørt kan være stor (viktig for sektorene som berøres).	Som i alt 1
Vurdering samlet konsekvens	Få som berøres, og liten eller ingen påvirkning. Mulig viktig for de få som berøres.	Som i alt 1

Økte administrative kostnader, inkl. skattefinansieringskostnad:

Det vil være behov for noe økt administrasjon, oppsyn og skjøtsel ved et eventuelt vern. Det anslås at de nye verneområdene vil, på bakgrunn av erfaringer fra eksisterende skogreservater, gi behov for ca. 4 ekstra ukesverk årlig.

Legger vi til grunn en gjennomsnittlig arbeidstakerkostnad på 811 765 kroner pr/årsverk⁵ (2019-tall, tilsvarende kr 850 595 når inflasjonsjustert til 2021-tall), kan vi estimere at de årlige administrative kostnadene vil øke med ca. 65 000 kroner ved å verne 11 nye naturreservater og utvidelse av 7 eksisterende naturreservater i Nordland, samt en utvidelse av Lomsdal-Visten nasjonalpark. Estimater er beheftet med usikkerhet, og andre antakelser om ressursbruk og årslønn vil gi andre anslag på administrative kostnader. Anslaget antas å være likt for alternativ 1 og 2.

I tillegg kommer skattefinansieringskostnaden. Skattefinansiering av offentlige tiltak innebærer en kostnad for samfunnet som må inkluderes i den samfunnsøkonomiske analysen. I henhold til Rundskriv R-109/2021 fra Finansdepartementet⁶ skal det derfor for alle tiltak som finansieres over offentlige budsjetter, inngå en skattefinansieringskostnad i analysen fastsatt til 20 øre per krone. Gitt antakelsene vi har gjort over om ressursbruk og årslønn for de administrative kostnadene, vil 20% av den økte årlige administrasjonskostnaden tilsvare ca. 13 000 kr, og vil komme i tillegg til de 65 000 kr

⁵ Kilde: SSB, statistikk for gjennomsnittlige arbeidskraftkostnader per årsverk, <https://www.ssb.no/arbeid-og-lonn/statistikker/arbkost>. Uttrekk juni 2022

⁶ [Prinsipper og krav ved utarbeidelse av samfunnsøkonomiske analyser \(regjeringen.no\)](https://www.regjeringen.no)

som er estimert over. Anslaget antas å være likt for alternativ 1 og 2.⁷

Oppsummering av virkninger

Tabell 16 gir en kort oppsummering av positive og negative virkninger for samfunnet av de to alternative avgrensningene til vern vi her har vurdert. Vår vurdering er at de to alternativene i stor grad har de samme virkningene for samfunnet, men at omfanget eller størrelsen på virkningene er noe ulikt i de to alternativene.

Tabell 16: Oppsummering av positive og negative virkninger av tiltakene

Virkning	Null-alt.	Alternativ 1 - avgrensning slik det ble sendt på høring (vern av 50 715 daa)	Alternativ 2 - Avgrensning lik anbefaling fra Statsforvalteren (vern av 49 812 daa)
Positive virkninger:			
Ivaretagelse av naturmangfold	0	Stort antall berørte, stor enhetsverdi. Alternativ 1 å foretrekke framfor alternativ 2 – større påvirkning og større enhetsverdi.	Mindre påvirkning og lavere enhetsverdier enn alternativ 1.
Klimatilpasning		Stort antall berørte, stor enhetsverdi, men begrenset påvirkning per berørt (små områder). Alternativ 1 å foretrekke.	Noe mindre robusthet enn alternativ 1, pga. områder som grenses ut.
Karbonlager	0	Stort antall berørte, men begrenset påvirkning per berørt (små områder).	Marginal forskjell mellom alternativene i nasjonal sammenheng.
Friluftsliv/rekreasjon	0	Relativt få berørte og liten påvirkning, men usikker verdi av områdene i et friluftslivsperspektiv.	Marginal forskjell mellom alternativene
Virkning for reindrift og samiske interesser	0	Relativt få berørte, men stor enhetsverdi per berørt (viktig virkning).	Alternativ 2 antas å komme noe bedre ut enn alternativ 1, siden det i alternativ 2 er gjort endringer i vernegrensene for å hensynte samiske interesser.
Negative virkninger:			
Virkninger for skog- og trenæring	0	Få berørte, men mulig viktig virkning (stor enhetsverdi) per berørt.	Alternativ 2 å foretrekke framfor alternativ 1, da områder med produktiv skog er grenset ut.
Virkning for kraftsektoren og annen infrastruktur/ samferdsel	0	Begrenset påvirkning, pga. unntak og åpninger i verneforskrift.	Ingen antatt forskjell mellom alternativene.
Økte administrative kostnader, inkl. skattefinansieringskostnad	0	Liten prissatt virkning, ingen antatt forskjell mellom alternativene.	Ingen antatt forskjell mellom alternativene.

⁷ I tillegg kan det påløpe skattefinansieringskostnad på erstatningsbeløpet til Statsskog SF. Erstatningsbeløpet til Statsskog SF vil forhandles i etterkant av at eventuelt vern er vedtatt, og vi har ikke forutsetning for å si noe om størrelsen på denne.

Fordelingsvirkninger

Fordelingsvirkninger handler om hvordan fordelene og ulempene fordeler seg mellom ulike grupper i samfunnet, og hvorvidt det er noen særskilte grupper eller aktører som berøres.

Arbor Hattfjelldal er den største aktøren innenfor skog- og trenæringen lokalt som potensielt vil berøres av et vern. Bedriften har rundt 70 ansatte og er en hjørnesteinsbedrift lokalt. Ifølge NIBIO (Hauglin et al. 2021, gjengitt i M-2084), har det årlige rundvirkesforbruket til Arbor i Hattfjelldal de siste 10 år ligget på 55 000 – 65 000 m³, hvorav det aller meste er massevirke av gran, noe er bjørk og energivirke. Massevirkevolumet har i 2010-2019 ligget på gjennomsnittlig 59 000 m³ per år. NIBIO sier videre at storparten av massevirkeforsyningen til Arbor i dag kommer fra det nærmeste omlandet til fabrikk, dvs. Hattfjelldal og Grane, sørlige deler av Hemnes og Vefsn. Noen leveranser kommer også fra andre områder; fra Rana, Namsskogan, og området Tärnaby – Storuman i Sverige. De lengste bilfraktene med virke til Arbor er i dag på ca. 170 km (Rana).

NIBIO peker videre på at om avvirkningstakten i det nærmeste omlandet går ned og årsproduksjonen til Arbor skal opprettholdes, må nedslagsfeltet til fabrikk utvides til nye områder. NIBIO fremhever at det nå ifølge markedsaktørene ikke er noe "ledig" virke hverken nord eller sør for Helgelandkommunene. Det er derfor ikke tilstrekkelig kun å betale for ekstra frakt for å øke nedslagsfeltet til enkeltaktører, man må også anta at virkesprisen vil gå opp. NIBIO påpeker videre at nytt virke derfor må komme fra kommunene Grong og Lierne i Norge, og Storuman i Sverige. Dette innebærer transportavstander på ca. 190-200 km. Dersom det faller bort virke i Hattfjelldal og Grane vil transportavstanden øke med hhv 180 og 150 km.

Avstanden fra de foreslåtte verneområdene til Arbor varierer mellom Mikkjeljordmoen som ligger 13 km fra Arbor til Grytåvatnet som ligger 130 km fra Arbor. Gjennomsnittlig volumveid avstand til Arbor Hattfjelldal er på rundt 50 km. Samtlige områder ligger innenfor den regionen hvor Arbor Hattfjelldal henter sitt virke i dag.

Analysen fra NIBIO tyder på at avvirkningsvolumet på Helgeland kan opprettholdes, eller økes i framtiden, selv om de foreslåtte områdene vernes. Samtidig er det noen begrensninger i de analyser som er gjort. Det kan dermed ikke utelukkes at Arbor fremover har et høyere virkesbehov enn de får dekket lokalt. Skogvernet kan bidra til en slik begrensning av virkesvolum.

Dersom vernet fører til økte kostnader for Arbor og de andre virksomhetene, i form av økte transportkostnader og/eller økte kostnader for massevirket, vil det kunne slå ut på Arbors lønnsomhet. Arbor peker i sin høringsuttalelse på flere forhold som har hatt påvirkning på bedriftens konkurransevne over de siste tiårene, og har i møte med Miljødirektoratet orientert om hvordan ulike forhold kan påvirke dem negativt framover. I kapittel 7.4, 7.7 og 7.12 gis en nærmere omtale av innspill fra Arbor. Miljødirektoratet har stor forståelse for at rammebetingelser og like konkurransevilkår har stor betydning for Arbor. Miljødirektoratet ser at vern av de aktuelle områdene påvirker konkurransesituasjonen og kostnadsbildet for Arbor. Samtidig vil de fleste av forholdene Arbor peker på være uavhengige av vern, og at slike forhold for denne tilrådingen må håndteres som en del av nullalternativet.

I hvor stor grad vernet vil føre til økte kostnader for Arbor og andre lokale virksomheter, og slå ut på lønnsomheten, er usikkert. Dersom konsekvensen blir at Arbors virksomhet rammes hardt, vil det ha stor betydning for lokalsamfunnet i Hattfjelldal. Fordelingsvirkningen kan derfor være betydelig, selv

om konsekvensen for skog- og trenæringen sett i et regionalt og nasjonalt perspektiv antagelig vil være begrenset.

Usikkerhet

Det er usikkerhet knyttet til vurderingene av tiltakets antatte virkninger, både på positiv og negativ side. Det er rimelig sikkert i hvilken retning de ulike virkningene vil slå ut, jf. omtalen over. Det er imidlertid generelt stor usikkerhet knyttet til størrelsen på tiltakets virkninger. Den største usikkerheten i vurderingene knytter seg til utviklingen i nullalternativet, og spesielt i hvilken grad områdene som foreslås vernet vil brukes til bl.a. skogbruksformål eller tekniske installasjoner uten et vern. Denne usikkerheten vil være gjeldende for flere virkninger, og kan slå ut mest på størrelsen på den positive virkningen for naturmangfoldet og de negative virkningene for skog- og trenæringen.

Usikkerheten i nullalternativet vil speiles både på nytte- og kostnadssiden. Dersom skogen i stor grad får stå uberørt uten et vern (i nullalternativet), vil det være få kostnader ved å verne (få brukerinteresser som berøres), men også liten nytteeffekt av at områdene blir vernet. Dersom skogen i større grad vil benyttes til skogbruk eller blir gjenstand for tekniske inngrep i framtiden uten et vern, kan nytteeffekten av å verne være stor, da viktige verneverdier ivaretas for lang framtid. Da kan også mulige kostnader ved å verne være betydelige, siden vern legger begrensning på brukerinteressene.

Det er stor usikkerhet knyttet til i hvilken grad vernet vil føre til økte kostnader for Arbor og andre lokale virksomheter. I tillegg til usikkerheten knyttet til utviklingen nullalternativet som er beskrevet over, vil det være usikkerhet knyttet til eventuelt tilgang til annet virke (avvirkning av andre områder eller import). Det er videre usikkerhet rundt hva eventuell innhenting av virke fra andre områder eller økt import vil kunne innebære av kostnadsøkning for de lokale aktørene.

5.1.5 Avveininger mellom skogbruk og skogvern

Miljødirektoratet og Landbruksdirektoratet fikk den 1. juli 2020 i oppdrag fra Klima- og miljødepartementet og Landbruks- og matdepartementet å utrede forvaltningstiltak knyttet til skogvern og konsekvenser for avvirkningen og skognæringens bidrag til det grønne skiftet. I rapport M-2007-2021 har direktoratene foreslått retningslinjer for avveininger.

I oppdrag fra Klima- og miljødepartementet datert 8.11.2021 ba Klima- og miljødepartementet om at forslaget iverksettes, med noen mindre justeringer. For privateid skog skal forslaget iverksettes for områder der det mottas tilbud etter 1. februar 2022, og ved vern av offentlig eid grunn for områder der det meldes oppstart fra og med samme dato.

De områdene som nå foreslås for vern ble meldt oppstart på den 9. juni 2020. De omfattes derfor ikke av oppdraget fra Klima- og miljødepartementet. Flere høringsinstanser har imidlertid etterlyst en avveining i tråd med disse retningslinjene. Dette er også tatt opp av Landbruksdirektoratet i møte den 20.5.2022. På bakgrunn av innspillene er områdene plassert inn i matrise for avveininger mellom skogbruk og skogvern (Figur 4).

Statsforvalteren har i sin tilråding gjort en vurdering av de enkelte områders betydning for tømmertilgangen. Miljødirektoratet har på bakgrunn av de naturfaglige kartleggingene vurdert områdenes betydning for vern.

Betydning for vern	Har	V1	V1S7	V1S6	V1S5	V1S4	V1S3	V1S2	V1S1 ¹⁾
		V2	V2S7	V2S6	V2S5	V2S4	V2S3	V2S2	V2S1 ¹⁾
		V3	V3S7	V3S6	V3S5	V3S4	V3S3	V3S2	V3S1
	Kan få	V4	V4S7	V4S6	V4S5	V4S4	V4S3	V4S2	V4S1
		V5	V5S7	V5S6	V5S5	V5S4	V5S3	V5S2	V5S1
		V6	V6S7	V6S6	V6S5	V6S4	V6S3	V6S2	V6S1
	Har mindre	V7	V7S7	V7S6	V7S5	V7S4	V7S3	V7S2	V7S1
			S7	S6	S5	S4	S3	S2	S1
			Har mindre	Kan få			Har		
			Betydning for tømmer tilgangen						

Figur 4 Matrise for områdets betydning for tømmer tilgangen, betydningen for vern. Grønne ruter angir områder hvor vern skal prioriteres fremfor skogbruk, røde ruter angir at tømmer tilgangen skal prioriteres fremfor vern og gult felt angir områder som må vurderes nærmere av Statsforvalter

Tabell 17 Høringsområdenes betydning for tømmer tilgangen og betydning for vern (Alternativ 1). S1-S3 er områder som har betydning for tømmer tilgangen, S4-S6 er områder som kan få betydning for tømmer tilgangen. S7 er områder som har mindre betydning for tømmer tilgangen. Både V1 og V2 er områder som har betydning for skogvern, områder i V1 har da større betydning enn områder i V2.

Område	Betydning for tømmer tilgangen			Betydning for vern		
	S1-S3 (daa)	S4-S6 (daa)	S7 (daa)	V1	V2	V3
Austervefsna	35		186	188		
Bollermolia	431		110	485		
Breiskardet	940		4040	4980		
Danielåsen	490		8256	8746		
Grytåvatnet			3099		3099	
Holmvassdalen	1000	330	13912	15115		
Kappfjellmoen	20		100	120		
Litlfiplingdalselva	1400		1072	2472		
Litlfjellet/Rånhtjoenhvaart oe eatnemedajve	337		589		913	
Lomsdal-Visten/Njaarken vaarjelimmiedajve	527		3194	3289		
Mikkeljordmoen	281		50	296		
Olaåsen	177		929	1106		
Simafjellet	290	50	824	1080		
Skardmodalen/	127		1357	1484		

Skaalma eatnemedajve						
Spølremvatnet	496		251		660	
Stavvassdalen*			4929		4929	
Stortuva	141		155	308		
Svartvasselva/ Tjeehpesjaevrienjohke eatnemedajve	204			204		
Svartåga		40	256		296	
Sum (daa)	6896	420	43309	39873	9897	0

*Stavvassdalen er vurdert med verneverdi *** i sammenheng med eksisterende verneområder og som del av økologisk nettverk. Dette skulle tilsi betydning for vern V1, samtidig er mangeloppnåelse lav til middels. Betydning for vern settes til V2.

I Tabell 17 er betydning for tømmerutgangen og betydning for vern i alternativ 1 oppsummert.

I alternativ 2 er det foreslått å grense ut totalt 903 daa. Av dette er 713 daa av hensyn til skognæringen og i kategori S1-S3. 190 daa er foreslått tatt ut av andre hensyn, disse arealene er i hovedsak innenfor kategori S4-S7. Tabell 8 viser arealreduksjoner for de ulike områder.

Samtlige områder ligger dermed innenfor grønne ruter i matrisen. Dette innebærer at det er områder som skal prioriteres for vern. Ingen av områdene ligger i V3, dette skyldes i hovedsak at områder i denne kategori ble tatt ut av videre prosess før det ble meldt oppstart om vern. Dette er i tråd med oppdrag fra KLD.

5.1.6 Vurdering basert på positive og negative virkninger for samfunnet

Det er store naturverdier knyttet til områdene som vurderes for vern. De fleste av verneområdene er vurdert til verneverdi **** (området er nasjonal verdifulle og svært viktig) eller *** (området er nasjonalt verdifulle), både i alternativ 1 (med avgrensning slik det ble sendt på høring) og alternativ 2 (avgrensning lik anbefaling fra Statsforvalteren). Skogområdene bidrar til å dekke viktige mangler i dagens vern. Flere av områdene kan fylle viktige mangler i dagens vern: bekkeløfter, gammel granskog, kalkskog, gammel furuskog og boreal regnskog. I tillegg er det registrert et stort antall rødlistede og truede arter og naturtyper. Dette er nasjonalt viktige verdier, som berører hele Norges befolkning (ikke-bruksverdier), både nåværende befolkning og framtidige generasjoner. Å verne disse områdene vil bidra til at naturverdiene ivaretas på lang sikt. Vern har også andre positive virkninger, herunder for klimatilpassing, ivaretagelse av karbonlager, for friluftsliv/rekreasjon og for reindrift/samiske interesser.

Å verne disse skogområdene vil samtidig begrense de framtidige mulighetene for å drive skogbruk i de aktuelle områdene. Det er primært de lokale aktørene innenfor skog- og trenæringen, herunder Arbor Hattfjellidal, som vil påvirkes negativt dersom vern gir en begrensning på framtidig virkestilgang. I hvilken grad disse aktørene påvirkes negativt av et vern vil avhenge av blant annet om områdene vil avvirkes i nullalternativet, om det er tilgang på virke fra andre områder og, i så fall, hvor stor merkostnaden ved avvirkning og transport vil bli. Det meste av arealet som tilrås til vern er vurdert av Statsforvalteren å ha mindre betydning for tømmerutgangen, jf. kap. 5.1.5.

Bruksinteresser er klarlagt gjennom høring av verneforslag og øvrig kontakt med berørte parter. Det er i verneplanprosessen lagt vekt på å imøtekomme interessene gjennom avgrensning og forskriftsutforming. Interesser knyttet til beite og jakt og annet friluftsliv er aktiviteter som fortsatt kan foregå innenfor rammen av verneforskriftene. Det er ikke konkrete planer om mineralutvinning og regulering av vassdrag i noen av områdene i dag.

Samlet sett er det viktige nytteverdier som ivaretas av et vern. Det er store naturkvaliteter knyttet til de områdene som er aktuelle for vern og de bidrar til å dekke viktige mangler i dagens vern. Vi vurderer at verdien av verneområdene er større enn kostnadene i et nasjonalt perspektiv. Denne vurderingen gjelder for både alternativ 1 og alternativ 2.

På bakgrunn av de samfunnsøkonomiske virkningene, der vi har vurdert de positive og negative virkningene ved vern, vurderer vi alternativ 1 som bedre enn alternativ 2. Alternativ 1 gir størst nyttevirksomheter i forhold til kostnader for samfunnet, ved at viktige naturverdier ivaretas i større grad. Alternativ 2 fører til noe mindre konsekvenser for skog- og trenæringen på Helgeland og for samiske interesser og reindrift. Årsaken til at alternativ 2 gir mindre lokale konsekvenser er at det er grenset ut en del produktiv skog fra verneforslaget, sammenlignet med alternativ 1.

Grad av måloppnåelse: Både alternativ 1 og alternativ 2 svarer på bidraget til målsetningen om 10% vern og nasjonale miljømål 1.2 og 1.3. Alternativ 1 vil bidra til måloppnåelsen i noe større grad, men alternativ 2 vil også gi et vesentlig bidrag til målet om 10% skogvern.

Usikkerhet og hensynet til fordelingsvirkninger: Usikkerheten i vurderingene knytter seg først og fremst til utviklingen i nullalternativet, og spesielt i hvilken grad områdene som foreslås vernet vil brukes til skogbruksformål i framtiden. I hvilken grad vernet vil føre til økte kostnader for Arbor og andre lokale virksomheter, og slå ut på lønnsomheten, er usikkert, både i alternativ 1 og alternativ 2. Usikkerheten vurderes å være noe lavere i alternativ 2. En rekke forhold vil virke inn på Arbor og lønnsomheten uavhengig av eventuelt vern. Virkningene vil kunne være svært viktige for lokalsamfunnet i Hattfjelldal og de andre kommunene på Helgeland, men vil antagelig ha begrenset omfang i et regionalt og nasjonalt perspektiv.

5.2 Samlet anbefaling

Naturen leverer viktige økosystemtjenester, både i form av bruksverdier og ikke-bruksverdier, herunder eksistensverdien av naturmangfoldet både for dagens befolkning og for framtidige generasjoner. Gjennom økosystemtjenestene gir naturen et essensielt bidrag til samfunnsøkonomiske verdier. Vern vil sikre at naturverdiene ivaretas på lang sikt, både i alternativ 1 og alternativ 2. Norge har i tillegg forpliktet seg både nasjonalt og internasjonalt til å ta vare på naturmangfoldet.

Miljødirektoratet mener det er store naturkvaliteter knyttet til områdene som er aktuelle for vern og at de bidrar til å dekke viktige mangler i dagens vern. Samtlige områder som er vurdert for vern, vil bidra til å fylle de nasjonale målsettingene, og bidra til å oppfylle Stortingets vedtak i stortingsmeldingen Natur for livet (Meld. St. 14 (2015-2016)). Dette gjelder både for alternativ 1 og alternativ 2.

Samtidig har vernet noen negative samfunnsøkonomiske konsekvenser, ved at det kan begrense de framtidige mulighetene, spesielt for skogbruk. Områdene i verneplanen er gjennomgående små, noe som i utgangspunktet tilsier at konsekvensene er begrensede i et nasjonalt perspektiv. Vernet kan likevel ramme enkelte lokale aktører negativt, som allerede er i en presset konkurransesituasjon. Samlet sett blir dette et spørsmål om avveining mellom viktige, langsiktige, nasjonale hensyn og hensynet til lokale næringsinteresser. Virkningene for lokale næringsinteresser vil være på mer kort og mellomlang sikt, mens naturmangfoldet vil ivaretas på lang sikt. Vår vurdering er at ivaretagelse av de nasjonale verneverdiene må veie svært tungt.

Det er gjort justeringer i verneforskrift og avgrensning for å imøtekomme og hensynta ulike interesser. Samlet sett vurderer direktoratet det slik at de positive konsekvensene for samfunnet ved å verne på sikt og i et nasjonalt perspektiv vil være større enn kostnadene ved et vern, både i alternativ 1 og alternativ 2. Vern av disse områdene vil sikre ivaretagelse av natur som bidrar med viktige økosystemtjenester, og vil bidra til oppfyllelse av nasjonale og internasjonale forpliktelser om å ivareta naturmangfoldet. Verneforslagene vil også bidra til et bedre klimatilpasset økosystem og sikre viktige områder for friluftsliv.

Vi viser til kapittel 5.1.6. der vi legger frem vår faglige anbefaling basert på samfunnsøkonomiske vurderinger, hvor alternativ 1 er vurdert som det beste alternativet. På grunn av usikkerheten i nullalternativet er det ikke mulig å gi en konkret vurdering av hvor mye av skogarealene som vil bli avvirket i fremtiden. Denne usikkerheten gjør det vanskelig å vurdere i hvor stor grad alternativ 1 vil gi en ulempe for skognæringen, men vi har lagt til grunn at konsekvensene for skognæringen vil være mindre i alternativ 2 enn i alternativ 1. Alternativ 2 tar også mer hensyn til samiske interesser. På bakgrunn av hensyn til disse lokale fordelingsvirkningene, inkludert for Arbor og lokalsamfunnet på Hattfjelldal, anbefaler Miljødirektoratet vern slik det blir foreslått i alternativ 2.

Som vurdert i avsnitt 5.1.2, er Miljødirektoratets vurdering at representativ bevaring av de aktuelle skogområdene krever et nasjonalt blikk og en langsiktighet som vil være vanskelig å ivareta gjennom sektorregelverk og plan- og bygningsloven. Dette synet støttes av en tverretattlig direktoratsgruppe, som har gjennomført virkemiddelvurderinger og gitt anbefalinger om utvalgte arter og naturtyper (Miljødirektoratet 2018). For samtlige av artene og naturtypene som ble vurdert, ble vern som naturreservat anbefalt som virkemiddel av direktoratsgruppen.

5.3 Forutsetninger for vellykket gjennomføring

En vellykket gjennomføring krever at det avsettes tilstrekkelige ressurser til gode forvaltningsordninger som støtter opp under arbeidet med langsiktig beskyttelse av verneverdiene i områdene. Videre forutsettes det at forvaltningen av tilstøtende områder støtter opp under målsettingene med vernet av områdene.

Lokalt eierskap, tilhørighet, identitet, nærhet samt lokal kunnskap kombinert med naturvitenskaplig kunnskap, bidrar til god forvaltning. Delegering av forvaltningsmyndighet til lokalt nivå kan også bidra til dette, og kan være aktuelt for disse områdene, se kap. 5.4.

Skogvernet er evaluert i flere omganger, dette omfatter evaluering av skogvernet i 2002, evaluering av alt vern i 2010 og evaluering av skogvernet i 2017 (Framstad et. al 2017). Det gjennomføres videre en løpende overvåking av skogvernområdene i tråd med Landsskogtakseringens metodikk. Miljødirektoratet har vært oppdragsgiver for disse evalueringene, mens de er utarbeidet av forskningsinstitusjoner på bakgrunn av anbudsprosesser. Vi forutsetter at det vil gjennomføres videre evalueringer av skogvernarbeidet.

5.4 Forvaltningsmessige og budsjettmessige konsekvenser

Miljødirektoratet avgjør hvem som skal være forvaltningsmyndighet for det enkelte område. Naturreservatene som foreslås vernet er små verneområder. Det er lagt til grunn at kommunene skal tilbys å overta forvaltningsmyndigheten for slike områder. Aktuelle kommuner vil få tilbud om delegering av forvaltningsmyndighet for nye områder som opprettes som del av dette

vernevedtaket, og som i sin helhet ligger innenfor kommunen. For eksisterende verneområder som nå utvides, endres forvaltningsmyndigheten ikke.

Dersom aktuelle kommuner ikke ønsker å ha forvaltningsmyndighet vil denne myndigheten ligge hos Statsforvalteren. Kostnader til merking av grenser, oppsyn m.m. vil dekkes innenfor ordinære budsjettposter.

Den viktigste budsjettkostnaden ved skogvern er erstatning til grunneier, i hovedsak for båndlegging av skog og påfølgende tap av hogstinntekt. Kostnadene til forvaltning og skjøtsel av skog som er vernet er derimot oftest begrensede. Skog som vernes som naturreservat og nasjonalpark vil i de fleste tilfeller best opprettholde og videreutvikle vernekvitetene ved fri utvikling uten at det er behov for aktive skjøtselstiltak. Det er ingen felt med fremmede treslag innenfor de foreslåtte områdene.

I skogvernarbeidet vektlegges at de viktigste skogområdene bør fanges opp ved vern, slik at man sikrer effektiv oppnåelse av de vedtatte målene som er nevnt i kap. 1.1. Det blir ikke startet verneprosess for områder som er vurdert å ikke ha tilstrekkelige vernekviteter.

For å sikre et godt og oppdatert faglig grunnlag for skogvernet gjennomføres regelmessig faglige evalueringer. Det er i 2017 sluttført en slik evaluering, som gir et oppdatert grunnlag for å gjennomføre skogvernet slik at det kan medvirke effektivt til å nå det nasjonale målet om å bevare et representativt utvalg av norsk natur og det nasjonale målet om å bevare arter og naturtyper.

Videre er det viktig med god oversikt over hvor de viktigste skogområdene befinner seg. Som grunnlag for skogvernarbeidet gjennomføres derfor systematiske registreringer av prioriterte skogtyper i skogvernet.

6. HØRING AV VERNEFORSLAGET

Under omtalen av hvert enkelt område i kap. 8 framgår det hvilke lokale/regionale og sentrale høringsparter som har gitt uttalelse til det enkelte område.

Høringen er annonsert i lokale aviser, på Statsforvalters nettside og i tillegg er verneforslaget sendt på høring til følgende parter:

Sentrale høringsinstanser som har hatt verneforslagene til uttalelse: Landbruksdirektoratet, Språkrådet, Norges Luftsportforbund, Forsvarsbygg, Statens vegvesen, Kommunal- og moderniseringsdepartementet, Kommunenes sentralforbund, Kartverket, Mattilsynet, Riksantikvaren, Direktoratet for mineralforvaltning, Norges Geologiske Undersøkelser, AVINOR, Luftfartstilsynet, Norges vassdrags- og energidirektorat, Samediggi/Sametinget, Statkraft SF, Statnett SF, Statskog SF, Norges Bondelag, Norges handicapforbund, Norsk Sau og Geit, Norges Skogeierforbund, Norskog, Norgga Sàmiid Riikkasearvi – Norske samers riksforbund (NSR), Norske reindriftssamers landsforbund, Norsk Industri, Norsk bergindustri, Norges Jeger- og Fiskerforbund, Norsk Botanisk Forening, Norsk friluftsliv, Norsk grotteforbund, Norsk Ornitologisk Forening, Norsk orkideforening, Norsk Zoologisk Forening, WWF-Norge, Den Norske Turistforening, Friluftsrådernes Landsforbund, Forum for natur og friluftsliv, Norges Idrettsforbund, Norges Orienteringsforbund, Norsk Organisasjon for Terrengsykling, Norges Naturvernforbund, Natur og Ungdom, Norges Miljøvernforbund, Norsk Biologforening, SABIMA, Norsk institutt for bioøkonomi, Norsk institutt for naturforskning, Universitetet i Tromsø – Norges arktiske universitet, NTNU Fakultetet for naturvitenskap og teknologi, NTNU Vitenskapsmuseet.

Lokale og regionale organisasjoner og etater som har hatt verneforslagene til uttalelse:

Nordland Fylkeskommune Hemnes kommune, Grane kommune, Hattfjelldal kommune, Vefsn kommune, Allskog SA, Arbor AS, Byrkjje reinbeitedistrikt, Helgeland kraft, Helgeland kraft nett, Jillen-Njaarke reinbeitedistrikt, NHO reiseliv Nord-Norge, Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE) region nord, Norges Bondelag avd. Nordland, Nordland Bonde og småbrukerlag, Nordland reiseliv AS, Nordland reindriftssamer, Røssåga/Toven reinbeitedistrikt, Skognæringsforum Nordland, Statens vegvesen region nord, Statens vegvesen region midt, Sør-Hålogaland heimeverns- distrikt 14 HV-14, Unikraft AS, Vannkraft AS, Voengel njarke reinbeitedistrikt, Forum for natur og friluftsliv i Nordland, Naturvernforbundet i Nordland, Norges Jeger- og Fiskerforbund avd. Nordland, Norsk Ornitologisk Forening avd. Nordland Rana zoologiske forening, Turistforeningene i Nordland, Tor Tønsberg (privat grunneier).

7. GENERELLE MERKNADER TIL VERNEFORSLAGENE

Høringsuttalelsene er oppsummert i kap. 8 under omtalen av hvert enkelt område. Under dette kapitlet tas opp uttalelser om generelle forhold knyttet til verneforslagene.

7.1 Generelle merknader til verneforslaget

Riksantikvaren opplyser om at Nordland fylkeskommune er høringspart for kulturhistoriske interesser i slike saker, de viser til uttalelse fra Nordland fylkeskommune og behandler derfor ikke saken.

Statens vegvesen kan ikke se at noen Europa- eller riksveier blir berørt av denne verneplanen, og har dermed ingen merknader.

Forsvarsbygg registrerer at de generelle unntakene fra ferdselsbestemmelsene inkluderer hensynet til militær operativ virksomhet og har ingen ytterligere merknader til verneforslaget.

Direktoratet for mineralforvaltning påpeker at det ikke har kommet inn nye registreringer av mineralske ressurser eller bergrettigheter i området siden deres uttalelse til oppstartsmeldinga. De har derfor ingen nye merknader til høringa av verneplanen.

Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE) er positive til at Helgeland Kraft Nett og Statnett SF er inkludert i mottakerlisten. Uttalelser fra NVE er gjengitt under det enkelte området der dette er aktuelt.

Mattilsynet påpeker at vern av skog medfører at ferdsel med blant annet skuter og tømmerhogst blir forbudt, og vil dermed være gunstig for eventuelle vannkilder i området. De ber Statsforvalteren være oppmerksomme på at på grunn av vernet kan tidligere ferdselsårer bli lagt om, noe som kan føre til at nye ferdselsårer havner i nedslagsfelt til drikkevannskilder.

Statsforvalteren tar disse innspillene til orientering.

Sabima stiller spørsmål ved om det ikke skulle vært med verneområder i Rana kommune i denne omgang.

Statsforvalterens kommentar: På grunn av høy vernedekning i Nordland var oppdraget fra Miljødirektoratet at bare områder som fikk to stjerner eller mer skulle utredes for vern. De to

områdene som ble kartlagt i Rana var Lian og utvidelse av Virvassdalen, som fikk henholdsvis 1 og 0 stjerner.

Grane kommune, Grane Bondelag, Fylkestinget i Nordland, Grane arbeiderparti, Allskog Grane skogeierlag, Allskog Hattfjelldal skogeierlag, Vefsn kommune og Skognæringsforum Nordland nevner alle i sine uttalelser at det er vernet nok skog på Helgeland, og at andre fylker bør vurderes for vern før det legges ut nye verneområder her. Grane kommune og Grane Bondelag viser til at Grane kommune i dag har vel 34 % vernet areal, og at vernet areal kommer opp i overkant av 36 % dersom foreslått vern gjennomføres. Fylkestinget i Nordland peker på at det nasjonale målet for skogvern er 10 %, og at andelen vernet skog i Nordland er større enn i landet som helhet, 7,2 % mot 5,1 % av det totale skogarealet, mens 3,8 % av det produktive skogarealet er vernet. På Helgeland alene er ca. 6 % av det produktive barskogarealet vernet i dag. Grane kommune og Grane arbeiderparti peker på at det har vært flere runder med skogvern på Helgeland. Ettersom de foreslåtte verneområdene er på statsgrunn, vil denne runden med vern ramme Helgelandskommunene spesielt mye. I tillegg til dette verneforslaget kommer frivillig vern, og en god del skogarealer er ikke drivbare på grunn av terreng eller andre hindringer som gjør at det ikke er økonomisk eller praktisk mulig å drive hogst. Allskog Grane skogeierlag og Allskog Hattfjelldal skogeierlag mener at Grane og Hattfjelldal tar nok ansvar for nasjonale forpliktelser i form av vern, da 16,2 % av skogen i Grane og 14,2 % i Hattfjelldal allerede er vernet. Vefsn kommune mener et fornuftig vern må se all skog under ett, og det må være en fornuftig fordeling mellom ulike regioner slik at næringslivets ulemper med skogvern fordeles mellom regionene. Videre påpeker kommunen at Helgeland allerede har en svært stor andel vernede områder, og en ytterligere utvidelse av dette som følge av at staten eier mye grunn i deres region, vil ikke ha legitimitet. En ny og mer helhetlig prosess må også ha med midler til å sikre de private skogene som har de viktigste kvalitetene. Skognæringsforum Nordland mener at et skogvern sør for Nordland vil medføre at mange aktører får noe av regningen, mens man i Nordland har få å dele regningen på. Konsekvensene er at den spredde treindustrien i Nordland vil rammes svært hardt.

Statsforvalterens kommentar: Stortinget vedtok i 2016 10 % vern av skog med en spesiell innsats mot områder som er viktige for naturmangfoldet og der det er lite representativt vern. Vernet skal foregå på statsgrunn og gjennom frivillig skogvern, og det er ikke definert egne prosentvise delmål for fylker eller regioner. Det er bakgrunnen for vårt oppdrag om å gjennomføre denne verneplanen på statsgrunn på Helgeland. Selv om det er vernet ganske mye i Nordland og på Helgeland, er det likevel behov for mer vern for å dekke manglene i skogvernet. Ifølge NINA-rapport 1352 (Evaluering av norsk skogvern i 2016) bør disse skogtypene prioriteres for vern i Trøndelag og Nordland nord til Saltfjellet: Kalkskog, raviner, bekkekløfter, boreal regnskog og lavereliggende høyproduktiv skog. Noen av disse skogtypene, som kalkgranskog og boreal regnskog, finnes i liten grad andre steder i landet, og vernebehovet kan bare dekkes ved å verne mer skog i denne regionen. Lista for at et område skal foreslås for vern i Nordland er hevet sammenlignet med resten av landet. Det vil si at gjennomsnittsverdiene i områdene som er foreslått for vern i Nordland ligger høyere enn gjennomsnittsverdiene for områdene som er foreslått vernet i andre deler av landet.

Grane kommune og Grane Bondelag mener at i tillegg til alle naturvernområdene i kommunen er alle vassdrag som drenerer til Vefsnvassdraget og Svenningelva vernet mot kraftutbygging. Dette legger også restriksjoner på utøvelse av næringsvirksomhet og friluftsliv langs vannstrengen.

Statsforvalterens kommentar: Når det gjelder vernede vassdrag, vil vi gjøre oppmerksom på at det ifølge § 5 i «Forskrift om berekraftig jordbruk» er spesifisert at kantsonen sin økologiske funksjon skal tas vare på ved hogst i kantsoner mot vann og vassdrag. Dette er også av sikkerhetshensyn for å

hindre erosjon og flomskader. Skog langs kantsonen i vassdrag skal derfor tas hensyn til, men skogen her er ikke vernet.

Pål Arntzen m.fl. ønsker ikke flere områder vernet da de anser at det avgrenser bruken av naturområdene for vanlige folk. Dette med bakgrunn i at det kan tenkes at enkelte av grunneierne ved Holmvassdalen en gang ønsker å starte drift innenfor skogbruk eller annen næringsvirksomhet i området på et senere tidspunkt.

Statsforvalteren påpeker at ferdseil til fots er tillatt i hele verneområdet, og at vernet burde være positivt for friluftslivet i området. Skogbruk og annen næringsvirksomhet vil ikke være tillatt. Statsforvalteren påpeker at hele området er på Statskog SF sin grunn, og at det ikke vil begrense muligheten andre grunneiere i nærheten har til å drive skogsdrift på sin eiendom.

Arbor mener at det i denne verneplanen er snakk om arealvern for å oppnå 10 % skogvern, uten faglig begrunnelse.

Statsforvalterens kommentar: Alle de aktuelle områdene er kartlagt av kvalifiserte biologer fra Asplan Viak, og det er funnet store naturverdier i de områdene som nå foreslås vernet. Opprinnelig ble det undersøkt 31 områder på 83 906 daa til sammen, og en rekke en- og to-stjerners områder ble ikke fremmet for vern. Den faglige begrunnelsen for vern på Helgeland er at mange av naturtypene som er foreslått for vern finnes i liten grad andre steder.

Naturvernforbundet, Sabima, WWF, Nord universitet, Norsk ornitologisk forening Nordland, Brurskanken Turlag, Helgeland sopp- og nyttevekstforening (HSNF) og Rana Sopp- og Nyttvekstforening støtter Statsforvalterens forslag til vern av Statskog SFs eiendommer på Helgeland.

Natur og Ungdom, WWF og Sabima påpeker at verneprosessen er i henhold til Stortingets innstilling til Klima- og miljødepartementets budsjett for 2016. WWF påpeker at denne innstillingen har lagt klare og bindende føringer og vedtak om bruk av skog på Statskogs grunn for å øke skogvernet i Norge. Natur og ungdom peker også på § 2 av Statskogs egne vedtekter hvor det blant annet heter at: «Det skal drives et aktivt naturvern og tas hensyn til friluftsinnteresser».

Sabima understreker at verneforslaget er et godt bidrag til å nå målet Stortinget har satt om vern av 10 % av skogarealet av både offentlig eid skog og frivillig vern. De mener at selv når dette vernet er gjennomført, vil det være et godt stykke igjen, både i Nordland og i landet som helhet. Videre påpeker de at det er flere fordeler med å verne statens egen skog, ettersom det juridiske og erstatningsmessige er mye enklere enn ved vern av privateid skog.

Helgeland- og Rana sopp- og nyttevekstforening mener at alternativet til vern oftest er hogst, og derfor mener begge foreningene at det er svært viktig å sikre alle kandidater i Statsforvalterens forslag gjennom et vern nå.

Natur og Ungdom påpeker at Nordland fylke ligger langt under landsgjennomsnittet for lokalt vern av produktiv skog (3,8 %). Ny teknologi truer skog som tidligere har vært utilgjengelig, og andel flatehogd skog øker nasjonalt. Natur og Ungdom mener Statskog som Norges største skogeier har et særlig ansvar for å bevare områdene de forvalter som ikke tidligere har blitt brukt til moderne skogbruk.

Norsk ornitologisk forening Nordland (NOF Nordland) mener at nødvendigheten av skogvern på statsgrunn er desto tydeligere sett i sammenheng med den nye Regjeringens kutt i midlene til frivillig skogvern.

Statsforvalteren tar disse innspillene til orientering.

Naturvernforbundet, Natur og Ungdom og WWF påpeker at alle områdene som er foreslått vernet inneholder til dels svært store og sjeldne naturverdier (i form av både rødlistearter og nøkkelbiotoper) som Norge er forpliktet til å ta vare på. Vern etter naturmangfoldloven er den aller beste metoden for å sikre verneverdier og de ber om at alle de foreslåtte områdene vernes uavkortet.

Statsforvalteren har gjort enkelte mindre grenseendringer som kommer fram i kapittel 3.2 og 8 etter avveining mot andre samfunnsinteresser. Vi har lagt vekt på å ikke ta ut områder som har naturtyper som dekker manglene i vernet eller rødlistearter.

Miljødirektoratet sin kommentar til "generelle merknader":

Miljødirektoratet viser til at Stortinget har vedtatt en målsetting om vern av 10 % av skogen i Norge. Skogvernet skal særlig bidra til miljømål 1.2 *Ingen arter og naturtyper skal utryddes, og utviklingen til truede og nær truede arter og naturtyper skal bedres* og miljømål 1.3 *Et representativt utvalg av norsk natur skal tas vare på for kommende generasjoner*.

For å vurdere måloppnåelsen i skogvernet er det gjennomført evalueringer av vernet, den siste ble gjennomført i 2017. Evalueringen påviser en rekke mangler i skogvernet nasjonalt, og regionalt for Nordland. De foreslåtte områdene vil bidra til å dekke viktige mangler i skogvernet, både regionale mangler og nasjonale mangler. Det vises til kapittel 1.2 for nærmere detaljer.

Flere aktører tar også opp en skjevfordeling av vernet nasjonalt. I Nordland var om lag 7,2 % av skogen vernet eller tilrådd vernet pr. 2017 (Framstad et al. 2017). Omfang av vern etter 2017 har ikke gitt vesentlige endringer i verneomfang. Verneandelen i Nordland er høyere enn verneandelen på landsbasis (5,2%), men lavere verneandel enn vi finner i Nord-Trøndelag og Finnmark. Det er også lavere enn Stortingets målsetting om 10 % skogvern på nasjonalt nivå. De senere år er de fleste vernevedtak fattet for områder fylker sør for Nordland. Av 264 skogområder vernet i perioden 2019-2022 ligger kun ett i Nordland og ett i Troms, øvrige områder ligger sør for Nordland. Det forventes også fremover av hovedmengden av skogvern gjennomføres sør for Nordland. I tråd med nasjonale målsettinger og ut fra evaluering av vernet fra 2017 er det imidlertid også mangler i skogvernet i Nordland og derfor behov for et noe økt verneomfang også i Nordland. Ytterligere skogvern i Nordland må skje etter strenge prioriteringer av hvilke arealer som fremmes for vern. Sammen med hensynet til skognæringen er dette bakgrunnen for at en rekke områder ble tatt ut av prosess før høring. De områdene som nå fremmes for vern fyller viktige regionale og nasjonale mangler i vernet, i tråd med strenge prioriteringer for vern i Nordland.

7.2 Merknader til prosess

Allskog Grane skogeierlag og Allskog Hattfjelldal skogeierlag mener at det har vært mangel på lokal medvirkning ved grensedragninger, og at det ikke er gjort lokale tilpasninger.

Statsforvalteren påpeker at vi har hatt åpne befaringer og åpne kontorer i hver av kommunene, både ved oppstart av prosessen og under høringen. Vi har også hatt annonser i avisa, lagt ut informasjon på nettsida vår og sendt ut brev til aktuelle organisasjoner både ved oppstart og høring. I tillegg har det vært møter i referansegruppa og vi har informert om verneplanen i de kommunene som har ønsket det. Vi mener derfor at det har vært gode muligheter for å komme med innspill til verneforslagene for de som ønsker det. Det er gjort flere grensejusteringer av hensyn til skogbruk og andre interesser. Se kapittel 3.2 og 8.

Grane kommune, Hattfjelldal kommune, Vefsn kommune, Allskog Grane skogeierlag, Skognæringsforum Nordland, Grane Bondelag, Grane Arbeiderparti og Allskog Hattfjelldal skogeierlag mener at verneprosessen bør stoppes. Grane kommune mener også at båndlegginga i en slik prosess må opphøre.

Statsforvalteren har fått et oppdrag om å kjøre verneprosess og tilrå vern på Statskog SF sine eiendommer. Etter vår vurdering er tilgjengelige rapporter og den tilleggsinformasjonen vi har tatt med (se vedlegg 3 i Statsforvalters tilråding) godt nok grunnlag for at vi kan sende vår tilråding der vi også har kunnet vurdere skogbruksinteresser. En beslutning om videre prosess må tas av overordna myndighet.

Hattfjelldal kommune mener det er usikkert om det finnes verneverdier i eksisterende verneområder.

Statsforvalteren: Alle eksisterende verneområder på Helgeland har dokumenterte naturverdier. I karttjenestene Naturbase og Nordlandsatlas kan man gå inn og se hvilke naturverdier (naturtyper og arter) som finnes innenfor det enkelte verneområdet og som utgjør grunnlaget for vern.

Fylkestinget i Nordland mener at dersom verneforslagene ikke konsekvensutredes, fraråder Fylkestinget i Nordland at man går videre i arbeidet med vern av de foreslåtte områdene og at følgende områder tas ut av verneplanforslaget: Bollermolia, Grytåvatnet, Kappfjellmoen, Litlfjellet, Spelremvatnet, Svartvasselva og Svartåga med i alt ca. 5 900 dekar.

Statsforvalteren viser til vår vurdering av skogdriftsmessige forhold for disse områdene i vedlegg 3, og påpeker at Grytåvatnet og Kappfjellmoen vil være vanskelig å drive på grunn av henholdsvis manglende veiforbindelse og terrengmessige forhold. I Bollermolia, Litlfjellet og Spørelsvatnet har vi tatt ut noen soner med produktiv skog. Store deler av skogen i det foreslåtte Svartvasselva er kantsone mot elva og Svartåga har lav skogproduksjon. Selv om dette er de områdene som har fått lavest verneverdi, tror vi det vil være uheldig å ta ut disse områdene for skogbruket sin skyld, da de fleste ikke utpeker seg som svært viktige for skogbruket.

Grane kommune og Grane Arbeiderparti mener at man må ha en gjennomgang av tidligere vedtatte verneområder, med begrenset medvirkning for å se på grensesetting, og eventuell oppheving av vern der det er riktig ut fra ny kunnskap.

Statsforvalterens kommentar: Det ligger ikke i oppdraget fra Miljødirektoratet å se på avgrensningen til tidligere vedtatte verneområder. Det er heller ikke noe vi har mandat til som forvaltningsmyndighet.

Sametinget påpeker at det begynner å bli mange skogvernområder og andre verneområder i det sørsamiske området, også i Nordland. De understreker viktigheten av en god og smidig forvaltning som ivaretar de samiske interessene på en god måte, og som gjør at reindriften, som er kulturbærende i det sørsamiske området, kan gjennomføres uten hindringer. Sametinget ber ikke om det gjennomføres konsultasjoner mellom Sametinget og Statsforvalteren og/eller Miljødirektoratet om sakene.

Statsforvalteren ønsker et godt samarbeid med reindriften når det gjelder fremtidig forvaltning av verneområder, som vi håper blant annet kan gjøre søknad om dispensasjoner enklere.

Miljødirektoratet sin kommentar til uttalelser om prosess.

Ved utredning av vern er det viktig at berørte parter får anledning til å gi sine innspill. Dette er også grunnlaget for bestemmelsene om saksbehandling i naturmangfoldloven (§41, §42 og §43). I kapittel

2 er det gjengitt hvordan prosessen er gjennomført. Det er vår vurdering at verneplanprosessen så langt er gjennomført i tråd med bestemmelsene i naturmangfoldloven.

Klima- og miljødepartementet har i brev datert 1.4.2019 gitt ytterligere oppdrag til Miljødirektoratet om å fremskaffe data slik at man har et godt grunnlag for å vurdere både vernekvitetene og konsekvensene for skognæringen generelt og Arbor Hattfjelldal spesielt. Oppdragsbrevet angir hvilke opplysninger som skal fremskaffes. Dette er utredning ut over naturmangfoldlovens bestemmelser og det som normalt gjennomføres ved skogvern.

7.3 Klima/det grønne skiftet

Naturvernforbundet påpeker at vern av skog er et effektivt klimatiltak, siden skogen som økosystem både lagrer store mengder karbon, samtidig som intakte og vernede skoger fortsetter å binde karbon i store mengder.

Statsforvalteren tar innspillet til orientering.

Grane kommune og Grane Arbeiderparti påpeker at det blir helt feil å verne plantefelt, og gode og veinære arealer som produserer fint tømmer som kunne bidratt i CO² fangst, samtidig som det ville betydd næringsutvikling og arbeidsplasser.

Statsforvalteren mener at områdene vi foreslår for vern er hovedsakelig rester av gammel skog som har stått igjen etter tidligere hogster. Det er lite plantefelter innenfor de foreslåtte verneområdene, men noe må være med for å få områdene med gammelskog til å henge sammen. I Olaåsen, Svartvasselva og Simafjellet er det noen unge plantefelt som vil utvikle seg mot gammelskog over tid.

Allskog Grane skogeierlag og Allskog Hattfjelldal skogeierlag mener at skogvernet stemmer dårlig med den nye regjeringserklæringen der aktivt skogbruk er en viktig del av løsningen for å redusere utslipp og hindre global oppvarming. Skognæringsforum Nordland peker på at flere nasjonale rapporter, strategier, stortingsmeldinger og nasjonale politiske dokumenter framhever skogens rolle i klima-sammenheng, og at lokalproduserte produkter basert på lokale biobaserte råvarer, lokal arbeidskraft og lokal energi er en viktig del av "det grønne skiftet" og omlegging til bioøkonomi. På verdensbasis har etterspørselen etter treprodukter det siste året økt med 16% (tall fra Arbor), og alt tyder på at trefiberet kommer til å bli stadig mer ettertraktet i årene som kommer. Arbor og Grane Arbeiderparti mener verneplanen er mangelfull da den ikke belyser viktigheten av å benytte skogen for å gjennomføre det grønne skiftet. Fylkestinget i Nordland ønsker ikke at det opprettes naturreservater i områder med økonomisk drivverdig skog, siden rapporter peker på at skogsdrift er bedre enn vern i en klimasammenheng. Grane kommune påpeker at skogbruket skal og bør være en del av det grønne skiftet.

Statsforvalterens kommentar: Regjeringen har vedtatt at vi skal oppnå 10 % skogvern og samtidig nå de internasjonale klimamålene. Det ligger ikke i oppdraget vårt å vurdere disse oppdragene mot hverandre.

Skognæringsforum Nordland viser til at det foreligger en ny regjeringserklæring som setter noen nye føringer i avveining mellom aktivitet og miljøhensyn, natur og klima og mellom bruk og vern. Grane kommune og Grane Arbeiderparti viser til den nye regjeringplattformen, hvor skogpolitikk er omtalt: "Ein meir offensiv politikk for skogindustrien er god næringspolitikk, god distriktpolitikk og god klimapolitikk. Ein aktiv skogpolitikk er òg ei jordnær, konkret og billig klimaløysing, som regjeringa vil satse på. Skog i vekst tar opp CO₂, og aktiv skogskjøtsel, med hogst, planting, gjødsling og ungsogspleie, bidreg til ein betydeleg klimagevinst. Gode avveingar mellom aktivitet og

miljøomsyn, mellom natur og klima og mellom bruk og vern skal stå sentralt i ein berekraftig skogpolitikk.

Regjeringa vil:

- *Etablere eit program for godt klimaskogbruk i samarbeid mellom staten, skognæringa og andre berørte næringar.*
- *Gjennomføre skogvernet på ein måte som får minst mogleg konsekvensar for avverkinga og skognæringa sine moglegheiter til å bidra i det grønne skiftet.»*

Statsforvalterens kommentar: *Vi har ikke fått nye retningslinjer eller et nytt oppdrag fra Miljødirektoratet, så vi må forholde oss til det oppdraget vi har fått.*

Miljødirektoratet sin kommentar til uttalelser om klima/det grønne skiftet.

Flere høringsinstanser fremhever skogbruk som en del av det grønne skiftet. Det grønne skiftet handler om hvordan Norge skal bli et lavutslippssamfunn. For å få til dette må vi omstille oss til et samfunn hvor vekst og utvikling skjer innenfor naturens tålegrenser. Vekst og utvikling må dermed skje samtidig som naturmangfoldet ivaretas. Skogvern er et viktig tiltak for å bidra til en utvikling innenfor naturens tålegrenser.

Skog har stor betydning i klimasammenheng, både som en ressurs som binder og lagrer karbon og som kan substituere fossile ressurser. Skognæringen spiller en viktig rolle i den nødvendige omstillingen fra en fossil-basert økonomi til en fornybar og bærekraftig produksjon av energi og varer. Klimaeffekten av vern av skog vil være avhengig av hva som skjer i nullalternativet, dersom skogarealene uansett ikke hogges vil det ikke være en klimaeffekt.

En rekke rapporter påpeker betydningen av bevaring og vern av skog og annen natur. FNs klimapanelts sjette hovedrapport påpeker at en klimarobust natur avhenger av at 30-50 % bevares globalt, dette inkluderer områder som nå er i en nær naturlig tilstand. Vitenskapskomiteen for mat og miljø (VKM) har vurdert klimaendringer og påvirkninger på økosystemet skog i Norge. VKM beskriver i sin rapport at klimaendringer vil føre til mer ekstremvær og skogskader i dette århundret. Større mangfold av trær og andre organismer kan gjøre skogen mer robust og motstandsdyktig overfor endringer. Vern av skog vurderes å bidra til økt skoghelse og biodiversitet, og dermed mer robuste skoger.

Miljødirektoratet vil videre vise til kapittel 5 vedrørende avveininger av ulike samfunnsinteresser.

7.4 Skognæringen

Grane kommune og Grane arbeiderparti mener at verneformen «naturreservat» stanser skogbruket totalt, og det vil gi store begrensninger på bruk av arealene både til ferdsel og eventuell næringsutvikling. Verneforslaget har også konsekvenser før vernet blir vedtatt da foreslåtte områder blir båndlagt i verneprosessperioden.

Statsforvalteren påpeker at naturreservatene ikke legger noen begrensninger på ferdsel til fots bruk av sykkel, hest og kjerre og ridning langs eksisterende stier/veier. Dette er de samme reglene som gjelder utenfor verneområdene i henhold til friluftsløven. Men dersom det er snakk om motorisert ferdsel i utmark, vil dette være strengere regulert i verneområdene, men vi vil påpeke at motorisert ferdsel i utmark også skal være strengt regulert utenfor verneområdene. Områdene som er foreslått vernet båndlegges i verneprosessen for å unngå at områdene blir hogd mens prosessen pågår.

Grane kommune påpeker at Grane kommune er mest berørt i verneforslaget med et totalareal på 42 087 dekar. Produktivt skogareal utgjør 23 200 dekar av dette med et estimert volum på 123 500 m³ skogsvirke. Årlig avvirkning i Grane kommune varierer mellom 15 000 – 30 000 m³ pr. år. Dersom verneforslaget gjennomføres med vern av alle lokalitetene vil dette innebære at kubikkmassen på 123 500 m³ ikke vil være tilgjengelig for avvirkning. Dette tilsvarer avvirkningsvolumet i 5 – 6 år i Grane kommune.

Allskog Grane skogeierlag og Allskog Hattfjelldal skogeierlag påpeker at Grane og Hattfjelldal er de eneste to kommunene i Nordland som ikke har kyststripe, og dermed ikke har mulighet til næringsutvikling innenfor sjøbaserte næringer. Skog og landbruk er derfor en avgjørende for næringsutvikling og bosetning i disse kommunene. Skogbruket er marginalt økonomisk, og vern reduserer lønnsomhet og utviklingsmulighetene ytterligere for hele skognæringen på Helgeland.

Grane kommune og Grane Arbeiderparti og Statskog SF peker på at de fire berørte kommunene har et særlig forhold til skogen som en næringsmessig ressurs. Skogbruk er en marginal næring sett i forhold til mye annen næring og industri. Når et vern begrenser mulighetene så kraftig, får det store konsekvenser for næringen. Helgeland og Hattfjelldal har Arbor som hjørnesteinsbedrift, de er helt avhengig av råstofftilgang fra nærområdene på grunn av kostnader med frakt. I tillegg er bedriften en nøkkelbedrift som danner basis for mye av den øvrige verdiskapningen i kommunen og deler av distriktet rundt. Skogbruket sysselsetter entreprenører, transport og diverse service, samt at skogen er for mange en viktig tilleggsinntekt til sine gårdsbruk. Hattfjelldal er et lite samfunn med få andre sysselsettingsmuligheter.

Allskog Grane skogeierlag og Allskog Hattfjelldal skogeierlag mener at vernet samlet sett også får konsekvenser for private skogeiere. Dette på grunn av at det blir mindre tilgang på skog og dermed bygges kompetansen på skogsdrift ned. Det blir for eksempel vanskeligere å få tak i kompetente entreprenører til skogsdrift, bygging og vedlikehold av skogsbilveier. Statskog SF påpeker at Sør-Helgeland har vært underlagt flere større verneprosesser de siste årene og spesielt kommunene Grane og Hattfjelldal er tungt belastet. Dersom dette verneforslaget gjennomføres, vil 18% av de to kommunenes produktive skogareal være vernet. Dette i all hovedsak på statsgrunn og innenfor nedslagsfeltet til Arbor AS.

Statsforvalterens kommentar: *Vi ser at skogbruket er svært viktig i de fire berørte kommunene, og at det er mye vern av skog, spesielt i Grane og Hattfjelldal. Det påpeker også Klima- og miljødepartementet i sitt oppdragsbrev til Miljødirektoratet. Statsforvalteren har fått et oppdrag fra Miljødirektoratet om å utrede vern for disse områdene som nå er tilrådd fra oss. Det er funnet store naturverdier i disse områdene, og alle oppfyller mer eller mindre mangler i skogvernet som det er vanskelig å få dekket andre steder i landet. Vi er imidlertid også bedt om å vurdere generelt hvilke konsekvenser det vil ha for skogbruket og spesielt Arbor, om disse områdene blir vernet. NIBIO har uttalt i sin rapport at det er mange driftsmessige faktorer de ikke har hatt mulighet til å ta hensyn til og at deres beregninger derfor kan fremstå noe unøyaktig. Vi har derfor forsøkt å gjøre noen egne beregninger, der vi tar hensyn til lokale driftsforhold, på bakgrunn av egne befaringer og kartdata for hvert av områdene (vedlegg 3). Vi har kommet frem til at det er i underkant av 69 000 m³ som er tilgjengelig for skogbruket i disse områdene. Videre har vi tatt ut 870 daa etter høringa, noe som utgjør ca. 8000 m³ og totalt 11.5 % av det tilgjengelig virke som var på høring. Det vil si at i de områdene som nå foreslås for vern er det ca. 61 000 m³ som blir båndlagt for skogbruket. En del av dette arealet vil også være båndlagt uten vern på grunn av nøkkelbiotoper, naturtyper og rødlistearter, men dette har vi ikke tatt med i beregningen.*

Allskog Grane skogeierlag, Grane arbeiderparti og Allskog Hattfjelldal skogeierlag mener at flere av verneforslagene hindrer tilgang til bakenforliggende arealer eller mulige nabodrifter.

Statsforvalterens kommentar: *I Svartsvasselva har vi lagt direkte inn i verneforskriften at man skal kunne kjøre langs og eventuelt oppgradere veien som går over elva for å ta ut skogen i bakenforliggende areal. I Holmvassdalen er det et lite område vest for Kjerringvatnet langs jernbanelinja med skrinn furuskog som vil bli vanskelig tilgjengelig på grunn av det foreslåtte vernet, men vi tror at det er for lite kubikk pr daa i dette området til at det kan drives lønnsomt her. Ingen andre områder, som vi kan se, hindrer tilgang til bakenforliggende områder. Vi har heller ikke fått noen innspill om at det gjelder andre områder enn de to nevnte.*

Grane kommune påpeker at Statskog SF har vurdert lokalitetenes betydning for skogbruksnæringen. Her fremgår det at det kun er to lokaliteter som har liten betydning for skogbruket. De andre lokalitetenes betydning for skogbruket er vurdert som henholdsvis stor og middels. Dette betyr at en overveiende andel av verneforslaget er skogarealer som har vesentlig betydning for skogbruket, og det burde derfor ha vært gjennomført en mer nøyaktig beregning av driftsøkonomien for hver enkelt lokalitet før det tas stilling til verneforslaget.

Statsforvalterens kommentar: *Ut fra våre vurderinger er det få områder med mye tilgjengelig virke. Over halvparten står i Holmvassdalen (mesteparten lengst nord ved jernbanen), Litlfiplingdalselva, Breiskardet og Bollermolia. Totalt ca. 35 000 m³ etter at vi har grenset ut noen av de tilgjengelige arealene med gode forhold for skogsdrift og små verneverdier. I de resterende 14 områdene har vi vurdert at det er ca. 26 000 m³ tilgjengelig virke for skogbruket.*

Statskog SF påpeker at de områdene som er særlig interessante for vern basert på sine miljøverdier, også er de områdene som er mest interessante for det aktive skogbruket med mulighetene for et lønnsomt, næringsretta skogbruk. Dette gjelder spesielt verneforslagene:

- Holmvassdalen Utvidelse
- Mikkeljordmoen
- Breiskardet og Båtskardet
- Litle Fiplingdalselva Utvidelse
- Danielåsen Utvidelse

Statsforvalteren har inntrykk etter befaringer og tilgjengelige kartgrunnlag at det er veldig mye skrinn furuskog og myr i utvidelsene av Holmvassdalen og Danielåsen. Kart som viser kubikk/daa i disse to områdene viser at selv om det er mye kubikk, er det så langt mellom trærne at det kan bli vanskelig å få økonomisk drift i store deler av disse områdene. Mikkeljordmoen har svært gode driftsforhold, men det er et relativt lite areal med store naturverdier. Når det gjelder Litlfiplingdalselva og Breiskardet er det også en del myr og varierende produktivitet, men her kan man kanskje få utnyttet opp mot 10 000 m³ i hvert av områdene. Begge disse områdene har store verneverdier og dekker mangler i dagens vern, de tilrås derfor vernet fra oss. Se våre vurderinger av enkeltområdene i vedlegg 3.

Natur og ungdom mener at områdene som er forslått vernet i svært liten grad er av verdi for skogbruket, da bare litt over halvparten av arealet er produktiv skog, og en stor andel av dette er ikke lønnsomt. Områdene rundt verneforslaget har vært gjenstand for voldsom flatehogst siden 1950, og dette gjør verneforslagene til en viktig representasjon for hvordan de naturlige forholdene i området er.

Naturvernforbundet mener at konsekvensene for skogindustrien av vern av et så marginalt areal er minimale, og mener det er stort volum tilgjengelig for Arbor uten at man behøver å hogge verneverdig skog. De begrunner det med at kun 28,6 km² produktiv skog er på høring, og det produktive skogarealet i Nordland er estimert til 6401 km². Naturvernforbundet og WWF mener at store deler av produktivt skogareal som er på høring er per i dag ikke økonomisk drivbart grunnet lange driftsavstander, at de ligger på myrholmer og langs elver (kantsoner), at de ligger i bratt terreng eller med et vassdrag mellom som hindrer tilgjengelighet. WWF påpeker at det er mye dårlig tømmer i kalkskog som har høy andel råte.

Naturvernforbundet påpeker at NIBIOs rapport viser at det er feil at vern truer eller reduserer muligheten for skogindustrien. Slike påstander er ideologisk basert og ikke faktabasert. Det er avgjørende at Statsforvalteren (både landbruks – og miljøvern-avdelingen) er faktabasert og tufter sine vurderinger på fakta.

Naturvernforbundet viser til Hauglin, Belbo og Granhus sin rapport som påpeker at det er flere viktige forutsetninger som ikke er belyst i denne rapporten. Da store deler av arealene som er på høring befinner seg langt fra vei, betyr det at trolig mer enn 60 % av arealene som er oppgitt som økonomisk drivbare, ikke er det. Dette reduserer drivbart produktivt areal til maks 10-12 km². At Danielåsen og Holmvassdalen fremheves som viktige for skogbruket på grunn av mye stående kubikkmasse, viser hvor ukorrekt framstillingene fra skogbrukshold er. Store områder vil ha mye kubikk, med det betyr selvsagt ikke at tretettheten eller tilgjengeligheten øker av den grunn. Realiteten er at man har en sjelden mulighet på statsgrunn i Nordland til å verne skog med store naturverdier som i svært liten grad er av verdi for skogbruket. Dette er også logisk all den tid Statskog har utført storstilte flatehogster på den lettest tilgjengelige skog på Helgeland med store volum i bunn av dalen og i lisdaler. Det som ikke er flatehogd er nettopp arealene som ikke har vært eller er drivverdige.

Sabima peker på at NIBIO (rapport vol 7 Nr. 89, 2021) i sin konsekvensanalyse konkluderer med at verneområdene kun utgjør 2 % av det samlede virkesvolum i kommunene Rana, Hemnes, Vefsn, Hattfjelldal og Grane. De mener at motstanden mot vern synes å være preget av kunnskapsløs og vikarierende argumentasjon, ettersom det vesentlige av tømmeret som avvirkes på Helgeland eksporteres ut av regionen. Særlig har Arbor i Hattfjelldal vært i fokus. Sabima, Naturvernforbundet og WWF viser til at Arbor forteller at de har som mål å ha 70 % innblanding av flis fra returvirke, og at de er godt i gang med å investere for dette. Dette betyr at Arbor blir vesentlig mindre avhengige av ferskt virke rett fra skogen, og at mye av bekymringen for at Arbor skal få nok virke faller bort.

WWF og Naturvernforbundet påpeker at det finnes store mengder med sitkagran i fylket som er avvirkningsklar, og at dette er noe Arbor må nyttiggjøre seg av. WWF mener at dette vil være en vinn-vinn situasjon da de samme fremmede treslagene skaper utfordringer for natur, friluftsliv og kulturlandskap langs kysten. Det er ellers mye tømmer tilgjengelig i Nordland på lokaliteter uten særlige naturverdier, og store mengder sagtømmer sendes også ut av fylket, så det er ikke snakk om noen mangel på virke i regionen. Bedrifter som i 2021 ønsker å basere sin drift på tømmer fra verneverdig skog, kan ikke sies å være bærekraftige, hverken samfunnsøkonomisk eller bedriftsøkonomisk, hverken innenfor miljøbevisste marked i Norge eller i utlandet. Naturvernforbundet viser til at for eksempel Axel Springer Verlag i Tyskland varslet å kansellere en flere 100-millioners kontrakt med Norske Skog når de hørte at norsk regnskog fra Trøndelag havnet i papiret de kjøpte. Kun umiddelbar stans fra Norske Skog av tømmer fra regnskogene i Trøndelag og Nordland forhindret kanselleringen. Arbor har derfor etter vårt syn ikke behov eller grunn for å lage flis av unik og verneverdig skog. Snarere tvert imot vil mer vern være en nødvendighet og styrke for å kunne dokumentere en mer bærekraftig skogbruksnæring i regionen.

WWF peker på at Norge trenger å styrke sin sirkulærøkonomi i møte med natur- og klimakrisa, og at dette i høyeste grad gjelder forbruket av trebaserte produkter. Dette harmoniserer også godt med det regjeringen har framhevet i Hurdalsplattformen under kapittelet om skog, at man ønsker å; “Leggje til rette for at det blir bygd anlegg for gjenvinning av brukt tremateriale frå bygg, som sikrar at materialet kan brukast til nye industriprodukt for å auke sysselsettinga og verdiskapinga”.

Statsforvalteren tar innspillene til orientering.

Miljødirektoratet sin kommentar til uttalelser om betydningen for skognæringen.

En rekke parter tar opp områdenes betydning for skogbruk og skogindustri. Vern av skog innebærer en interesseavveining mellom ulike samfunnsinteresser. Et vern innebærer at det ikke kan drives kommersielt skogbruk innenfor verneområdene, samtidig bidrar vern til ivaretagelse av det naturmangfoldet som er negativt påvirket av skogbruk. I forbindelse med verneplanprosessen er det før det ble meldt oppstart på vern og etter høring tatt ut en rekke områder av hensyn til skognæringen. I en del tilfeller vil det likevel være interessekonflikter mellom vern av skog og skogbruk.

Samfunnsmessige avveininger er omtalt i kapittel 5.

7.5 Biologiske registreringer og verneverdier

NOF Nordland reagerer på at artsfunn av fugl fra de aktuelle områdene ikke er tatt med i rapporten, ettersom gammel skog med verneverdier de beskrevne er svært viktige leveområder for mange fuglearter.

Statsforvalteren påpeker at etter metodikken som det er kartlagt etter, er det vegetasjon, sopp og lav som er de viktigste nøkkelartene for å finne gammelskog, kalkskog og boreal regnskog. Fugl er for så vidt også en del av skogbildet, men er ikke viktige indikatorarter for de naturtypene vi er ute etter.

WWF peker på at Nordland i norsk sammenheng er spennende med hensyn på naturmangfoldet i skog, ettersom det her fremdeles finnes små rester av nasjonalt og internasjonalt verneverdige skoger. Her finner man arter som ikke tidligere er påvist i Norge, Norden eller Europa, endog nye arter for vitenskapen. I tillegg finnes det truede og sjeldne skogtyper. Det er i Nordland vi finner de store og unike naturverdiene i skog på Statskogs grunn, noe som gjør det både viktig og logisk å bevare de unike skogene som finnes der. Ingen andre steder på statsgrunn i Norge har man like store naturverdier.

Sabima, WWF og Nord universitet mener at Nordland fylke har et internasjonalt ansvar for å ta vare på boreal regnskog og kalkgranskog, og at foreliggende forslag bidrar til dette. For begge typene har fylket en betydelig andel av nasjonale forekomster, og dette vernet er derfor helt sentralt om man skal få bevart slik natur i Norge. Begge naturtypene er oppført som sårbar (VU) på norsk rødliste for naturtyper.

WWF opplyser om at også landskapsutformingene i regionen teller for å bevare viktige skogtyper. De viser til områder der gammel furuskog opptrer stedvis i mosaikk med myr og gammel granskog, hvor man i Sverige i en rekke år har prioritert vern av slike områder, blant annet fordi artsmangfoldet er stort grunnet mange overgangssoner mellom skog og myr. Ett eksempel på ett stort og verdifullt område hvor slike overgangssoner finnes, er den foreslåtte utvidelsen av Danielåsen.

Statsforvalteren har lagt til grunn de store verdiene som er kartlagt i de foreslåtte områdene og de store manglene i dagens vern de vil fylle for vår tilråding. Derfor foreslås alle områdene vernet, men noen grensejusteringer av hensyn til skogbruket.

Naturvernforbundet, WWF og Natur og Ungdom opplyser om at av arealet som er foreslått vernet på statsgrunn i denne prosessen, er 13 100 dekar registrert som naturtypelokalitet med verdi A eller båndlagt som nøkkelbiotop. De viser til forskrift om bærekraftig skogbruk § 5. (Miljøomsyn ved skogbrukstiltak) og Norsk PEFC Skogstandard Kravpunkt 21 (Nøkkelbiotoper), som viser at det er forbudt etter norsk lov å hogge skog med forekomster av trua arter. Videre legger Naturvernforbundet til at livsmiljøet til flere av artene som er registrert innenfor de foreslåtte verneområdene vil være en radius på to trelengder eller mer (50-100 m), og at det dermed er store arealer som tilkommer utover A-lokaliteter og nøkkelbiotoper som ikke er drivbare av miljømessige forhold. Naturvernforbundet ber derfor Statsforvalteren og Miljødirektoratet om å beregne og synliggjøre dette arealet slik at faktagrunnlaget blir riktig.

Statsforvalteren opplyser om at selv om det er kartlagt naturtypelokaliteter med verdi A i et område, så kan det gjøres MiS-registreringer i etterkant i A-lokaliteten og hogges rundt nøkkelbiotopene. En naturtypelokalitet med verdi A er derfor bare båndlagt inntil det foreligger en ny MiS-registrering. Statsforvalteren har beregnet at litt i overkant av 13 000 daa i de foreslåtte verneområdene er nøkkelbiotoper og naturtypelokaliteter med verdi A.

Grane kommune og Grane Arbeiderparti mener at et bærekraftig skogbruk er det klart beste for miljø og arts mangfoldet i naturen.

Statsforvalteren tar innspillet til orientering.

Allskog Grane skogeierlag og Allskog Hattfjelldal skogeierlag mener at hvem som helst kan legge inn objekter, som sopp, lav og fugler, i artsdatabanken, uten at dette verifiseres videre. Disse registreringene blir videre et argument for vern i verneplanprosessen.

Statsforvalterens kommentar: Alle kan legge inn registreringer i Artsobservasjoner som deretter blir tilgjengelige i Artskart, men dataene blir kvalitetssikret. Det kan imidlertid ta litt tid fra registreringene blir publisert til de er verifisert. Det er viktig å påpeke at kartleggingene som er gjort i forbindelse med denne verneplanprosessen er utført av profesjonelle biologer.

Arbor mener at verneplanen ikke angir at verneverdiene er langt større i skogene sør for Nordland, samt at det allerede er vernet store mengder av samme type skog i Nordland.

Statsforvalterens kommentar: Selv om det er vernet ganske mye i Nordland og på Helgeland, er det likevel behov for mer vern for å dekke manglene i skogvernet. Det er fordi flere av skogtypene som er foreslått vernet i stor grad finnes her. Boreal regnskog finnes for eksempel kun i Trøndelag og i søndre deler av Nordland (Trøndelagselementet). Ifølge NINAs Faggrunnlag for kalkbarskog viser nyere kartlegging at kalkgranskog har et tyngdepunkt i Trøndelag-Nordland. Det finnes også noe kalkgranskog på indre deler av Østlandet, men dette er ikke på statsgrunn. Statsforvalteren påpeker at den gjennomsnittlige verneverdien i disse områdene er større enn for områder som blir vernet sør for Nordland.

Vefsn kommune mener at verneverdier for foreslåtte nye områder og tidligere vernet områder må ses på samlet.

Statsforvalteren har i verneplanen oppgitt både verdien for utvidelsesområdet alene og utvidelsesområdet sammen med det eksisterende verneområdet.

Miljødirektoratet sin kommentar til uttalelser om biologiske registreringer og verneverdier.

Grane kommune og Grane arbeiderparti mener at et bærekraftig skogbruk er klart best for miljø og arts mangfoldet i naturen. En god del arter er avhengige av gammel skog og elementer som i mindre grad forekommer i skjøttet kulturskog. I de foreslåtte områdene er skogbruk vurdert som negativ påvirkningsfaktor for 81 av de 90 rødlisteartene og for 5 av de 6 registrerte rødlistede naturtypene. Det vises videre til kapittel 5.1.4 om positive og negative virkninger.

7.6 Mangelanalysene

Sabima mener at områdene Danielåsen, Holmvassdalen, Kappfjellmoen, Litlfiplingdalselva, Mikkeljordmoen, Simafjellet, Skardmodalen, Stortuva og Svartvassfjellet alle har høy mangeloppyllelse. Sabima vil sterkt understreke at dette viser hvor viktig dette skogvernet er. Ser man på biomangfold og rødlistearter isolert, er det enda flere av områdene som kommer svært bra ut.

WWF peker på at alle de foreslåtte områdene vil bidra til å fylle opp mangler ved norsk skogvern. Flere lokaliteter inneholder partier med laveliggende skog, i tillegg til at flere av de foreslåtte utvidelsene vil bidra til bevaring av større, sammenhengende områder med verdifull skog, eksempelvis Danielåsen og Holmvassdalen.

Naturvernforbundet påpeker at alle områdene dekker viktige mangler i skogvernet, og de bidrar også til å dekke den viktigste, nemlig arealmangelen. Forskning (<https://www.science.org/doi/10.1126/sciadv.aaw2869>) viser at for å sikre arts mangfoldet i skog, må minst 30% av skogarealet vernes. I Nordland er det vernet lite produktiv skog (3,8%), som er noe lavere enn landsgjennomsnittet og langt under målet om minst 10 %.

Nord universitetet understreker at mange rødlistearter i flere artsgrupper har viktige forekomster i fylket, særlig gjelder dette i kalkskoger og boreal regnskog. Videre står å lese av NINAs mangelanalyse at mye av den allerede vernede skogen ligger høyt og på lav bonitet. I tillegg er kun 22,5% av vernet areal produktiv skog, dvs. kun 3,8%, derav 2,3% på høyproduktivt areal. Derfor trengs ytterligere vern for å sikre betydelige naturverdier utenfor dagens verneområder (Framstad m.fl. 2016).

Miljødirektoratet sin kommentar til uttalelsene til mangelanalysene.

Innspillene tas til etterretning.

7.7 Konsekvensvurderingene

Landbruksdirektoratet har sendt innspill som går på Miljødirektoratets rapport om skog- og verneverdier i områdene som er aktuelle for vern, samt innspill til videre prosess. Landbruksdirektoratet mener Miljødirektoratet i rapport M-2048/2021 ikke besvarer oppdraget slik det tolkes i oppdragsbrevet fra Klima- og miljødepartementet. De fremhever videre at utredningsinstruksen i rapporten fremstår som utilstrekkelig belyst under gitte punkter, spesielt mulige konsekvenser for Arbor Hattfjelldal. De mener videre at dialog med Statskog, Arbor, andre tømmeraktører og skogeierrepresentanter vil kunne fremskaffe informasjon som er relevant for korrekte beregninger mht. forsyning av råstoff til Arbor Hattfjelldal.

Landbruksdirektoratet er videre kritiske til den analyse som foreligger i rapporten fra NIBIO. De påpeker at den ikke er markedsmessig forankret, at tabell 14 ikke synliggjør hvor mye av volumet fra

≤ 150 km fra Arbor Hattfjelldal som faktisk forsyner Arbor Hattfjelldal med råstoff, uten å ta høyde for hvor virket faktisk blir solgt. Tilsvarende problemstilling gjelder for tabell 17, 20 og 23 med volum tilgjengelig virke. Landbruksdirektoratet mener derfor tallene ikke er representative for hvor mye av virket som faktisk faller bort ved eventuelt skogvern.

Landbruksdirektoratet anbefaler derfor en ny analyse hvor de sentrale aktørene blir involvert og de reelle konsekvenser blir belyst, og viser til kravene i utredningsinstruksen. Landbruksdirektoratet mener prosessen for vern av de gjenværende 19 kandidatområdene må settes på vent inntil tilstrekkelige vurderinger er gjennomført.

Statsforvalteren oversender Landbruksdirektoratets innspill til Miljødirektoratet, og ber om at dette innspillet behandles videre mellom direktoratene.

Grane kommune, Hattfjelldal kommune, Vefsn kommune, Allskog Grane skogeierlag, skognæringsforum Nordland, Grane Bondelag, Grane Arbeiderparti og Allskog Hattfjelldal skogeierlag mener at verneprosessen bør stoppes, og at det bør gjøres en konsekvensutredning over hvilke konsekvenser verneforslaget har for utviklingen av skognæringen og annen næringsutvikling i deres kommuner. En konsekvensutredning må belyse konsekvensen av det omfattende vernet som allerede er gjort i tillegg til konsekvensen av vern av de nye foreslåtte områdene. Likedan hva konsekvensen av alt vernet har å si for skogen som er en løsning av klimakrisen.

Fylkestinget i Nordland, Grane kommune og Pål Arntzen m. fl. ber også om at det gjennomføres en konsekvensutredning og anmoder sentrale myndigheter om å foreta en helhetlig gjennomgang av alle arealer på Helgeland før ytterligere vern gjennomføres. Fylkestinget i Nordland mener en helhetlig gjennomgang må ta hensyn til områder med eksisterende vern, områder i prosess med frivillig vern og tiliggende arealer som kan bli blokkert av et eventuelt vern. Grane kommune mener at Fylkestingets vedtak om at det må gjennomføres en konsekvensutredning av alle arealer på Helgeland før ytterligere vern gjennomføres bør være en tungtveiende høringsuttalelse til Statsforvalteren.

Hattfjelldal og Grane kommuner understreker viktigheten av at vern skal gjennomføres på en slik måte at det får minst mulig konsekvenser for avirkningen- og skognæringen. Grane kommune mener at det ikke fremkommer av NIBIO-rapporten hvilke arealer som er økonomisk drivbare og hvilke arealer som ikke er økonomisk drivbare. NIBIO-rapporten vurderes derfor som mangelfull da det er viktig å få klarlagt hvilke arealer som kan vernes uten at dette medfører negative konsekvenser for skognæringen og hvilke arealer som bør tas ut av verneplanen på grunn av de viktige skogressursene for skogindustrien. Hattfjelldal kommune trekker frem noen eksempler på konsekvenser de mener er viktige å utrede: for eksempel om det er en stor usikkerhet om verneverdier alt eksisterer i vedtatt vern, og hvor stor andel vernet utgjør i hogstklasse 4 og 5.

Statsforvalteren: NIBIOs og Miljødirektoratets rapporter belyser ikke lokale forhold for hvert enkelt område som er foreslått i denne verneplanen. Dette skriver også NIBIO selv i rapporten. For eksempel er det ikke tatt hensyn til driftsforhold og skogtetthet. NIBIO har brukt et tallmateriale som dekte hele fylket. Dette gjorde de for å kunne kjøre analyser for hele regionen og på tvers av kommuner, og da har sannsynligvis også de lokale tallene bli litt mer unøyaktige enn de som kommunene selv har. Det har derfor vært viktig for oss å få inn innspill om hvilke områder som var viktige for skogbruket, slik at vi kunne få belyst de lokale forholdene bedre. Vi har fått få konkrete innspill og har derfor gjort egne vurderinger av tilgjengelig areal og kubikk på bakgrunn av befaringer, kart som viser m3/daa (basert på SR16), bonitetskart (basert på AR5), flyfoto og terrengmessige forhold (høydekurver). Statsforvalterens vurderinger er vedlagt (vedlegg 3 i Statsforvalteren sin tilråding).

Skognæringsforum Nordland mener at konsekvensene for skognæringa ikke er tilstrekkelig belyst i Miljødirektoratets rapport M-2048/2021. I brev fra Klima- og miljødepartementet står det at «Vi ber direktoratet sikre at det for høring av ytterligere vern på statsgrunn i Nordland framskaffes data som gir et godt grunnlag for avveininger mellom verneverdier og næringsmessige konsekvenser. Dette vil bl.a. være data om den lokale industriens behov for trevirke, tilgjengelige tømmerressurser i regionen, statistikk for årlig avvirkning i regionen og lignende». Skognæringsforum Nordland påpeker at den største skogbaserte industriaktøren i regionen, Arbor, ikke er kontaktet i prosessen. De mener derfor at data fra den lokale industriens behov ikke er innhentet. Skognæringsforum Nordland mener at analyser som hensyntar arealfordeling av det tilgjengelige volumet, driftsteknisk forhold og driftsøkonomi ikke er gjennomført. Det er ikke gjort noen analyser av hvilke konsekvenser hverken en midlertidig virkesnedgang, en prisøkning, transportkostnader eller en varig virkesnedgang vil ha for næringslivet i regionen. Det er heller ikke gjort analyser av hva som kan bli konsekvensene dersom Arbor blir lagt ned. Prosessen som er gjennomført har vært åpen i betydningen "ta kontakt med oss", men det er i prosessen ikke aktivt innhentet informasjon eller synspunkter fra skogindustrien, eller gjort analyser av samfunnskonsekvenser ved en eventuell nedleggelse av Arbor. Konsekvenser for samfunn og næring er dermed fremdeles ikke gjort. Vefsn kommune skriver i sin uttalelse at hensynet til samfunnsmessige utfordringer i forhold til næringsvirksomhet må vurderes ved utvelgelse og prioritering av vern, spesielt næringsmessige konsekvenser for virkestilgangen til Arbor og lokale sagbruk. Innlandskommunene på Helgeland er spesielt berørt av vern på grunn av at vern i hovedsak har vært prioritert og skal prioriteres på Statskog SF sin grunn. Statskog SF registrerer at det fra flere parter stilles spørsmål til rapporten fra NIBIO om konsekvenser for skognæringen og Arbor, og hvor vidt konsekvensene dette verneforslaget har for skognæring og for samfunnet blir belyst godt nok.

Statsforvalteren baserer vår tilråding på rapporter fra Miljødirektoratet og egne vurderinger fra prosess og analyser, men ber overordna myndigheter om å vurdere disse innspillene.

Skognæringsforum Nordland påpeker at en nedleggelse av Arbor og de fire andre skogbaserte bedriftene vil bety et tap av 430 millioner kroner i omsetning og totalt 255 arbeidsplasser i Grane og Hattfjelldal, og en må regne med at det i løpet av en femårsperiode har ført til utflytting av 210 personer, og til sammen 420 personer i løpet av en tiårsperiode. Dette er dramatisk for to distriktskommuner med til sammen mindre enn 3000 innbyggere.

Arbor mener at NIBIO sin rapport om skogressurser på Helgeland og konsekvenser for lokal virkestilgang er svært mangelfull, og at den ikke har besvart oppdraget fra Klima- og miljødepartementet. Arbor mener rapporten har følgende mangler:

- Arbor mener at rapporten burde opplyse om at industrien allerede har fått store negative konsekvenser av tidligere vern og medfølgende store kostnadsøkninger.
- Rapporten burde også opplyse om at monopolisering av hogst, omsetning og transport til Allskog har ført til økte kostnader for industrien.
- Arbor mener videre at rapporten bagatelliserer konsekvensene av vernet for industrien. I rapporten angis at man må anta at verneområdene, samt innføring av monopol, medfører lengre transportavstand og anta at prisene økt, men dette er ifølge Arbor noe man vet med sikkerhet.
- Rapporten belyser heller ikke at man sør for Nordland har overskudd av massevirke og må eksportere til utlandet.
- Arbor mener at et vern i Nordland vil påvirke industrien langt mer enn om det hadde blitt vernet sør for Nordland, da økte kostnader og konsekvenser hadde blitt fordelt på langt flere aktører i sør.

- Arbor mener at rapporten burde opplyse om at Nordland eksporterer millioner kubikkmeter tømmer hvert år, mens man i Nordland ikke greier å forsyne industrien, og at forbruket i Nordland er økende.
- Det er ikke tatt med konsekvenser av at det tidligere er vernet mye skog i dette området.

Statsforvalteren påpeker at svært mange punkt som er nevnt ovenfor ikke berører verneområdene som er foreslått i denne runden. Vi forstår at det er mange forhold og faktorer som gjennom tidene har virket negativt på Arbor. Områdene som nå er foreslått har relativt små areal med produktiv og økonomisk drivbar skog. Vi viser til vedlegg med skogfaglige vurderinger (vedlegg 3 i Statsforvalteren sin tilråding).

Statskog SF og Skognæringsforum Nordland forutsetter at det gjøres en grundig avveining mellom miljø/verneverdiene satt opp imot de næringsmessige og samfunnsmessige konsekvensene som vernet kan medføre. For å få gjennomført en kvalitativ best mulig vurdering foreslår Statskog SF å benytte seg av de verktøy som nå er til stede gjennom prosess beskrevet i rapport M-2007 «Skogvern og konsekvenser for avirkningen og skognæringens bidrag til det grønne skiftet....». Felles retningslinjer for avveining» utarbeidet av Miljødirektoratet og Landbruksdirektoratet i felleskap. I tråd med oppdraget er det utarbeidet forslag til retningslinjer for avveining mellom verneverdier jf. naturmangfoldlovens vernebestemmelser og skogbruksmessige konsekvenser for verdikjeden i skogvernprosesser.

Statsforvalterens kommentar: Metodikken er ikke ferdig behandlet og godkjent, så derfor kan vi ikke ta den i bruk enda. Vi har gjort egne vurderinger som delvis er basert på noen av de samme parameterne som Miljødirektoratet og Landbruksdirektoratet har blitt enige om. I og med at verneverdiene for disse områdene er så store, er det sannsynlig at vår tilråding ville ha vært lik den vi nå dersom om vi hadde brukt de ferdige retningslinjene. Noen av de områdene som er viktigst for skogbruket er også de områdene som har størst verneverdi og oppfyller manglene i dagens skogvern. Se vedlegg 3 (i statsforvalteren sin tilråding).

Miljødirektoratet sin kommentar til uttalelser om konsekvensvurderingene.

Verneplanprosessen gjennomføres i tråd med bestemmelsene i naturmangfoldlovens (nml) kap V. Hovedformål med verneplanprosessen og saksbehandlingsreglene (Rundskriv T2-15) i naturmangfoldloven er å sikre at saksbehandlingen i vernesaker skal være åpen og inkluderende ved at alle berørte parter trekkes inn i saken. Reglene skal sikre at verneforslagene blir grundig utredet og oppfyller kravene i utredningsinstruksen. Verneprosessen som helhet skal avklare og avveie alle ulike samfunnsinteresser. Det vises i den forbindelse til kapittel 5.

For denne vernesaken er det gjennomført utredning ut over det som normalt gjennomføres i vernesaker. Dette på bakgrunn av oppdrag fra Klima- og miljødepartementet til Miljødirektoratet, hvor det bes om at det framskaffes data som gir et godt grunnlag for avveining mellom verneverdier og næringsmessige konsekvenser. Dette vil bl.a. være data om den lokale industriens behov for trevirke, tilgjengelige tømmerressurser i regionen, statistikk for årlig avirkning i regionen og lignende. Oppdraget fra Klima- og miljødepartementet innebærer ikke at dette skal gjøres en full konsekvensutredning. Verneplanen har ikke et omfang som medfører at det kommer inn under kravene til utarbeidelse av konsekvensutredning etter plan- og bygningsloven og tilhørende forskrift.

Oppdraget fra Klima- og miljødepartementet er tydelig på hvilke data som skal fremskaffes. NIBIO har på oppdrag fra Miljødirektoratet fremskaffet de skogfaglige data som er etterlyst i oppdraget fra Klima- og miljødepartementet. NIBIO har dermed besvart det oppdrag som er gitt. De naturfaglige

data er sammenstilt av Miljødirektoratet på bakgrunn av gjennomførte kartlegginger og annen tilgjengelig kunnskap.

Landbruksdirektoratet har avgitt uttalelse som går på Miljødirektoratet sin rapport om skog- og verneverdier i områder aktuelle for vern. De mener at rapporten ikke besvarer oppdraget slik det tolkes i oppdragsbrevet fra Klima- og miljødepartementet og at utredningsinstruksen fremstår som utilstrekkelig belyst. Miljødirektoratet har avklart omfang av oppdraget med Klima- og miljødepartementet og mener oppdraget er besvart. Det vises videre til svar fra Klima- og miljøministeren på spørsmål i Stortinget datert 16.6.2021. Her svarer statsråden at rapportene fra NIBIO og Miljødirektoratet er et viktig grunnlag for høringen og at rapportene sikrer at det foreligger langt mer detaljerte data og analyser enn det som er vanlig i andre skogvernprosesser. Statsråden understrekte *"at det særleg er i den komande høringa ein legg opp til at alle som ønskjer det kan kome med opplysningar og innspel som kan belyse saka."*

Landbruksdirektoratet mener utredningsinstruksen er utilstrekkelig belyst i Miljødirektoratet sin rapport, og at det bør være dialog med Statskog, Arbor, andre tømmeraktører og skogeierrepresentanter for å fremskaffe nødvendig informasjon. Rapporten fra Miljødirektoratet hadde til hensikt å fremskaffe data om skogressursene og verneverdiene i de aktuelle områdene før høring, basert på tilgjengelige data. Gjennom verneplanprosessen og høringen har det vært omfattende dialog med alle berørte parter. Det henvises i den forbindelse til kapittel 2. Hensikten med denne dialogen er å belyse saken og fremskaffe grunnlag for å gjøre samfunnsmessige avveininger etter utredningsinstruksen. Det er dermed ikke rapporten fra Miljødirektoratet som skal svare ut utredningsinstruksen. Spørsmålene i utredningsinstruksen skal besvares i denne tilrådingen på bakgrunn av et samlet kunnskapsgrunnlag fremskaffet gjennom verneplanprosessen. Statsforvalteren har gjennom sin tilråding sammenstilt alle innspill mottatt i verneplanprosessen og gitt sin anbefaling. På bakgrunn av et samlet kunnskapsgrunnlag har Miljødirektoratet gjort en samfunnsmessig avveining etter utredningsinstruksen i kapittel 5. Denne baseres på opplysninger som har kommet frem gjennom verneplanprosessen, herunder i høringsuttalelser og i møter med berørte aktører.

Landbruksdirektoratet er kritiske til den analysen som foreligger i rapporten fra NIBIO. De mener analysen ikke sier noe om hvor mye av volumet fra kommuner ≥ 150 km fra Arbor som faktisk forsyner Arbor Hattfjelldal med råstoff. Analysen tar ikke høyde for hvor virket faktisk blir videresendt etter avvirkning. Tilsvarende vil gjelde hva som er reelt bortfall av virke ved et eventuelt vern for Arbor Hattfjelldal. Rapporten fra NIBIO skulle og har vurdert; tilgjengelige tømmerressurser i regionen, lokal industris behov for virke, statistikk for årlig avvirkning o.lign., samt opplysninger om skogressursen for det enkelte foreslåtte verneområdet. Dette som grunnlag for videre avveininger. Slik Landbruksdirektoratet påpeker er det ikke gjort vurderinger av hvor mye av virket som faktisk ville blitt solgt til Arbor. Arbor opererer i et marked og må konkurrere om virket på lik linje med annen skogindustri. NIBIO har derfor beregnet hvilke virkesvolum som finnes tilgjengelig. Rapporten fra NIBIO tyder på at det er mulig å opprettholde og til og med øke avvirkninger, selv med et vern av de aktuelle områdene. Innenfor denne rammen må imidlertid Arbor, som tidligere, konkurrere om virket mot andre virkeskjøpere. Det vises også til kapittel 7.12.

Miljødirektoratet viser til at det i kapittel 5.1.4 og 7.12 kommer fram at det er en rekke forhold som påvirker råstofftilgangen og kostnader for Arbor Hattfjelldal, inkludert mulig vern av de foreslåtte områdene, og til at det er betydelig usikkerhet knyttet til hvordan de ulike forholdene vil utvikle seg og virke sammen. Miljødirektoratet mener vurderingene i denne tilrådingen, basert på rapporter som er utarbeidet, statsforvalterens supplerende vurderinger og innspill som er mottatt i høringen, gir et tilstrekkelig grunnlag for vurdering av relevante konsekvenser. Gjennom høringsrunden er det

ikke kommet inn konkrete kostnadsanslag eller vurderinger som i større grad bidrar til at vi kan prissette konsekvensen av å verne de konkrete områdene enn det som er beskrevet i kapittel 5.1.4. En nærmere bedriftsøkonomisk vurdering for Arbor Hattfjelldal ville uansett måtte bygge på en rekke usikre forutsetninger og antagelser. Siden det er flere forhold og faktorer som har påvirket Arbor sin situasjon over de siste tiårene, ville en mer detaljert analyse antagelig i liten grad bidratt med noen nærmere vurdering av hva vern av disse aktuelle områdene betyr for Arbor.

Miljødirektoratet har i møte datert 20.5.2022 diskutert saken med Landbruksdirektoratet. Landbruksdirektoratet var kritisk til Statsforvalteren sin omtale av Landbruksdirektoratet sitt høringsinnspill. Statsforvalteren har oversendt saken til Miljødirektoratet for behandling og har i liten grad beskrevet innspillet. Miljødirektoratet er enig i at høringsinnspillet burde vært bedre beskrevet i Statsforvalteren sin tilråding.

7.8 Avgrensning

Helgeland sopp- og nyttevekstforening påpeker at det er registrert flere sjeldne arter i Artsobservasjoner som faller utenfor nåværende avgrensning. De ber derfor Statsforvalteren om å inkludere arealer hvor det finnes sjeldne arter som faller utenfor vernet. Naturvernforbundet, Nord universitet og Sabima mener at det er uheldig at en del svært viktige områder fra de opprinnelige skogvernplanene i regionen ble utelatt fra høringen. I tillegg er en del tilgrensende arealer til noen av områdene med store verneverdier ikke inkludert. Ved å ha inkludert slike ville det gitt verdifulle biologiske tilleggsv verdier og samtidig kunne dette forsterket verneområdene i kraft av arealøkning. Naturvernforbundet og Nord universitet påpeker at det i utgangspunktet ble undersøkt 31 områder på 83 906 daa til sammen. En rekke en- og to-stjerners områder, som ble kartlagt, ble ikke fremmet for vern. Samtidig er det dokumentert store naturverdier i tilgrensende områder, særlig Danielåsen, Breiskardet (mot sør) og Mikkeljordmoen, som ikke er inkludert i verneforslaget. Nord universitet ber vernemyndigheten om å vurdere om områder som ligger utenfor nåværende forslagsgrenser kan bli tatt inn igjen. Dette vil gi sikkerhet for at alle uvanlige arter overlever, noe som igjen vil gi en trygghet for at kartlegging og forskning kan fortsette.

Statsforvalteren fikk spesifikt i oppdrag å utrede vern for 18 områder av Miljødirektoratet i brev av 17. mars 2020. Områdene med 1 stjerne var ikke en del av oppdraget.

Miljødirektoratet sin kommentar til uttalelse om avgrensinger

Det vises til kapittel 2.2 om utvelgelse av områder. Vern av områder skal følge bestemmelsene i naturmangfoldlovens kap V, dette medfører at det skal gjennomføres oppstartsmelding (§42) og høring (§43) på alle arealer som skal vurderes for vern. Dette for at alle parter skal kunne fremme sine synspunkter på saken. Det er ikke meldt oppstart eller gjennomført høring på de arealer som omtales i innspillene og de kan følgende ikke inkluderes i verneforslaget.

7.9 Kunnskapsgrunnlaget

Nord universitet påpeker at det som er skrevet om Engelskbruket i verneplanen er noe unyansert med tanke på at det var dimensjonshogst og ikke snauhogst som ble gjennomført på 1800-tallet.

Statsforvalteren tar innspillet til orientering.

Miljødirektoratet sin kommentar til uttalelser om kunnskapsgrunnlaget

Miljødirektoratet tar innspillet til orientering.

7.10 Reindrift

Naturvernforbundet påpeker at reindriften er en viktig næring som er avhengig av intakt gammelskog uten tekniske inngrep. Vern av de aktuelle områdene vil bidra til sikring av næringens fortsatte overlevelse, mens hogst av skogen ødelegger beiteressursene som er hengslav i gammelskog og bakkelevende lav. Sistnevnte vil ved flatehogst ofte bli utilgjengelig for rein gjennom at økt solinnstråling på hogstflatene medfører smelting og påfølgende frysing av snø. Slik dannes islag som reinen ikke klarer å knuse for å få tilgang til lav. Hengslav på trær er dermed en livsnødvendig ressurs for reinen vintertid samtidig som den får tak i lav på bakken i gammelskogen hvor snøen er tørrere. Alle de foreslåtte verneområdene benyttes i dag til reindrift.

Voengelh-Njaarke-, Jillen-Njaarke-, Røssåga/Toven- og Byrkije reinbeitedistrikt påpeker at det hovedsakelig er restriksjonene for barmarkskjøring i verneforskriftene som kommer i konflikt med reindriften. Det foreslåtte skogvernet vil vanskeliggjøre deres drift ettersom mye av aktiviteten til reindriften i stor grad baseres på dispensasjon fra verneforskriften. Voengelh-Njaarke reinbeitedistrikt opplyser om at det stort sett er det i forbindelse med flytting av reinen mellom sommerbeite og høstbeite (Dunfjellet og Kappfjellet) at det er størst behov for bruk av ATV og motorsykkel på barmark. Byrkije reinbeitedistrikt prøver å langt det lar seg gjøre å være restriktive med barmarkskjøring, og tar ofte diskusjoner om det er nødvendig å benytte motorisert ferdsel i driften. De mener at deres aktivitet i verneområdene ikke er i konflikt med intensjonen med vernet.

Statsforvalteren påpeker at vi ikke kan ta ut bestemmelsen om motorisert ferdsel på barmark i verneområder, det følger forskriftsmalen. Vi kan imidlertid kan vi få til en ordning med flerårige dispensasjoner, dersom reinbeitedistriktet kan spesifisere i sin distriktsplan omtrent hvor de pleier å kjøre, faste trasèer, samt i hvilke situasjoner de kan bli nødt til å kjøre inn i et verneområde. Dersom dette kommer frem i distriktsplanen, vil det bidra til at forvaltningen får en bedre forståelse for reindriften og utfordringene den står ovenfor når deres daglige drift kommer i konflikt med verneforskriften. Distriktsplanen kan behandles som en søknad om flerårig dispensasjon hvis den inneholder tilstrekkelig informasjon.

Byrkije- og Jillen-Njaarke reinbeitedistrikt har behov for å bruke helikopter i forbindelse med reindrift.

Statsforvalteren: Lavtflyging innenfor naturreservatene vil være tillatt, men start og landing med helikopter vil være søknadspliktig.

Voengelh-Njaarke reinbeitedistrikt poengterer at rettighetene til ubegrenset beiting er viktige momenter som må med i forskriften.

Statsforvalteren påpeker at beiting er tillatt i alle verneområdene.

Voengelh-Njaarke reinbeitedistrikt påpeker at reindriften har behov for å rydde flyttleier og kjøretrasèer.

Statsforvalteren har innarbeidet følgende formulering i alle forskriftene: «Vernebestemmelsene i § 3 er ikke til hinder for nødvendig rydding og vedlikehold av eksisterende flyttleier og kjøretrasé i reindriften».

Voengelh-Njaarke- og Jillen-Njaarke reinbeitedistrikt opplyser om at reindriften har behov for å kunne ta ut ved til brensel. Jillen-Njaarke reinbeitedistrikt mener de har behov for å kunne ta ut tørrfuru. Dette for å kunne fyre seg bål om vinteren når de er ute.

Statsforvalteren innarbeider følgende formulering i forskriftene: «Vernebestemmelsene i § 3 er ikke til hinder for reindriftas nødvendige uttak av bjørk og småvirke til brensel på stedet og for vedlikehold av lovlige oppsatte reingjerder og annet reindriftsutstyr. Tørr gran og furu skal ikke felles».

Voengelh-Njaarke påpeker at reindrifta har behov for barmarkskjøring i alle de foreslåtte verneområdene innenfor reinbeitedistriktet bortsett fra Kappfjellmoen. I Holmvassdalen er det spesielt stort behov, da det er mange faste flyttleier her. I Litlfjellet er det behov for sporadisk kjøring utenom faste trasèer for å gjete reinen slik at den ikke blander seg med rein fra nabodistriktet. Områdene Breiskardet, Svenningsvika (frivillig vern), utvidelse av Litlfiplingdalselva og Ørnodden (frivillig vern) er gode beiteområder for reinen. Her er det behov for sporadisk barmarkskjøring, men ikke på faste trasèer.

Statsforvalterens kommentar: Disse opplysningene tas med i distriktsplanen for reinbeitedistriktet og behandles som en søknad om dispensasjon for barmarkskjøring i disse områdene.

Jillen-Njaarke reinbeitedistrikt ønsker at hensynet til reindrifta, og deres rett til å utøve driften sin, skal komme tydeligere frem i verneforskriften enn det gjør i standard forskrifter i dag.

Miljødirektoratet sin kommentar til uttalelser om reindrift

For reindrifta kan det for noen tiltak være behov for dispensasjonsbehandling etter verneforskriften. Det kan da innvilges flerårige dispensasjoner, noe som vil begrense arbeidsbelastningen både for reindrifta og for forvaltningsmyndigheten.

7.11 Forskrifter

Grane kommune mener at utkastene til forskrifter som er vedlagt saken legger vesentlige restriksjoner på næringsvirksomhet, frivillighet og friluftsliv. Konsekvensene, dersom dette verneforslaget vedtas er inngripende for kommunen også på andre områder, og vil blant annet berøre lokalsamfunnets muligheter til å bruke naturen i naturbasert reiseliv, inklusive laksefiske og friluftsliv. Som eksempel vises det til utkast til forskrift for Austervefsna:

§ 3 d) Bruk av naturreservatet til større arrangement er forbudt.

§ 3 c) Det må ikke iverksettes tiltak som kan endre naturmiljøet som for eksempel oppføring av bygninger, anlegg, gjerder, andre varige eller midlertidige innretninger og så videre.

Grane kommune påpeker at det i § 4 er det nevnt en del unntak fra bestemmelsene. Unntakene er i stor grad knyttet opp mot tradisjonell aktivitet som bl.a. reindrift og det fisket man drev med før gyrosmitten. Det er dermed ikke tatt høyde for aktiviteter som for eksempel laksefiske, rafting og kajakkpadling som er i utvikling. Turmarsjer og kulturarrangement, eller oppsetting av en gapahuk vil også være forbudt i slike områder.

Statsforvalteren påpeker at av de tiltakene kommunene har nevnt som blir begrenset av verneforskriftene, vil det være oppføring av bygninger og næringsvirksomhet, i form av skogsdrift, som vil være forbudt. Verneforskriften vil ikke legge begrensninger på ordinær turvirksomhet i grupper, fellesturer og fellestreninger og lignende, da disse aktivitetene vil ikke defineres som større arrangementer. Som et utgangspunkt vil idrettsarrangementer og konserter og lignende omfattes av begrepet større arrangementer. I det omfanget det er blitt gjennomført tidligere kan for eksempel kulturvandring i Stavvassdalen fortsette som før uten søknad. Laksefiske, rafting og kajakkpadling er også aktiviteter som ikke omfattes av forbudet mot større arrangementer. I forskriften for

Austervefsna er det lagt inn unntak for å rydde vegetasjon ved fiskeplassene, samt stier ned til fiskeplassene. Statsforvalteren mener at et vern hovedsakelig vil være positivt for friluftsliv og naturbasert reiseliv.

Skognæringsforum Nordland ber om at vernede skogsområder på Helgeland åpnes for uttak av spesialsvirke til tradisjonshåndverksformål, i tråd med tidligere tiders bruk av skogen i regionen. Tilpasset drift i vernede skogområder kan bidra til at små lokale bedrifter som for eksempel Susendalen Bygdesag fortsatt får tilgang til spesielle virkeskvaliteter som i stor grad finnes i disse områdene.

Statsforvalterens kommentar: *I utgangspunktet er alt uttak av virke forbudt innenfor naturreservater. Imidlertid har samer som stammefolk i henhold til FN-konvensjonen en del rettigheter, blant annet uttak av virke til gjerder i reindrift, samisk sløyd med mer, og på bakgrunn av dette er det åpninger for uttak av materialer til slik bruk. Statsforvalteren ser at det i enkelte tilfeller kan være vanskelig å skille samisk og annen husflid. Ut fra ILO-konvensjonen skal det tas hensyn til samiske rettigheter.*

NVE og Statnett ber om at standardbestemmelsen i § 4, for områdene Breiskardet, Danielåsen, Grytåvatnet, Holmvassdalen, Kappfjellmoen, Litlfiplingdalselva, Litlfjellet, Mikkeljordmoen og Simafjellet presiseres til: «Drift og vedlikehold, samt nødvendig istandsetting ved akutt utfall, på eksisterende energi- og kraftanlegg i og inntil verneområdet». Dette er en viktig presisering i tilfeller der nettanlegg grenser og/eller ligger nært foreslått verneområde. Dette er for å ta høyde for at noe av arbeidet med kraft- og nettanlegg vil kunne skje inne i verneområdet selv om nettanlegget ligger utenfor området.

Statsforvalterens kommentar: *Vi har lagt inn standardbestemmelser om drift og vedlikehold i de verneområdene som har kraftlinjer og dette gjelder: Austervefsna, Breiskardet, Danielåsen, Grytåvatnet, Holmvassdalen, Litlfiplingdalselva og Mikkeljordmoen, og mener det er uryddig å legge inn et unntak for drift og vedlikehold av eksisterende energi- og kraftanlegg når kraftlinjene ikke ligger inne i verneområdet. I de tilfeller kraftlinjene ligger inntil et verneområde, har vi lagt grensa utenfor ryddebeltet slik at vanlig drift og vedlikehold bør være uproblematisk. Dette gjelder for Kappfjellmoen, Litlfjellet, Simafjellet, Stortuva, Svartvasselva og Svartåga. Ved spesielle behov for motorferdsel eller rydding i reservatet, er det fortsatt en mulighet å søke etter § 48 i naturmangfoldloven.*

Statnett påpeker at forskriftene må gi mulighet for oppgradering og fornyelse av transmisjonsnettledninger, for eksempel heving av spenningsnivå og økning av linetversnitt.

Statsforvalterens kommentar: *Det er direkte unntak for oppgradering eller fornyelse av kraftledninger for heving av spenningsnivå og økning av linetversnitt når dette ikke skader verneverdiene. Ellers er det åpnet for å søke om oppgradering/fornyelse av kraftledninger i tilfeller der man antar at det kan skade naturverdiene.*

Statnett påpeker at det er av stor betydning at det i forskriften gis et generelt unntak fra vernebestemmelsene for tiltak knyttet til drift og vedlikehold av transmisjonsnettanlegg i og inntil verneområdet. Omfanget av slike arbeider innenfor det enkelte naturreservat er lite, men antallet verneområder er stort. En eventuell søknadsplikt for tiltakene vil samlet for Statnett gi et betydelig merarbeid som kan forsinke og komplisere ledningsdriften. Denne type arbeid og tiltak kan være avgjørende for forsyningsikkerheten for strøm til samfunnet.

Statsforvalteren påpeker at det er direkte unntak for drift og vedlikehold av kraftledninger i verneområdene, men at nødvendig motorferdsel i forbindelse med arbeidet må søkes om.

Linea reagerer på at det vil være påkrevd at Linea søker om dispensasjon fra vernebestemmelsene til: «nødvendig motorisert ferdsl i forbindelse med drift og vedlikehold, samt oppgradering og fornyelse av eksisterende kraftlinje.». De ber om at verneforskriftene utformes slik at de ikke trenger dispensasjon for nødvendig drift og vedlikehold av nettet. Linea har behov for årlige inspeksjoner ved bruk av helikopter for kontroll av deres linjer. I tillegg vil det ved utfall og generelt vedlikehold kunne være behov for bruk av snøskuter eller ATV. De mener det bør være mulig å utforme vernebestemmelsene slik at for eksempel krav om at planlagt motorisert ferdsl skal skje utenom hekketider.

Statsforvalteren viser til brev fra Direktoratet for Naturforvaltning og NVE 3. november 2003 det de klargjør forholdet mellom vassdrags-/energianlegg og verneområder. I verneforskriftene er det direkte unntak for motorisert ferdsl som er nødvendig for et sikkerhetsmessig forsvarlig tilsyn, for eksempel ved akutt utfall. I andre tilfeller krever motorisert ferdsl en dispensasjon for at vernemyndigheten blant annet skal ha mulighet til å styre hvilke typer kjøretøy som skal benyttes og hvilken trasè som skal følges. Dispensasjonsordninger er ikke tatt inn for å hindre nødvendige tiltak eller nødvendig kjøring, men fordi det i enkelte sårbare områder er ønskelig å styre bruken av kjøretøy slik at det ikke oppstår unødvendige konflikter og skader på naturmiljøet. Nødvendig motorferdsel i forbindelse med drift og vedlikehold, samt oppgradering og fornyelse av eksisterende kraftlinje må søkes om.

Statnett påpeker de at når det gjelder motorisert transport med lettere beltekjøretøy på snødekt og frossen mark, må det være mulig å fravike fastsatte traseer når dette er nødvendig av hensyn til fremkommelighet og sikkerhet.

Statsforvalteren påpeker at behov for alternative traseer må tas med i søknad om dispensasjon og kan gis flerårig. Videre ber Statnett om at nødvendig arbeid med drone og helikopter, herunder landing, gis et generelt unntak fra ferdslsbestemmelsene i verneforskriften. Dette er aktiviteter som ifølge Statnett ikke er i konflikt med verneformålet for skogområdet.

Statsforvalterens kommentar: Verneforskriften forbyr ikke bruk av drone eller lavtflyging med helikopter i verneområdet, men start og landing med helikopter innenfor verneområdet er søknadspliktig.

NOF Nordland reagerer på at det virker lett for næringsinteresser å påvirke utforming av verneforskrifter for de foreslåtte områdene. De peker på eksempler som uttak av grus (Auster-Vefsna), oppgradering av vei i forbindelse med uttak av virke i tilgrensede områder (Svartvasselva) samt rydding av buskas i forbindelse med storviltjakt (Breiskardet). De mener at ingen av disse tiltakene hører hjemme i verneområder.

Statsforvalterens kommentar: I eksisterende forskrift for Auster-Vefsna naturreservat ligger «begrenset uttak av elvegrus ved Holmen og Storia for drift og vedlikehold av eksisterende vei på sørsiden av Auster-Vefsna» inne som et søknadspliktig tiltak. Da området ble vernet i 2017 ble det vurdert at et slikt tiltak kunne tillates etter dispensasjon, men at uttak av grus trolig ville bli mindre aktuelt etter at området var blitt vernet (Kongelig resolusjon av 10.11.2017, saksnr. 14/2397).

Når det gjelder formuleringen om oppgradering av vei i Svartvasselva, er det for at Statskog skal kunne ha mulighet til å ta ut skogen i bakenforliggende områder. Dersom de ikke har mulighet til å

bruke og oppgradere denne veien vil uhensiktsmessig mye skog bli utilgjengelig for Statskog på vestsida av Svartvasselva.

I områder der det drives storviltjakt kan det åpnes for blant annet forsiktig rydding av småbusker og kvist dersom grunneier ønsker det. Breiskardet ligger nært et område vi har fått tilbud om i ordningen for frivillig vern, Svenningvika. Dersom begge områdene blir vernet vil Svenningvika bli innlemmet i Breiskardet naturreservat. Når grunneiere tilbyr skogen sin for frivillig vern ligger det inne som standard i avtalen mellom Statsforvalteren og grunneier at det skal være tillatt å fjerne vegetasjon i skuddlinjen. Vi har derfor lagt inn dette som et direkte unntak i forskriften for Breiskardet.

NOF Nordland påpeker at de hittil ikke har fått gjennomslag for at småviltjakt skal forbys i verneområder, som de har spilt inn ved flere verneplanprosesser. De mener at vern av skog på statsgrunn må hensynta at aktive jegere kun utgjør et lite mindretall av befolkningen, og at det er mange som ønsker å ha naturområder som er totalt skuddfrie soner. Særlig etter gjeninnføringen av blyhagl er behovet for jaktforbud i verneområder blitt ekstra aktuelt. Et forbud mot jakt vil også føre til at uthenting av felt vilt med beltekjøretøy ikke vil være nødvendig, som NOF ser på som en svært ødeleggende praksis. Videre ønsker de at jaktprøver og øvelser med jakthund må forbys i verneområdene.

Statsforvalterens kommentar: Forslag til verneforskrifter følger forskriftsmalen for naturreservater. Norsk praksis i skogvernområder åpner for jakt etter viltloven. Jaktprøver vil være definert som et større arrangement, og vil være søknadspliktig.

Naturvernforbundet påpeker at det i områder med mye friluftsliv kan uttaket av ved bli så høyt at det vil ha negativ innvirkning på det biologiske mangfoldet. Stående og liggende død ved har ofte et stort artsmangfold som vi ønsker å ta vare på med vernet, for eksempel knappenåslav, vedboende sopp og insekter. Men samtidig kommer det ikke fram at trollsotbeger (VU) og gråsothbeger (VU) samt delvis også taigabendellav (EN) i hovedsak lever på tørrkvist på levende trær. Knekking av tørrkvist på levende gran kan medføre at disse artene havner på bålet. Dette er meget viktig å ta hensyn til i de områdene disse artene finnes eller kan tenkes finnes.

Statsforvalteren påpeker at det ikke er tillatt å knekke tørrkvist av levende trær.

Miljødirektoratets kommentarer til uttalelser til verneforskriftene

Miljødirektoratet har følgende kommentarer til innholdet i verneforskriftene og til temaer som er tatt opp i høringene.

Forskriftenes innhold

Miljødirektoratet understreker betydningen av at en både ved utforming av verneforskrifter og forvaltning av områdene, herunder dispensasjonspraksis, legger til grunn et langsiktig perspektiv. Tiltak som isolert sett vurderes å ha liten betydning for verneformålet, kan i sum og over tid medvirke til at naturkvalitetene forvitrer. Det er også viktig at den økosystemtilnærmingen som er lagt til grunn i skogvernet reflekteres.

Verneforskriftene innebærer vern av all vegetasjon og alt dyreliv. Det er likevel åpnet for jakt, fiske og sanking av bær og matsopp. Ulike tiltak som kan endre naturmiljøet er forbudt. Dette innbefatter anlegg av ulike slag (midlertidige eller faste), men også tiltak som for eksempel drenering, kalking og gjødsling. For enkelte områder er det i verneforskriften åpnet for visse typer anlegg etter søknad.

Motorferdsel er forbudt, men forvaltningsmyndigheten kan gi tillatelse til nødvendig motorferdsel i forbindelse med spesielt nevnte formål. Det understrekes at regelen om "nødvendig motorferdsel"

skal håndheves strengt. Motorferdsel i tilknytning til militær operativ virksomhet og tiltak i forbindelse med ambulans-, politi-, brannvern-, rednings- og oppsynsvirksomhet, og gjennomføring av skjøtsels- og forvaltningsoppgaver som er bestemt av forvaltningsmyndigheten er tillatt.

Vedlikehold av eksisterende veier og anlegg, herunder bygninger og eventuelt andre installasjoner som er i bruk på vernetidspunktet, er tillatt. Med vedlikehold menes opprettholdelse av den standard veien, bygningen, anlegget o.a. hadde på vernetidspunktet. Vedlikehold omfatter ikke nybygging, oppgradering eller utvidelse. Vedlikehold av for eksempel vei omfatter således tiltak eller arbeid for å holde veien ved like eller opprettholde samme standard som på vernetidspunktet, uten at den endrer karakter. Miljødirektoratet vil ikke tilrå at verneforskriften henviser til vegklasser, da slike standarder kan endres over tid, men tilrå å opprettholde formuleringen om standard på vernetidspunktet. Tiltak som påføring av nytt grusdekke, grøfterensk, skifte av stikkrenner og lignende anses som vedlikehold. Motorferdsel i forbindelse med vedlikehold kan tillates etter søknad, og skal fortrinnsvis skje på snødekt mark.

Navn

Når det gjelder de endelige vernekartene, vil de bli produsert i tråd med gjeldende praksis. Når det gjelder innmelding av navn på nye verneområder i Sentralt stedsnavnregister, vises til kommentarene fra Klima- og miljødepartementet i foredrag til kgl.res. i desember 2015.

Departementet viser til «at Kartverket gjøres kjent med nye vernevedtak gjennom brev fra Klima- og miljødepartementet for å tinglyse vernevedtakene på berørte eiendommer. Da Kartverket også er ansvarlig for Sentralt stedsnavnregister, må det forutsettes at Kartverket samtidig sørger for innmelding til Sentralt stedsnavnregister.»

Motorferdsel

Generelt skal motorferdsel i verneområder vurderes etter søknad.

Det er åpnet for uttransport av felt elg og hjort i verneforskriften § 6. Miljødirektoratet vil understreke at motorisert uttransport av elg og hjort i utgangspunktet enten skal foregå manuelt eller ved bruk av lett beltekjøretøy hjemlet i § 6. Med lett beltekjøretøy i denne sammenheng menes mindre beltekjøretøy som f.eks. elgtrekk, jernhest og beltegående ATV.

En eventuell tillatelse til bruk av annet motorkjøretøy enn nevnt over, hjemlet i § 7, skal vurderes nøye. Det reelle behovet, samt mulige påvirkninger på naturmiljøet skal vurderes.

Forvaltningsmyndigheten kan i sin søknadsbehandling knytte tillatelsen til bestemte traséer. Dette vil særlig være aktuelt for uttransport av elg og hjort fra bakenforliggende områder. Det kan også innvilges flerårige dispensasjoner.

I områder med hytter er hovedregelen at forvaltningsmyndigheten kan gi tillatelse til transport av ved, materialer og utstyr på snødekket mark etter § 7. Slike tillatelser bør normalt styres til fastlagte traséer. Fastsetting av trasé bør gjøres ved søknadsbehandling eller som en del av utarbeidelse av forvaltningsplan. Motorisert transport i forbindelse med vedlikehold bør skje på snødekt mark med bruk av snøskuter. I unntakstilfeller kan forvaltningsmyndigheten gi tillatelse til barmarkskjøring for transport av materialer til vedlikehold. Dette bør normalt være vedlikeholdsbehov av akutt karakter.

I verneforskriftenes § 7 er det åpnet for at det etter søknad kan gis dispensasjon til motorferdsel knyttet til ulike formål. Der hvor bestemmelsene ikke spesifiserer om slik transport skal skje med beltekjøretøy på snødekt mark, med lufttransport eller på barmark, skal det ved vurderingen av den enkelte dispensasjonssøknad legges til grunn at transporten fortrinnsvis bør skje med beltekjøretøy på snødekt mark eller med lufttransport. Transport på barmark er kun aktuelt når transport med beltekjøretøy på snødekt mark eller lufttransport er vanskelig gjennomførbart og for øvrig når det er

spesielle forhold som tilsier det, og forutsetter at slik transport er vurdert å kunne gjennomføres uten skader på viktige verneverdier, naturtyper eller leveområder for arter.

Kraftledninger

I områder med eksisterende energi- og kraftanlegg er utgangspunktet at anleggene skal kunne drives og vedlikeholdes på en sikkerhetsmessig og økonomisk forsvarlig måte. Forskriftsmalene har standardbestemmelser som åpner for drift og vedlikehold av anlegg, og motorferdsel i forbindelse med akutt utfall på kraftledninger. Forskriftsmalen fastsetter søknadsplikt for motorferdsel utover dette. Bakgrunnen for dette er at forvaltningsmyndigheten blant annet skal ha mulighet til å kunne styre hvilke typer kjøretøy som benyttes og til hvilken tid eller etter hvilken trasé kjøringen skal skje. Foruten drift og vedlikehold av eksisterende energi- og kraftanlegg, og nødvendig istandsetting ved akutt utfall, åpnes det for oppgradering/fornyelse av eksisterende kraftanlegg og kraftledninger for heving av spenningsnivå og øking av linjesnitt dersom tiltaket ikke skader verneverdiene angitt i verneformålet nevneverdig.

Miljødirektoratet forholder seg til enighet på departementsnivå om bestemmelsene om drift og vedlikehold av kraftanlegg, og har justert forskriftene i tilrådingen i tråd med formuleringer i nyeste vernevedtak. I noen av områdene med kraftledninger inntil verneområdet, men utenfor vernegrensen, er det tatt inn bestemmelser om drift og vedlikehold slik at nødvendige tiltak kan gjøres innenfor vernegrensen. Det er i disse tilfellene også tatt inn unntak for motorferdsel i forbindelse med drift, vedlikehold eller akutt utfall. Der det finnes aktuelle traseer er det åpnet for at også motorferdsel i forbindelse med vedlikehold kan skje uten søknad.

I denne verneplanen går det eksisterende kraftledninger gjennom områdene Grytåvatnet, Danielåsen, Lomsdal-Visten og Litlfiplingdalselva. I Grytåvatnet er det planlagt ny fiberkabel fra Laksåga kraftverk til eksisterende kraftledning gjennom det foreslåtte verneområdet, det er i forskriften åpnet for å etablere kabel langs eksisterende kraftlinje etter søknad. For Svartvasselva og Svartåga er det småkraftverk utenfor de foreslåtte naturreservatene og et vern vil ikke legge begrensninger på fortsatt drift. Områdene Kappfjellmoen, Litlfiplingdalselva, Litlfjellet, Mikkeljordmoen, Simafjellet, Stortuva, Svartvasselva og Svartåga grenser til ryddebelte for kraftledning.

Leting etter mineralske ressurser

Naturmangfoldloven § 41 sier at det som ledd i saksbehandlingen skal innhentes kunnskap om andre mulige verdier i området. Dette vil i hovedsak være å samle kunnskap som allerede er kjent, herunder informasjon om pågående næringer eller aktiviteter.

Dersom ny kunnskap i framtiden viser at det finnes viktige forekomster av mineralske ressurser i verneområdene, må eventuell utdrift av disse forekomstene vurderes konkret i hvert enkelt tilfelle ut fra den generelle dispensasjonsbestemmelsen i naturmangfoldloven § 48. Denne lyder:

"Forvaltningsmyndigheten kan gjøre unntak fra et vernevedtak dersom det ikke strider mot vernevedtakets formål og ikke kan påvirke verneverdiene nevneverdig, eller dersom sikkerhetshensyn eller hensynet til vesentlige samfunnsinteresser gjør det nødvendig."

Den viktigste måten å få fram interessene knyttet til potensiell og planlagt utnyttelse av mineralressurser på, er høringene som gjennomføres for det enkelte verneforslaget. I de fleste sakene finnes det fram til gode løsninger gjennom grensedragning og/eller tilpasning i forskriften. I de sakene der målet om økt skogvern må veies opp mot potensiell eller planlagt utnyttelse av mineralressurser, vil vi forsøke å finne omforente løsninger på direktoratsnivå. I tilfeller hvor dette ikke er mulig vil dette være avveininger som må avklares mellom departementene etter at Miljødirektoratet har avgitt sin tilråding til KLD.

Direktoratet for mineralforvaltning har avgitt uttalelse både til oppstartsmelding og til høring. Av høringsinnspillet fremgår det at grusforekomst i Olaåsen ligger utenfor verneplanforslaget og at det ikke er planlagte uttak av karbonatmineralressursen i Stortuva (tidl. Tuvhaugen) og Svartåga, og at eventuelle uttak av denne forekomsten kan drives utenfor verneområdene.

Landing og start med luftfartøy

Miljødirektoratet vurderer at landing og start med luftfartøy er uønsket i naturreservater, og at dette bør tydeliggjøres og synliggjøres ved å ta inn et forbud i verneforskriften.

Gjennom forskrifter vedtatt ved kgl.res. 12.12.2014 ble Forsvarsbyggs ønske om at landing og start med forvarets luftfartøy gis automatisk unntak, tatt inn i forskriftene for skogvernområder. Miljødirektoratet har derfor lagt dette inn i alle forskriftene i denne tilrådingen. De aktuelle verneforslagene omfatter skog- og andre utmarksområder. En antar at landing og start eventuelt vil bli (meget) sjeldne foreteelser og ikke utgjøre noen trussel mot områdene som sådan.

Når det gjelder militær operativ virksomhet i lufta viser Miljødirektoratet til NOU 2001:15 Forsvarets områder for lavtflygning punkt 5.5.6.1 Unntaket for militær operativ virksomhet i verneområder hvor det fremgår hva som anses som operativ virksomhet. Miljødirektoratet legger denne tolkningen av begrepet militær operativ virksomhet til grunn.

Beiting

For de områdene der beiting er aktuelt, er det gjort en vurdering av om forskriften skal åpne for utsetting av saltsteiner. For de foreslåtte områdene er det vurdert at dette er et tiltak som i liten grad berører verneverdiene i særlig grad, og det er derfor tatt inn en unntaksbestemmelse om mulighet for utsetting av saltsteiner. Det samme gjelder oppsetting av gjerder.

Sykling og større arrangementer

Hovedregelen i friluftsløven er at det i skogområder er tillatt med sykling på vei eller sti når det skjer hensynsfullt og med tilbørlig varsomhet.

I tråd med føringene i friluftsmeldingen og tidligere vedtatte kgl.res. for skogvern tilrår Miljødirektoratet at sykling (samt riding og bruk av hest) tillates på eksisterende stier og veier, dersom det ikke er særskilte naturfaglige hensyn som tilsier et forbud på bestemte stier eller i bestemte områder.

Når det gjelder el-sykler rammes dette av forbudet mot motorferdsel i verneforskriftene. Det er ikke gjort endringer i regelverket som gjelder el-sykler i friluftsløven eller i malen for verneforskrifter.

Forbudet mot arrangementer omfatter større arrangementer. Det er ikke fastsatt noen absolutt grense for hvor store arrangementer som faller inn under forbudet. Forvaltningsmyndigheten må gjøre en konkret vurdering av om planlagte arrangementer omfattes av forbudet. Det er åpnet for å gi tillatelse til arrangementer etter søknad.

7.12 Innspill mottatt etter Statsforvalteren sin tilråding til vern.

Miljødirektoratet har mottatt to innspill som gjelder Statsforvalteren sin tilråding til vern.

Naturvernforbundet henviser til de grenseendringer Statsforvalteren har gjort i sin tilråding og ber om at disse kuttene blir reversert. Innspill på konkrete områder er behandlet i kapittel 8, mens det for øvrige områder henvises til kapittel 5.

Kartverket har gitt innspill til sørsamiske navn for gitte områder. Innspillet gjelder konkrete områder og behandles i kapittel 8.

Som del av Miljødirektoratets behandling av vernesaken har vi invitert Arbor og Landbruksdirektoratet til møter om verneforslaget. Innspill fra Landbruksdirektoratet er omtalt og behandlet i kapittel 7.7.

Møte med Arbor 30.3.2022

Arbor har kommet med høringsuttalelse i høringen. For å gi bedriften mulighet til å utdype og supplere denne, inviterte Miljødirektoratet Arbor til et møte etter at vi hadde fått tilrådingen fra Statsforvalteren. Dette møtet ble avholdt i Trondheim 30. mars. På møtet understreket Arbor at de ikke er prinsipielt mot vern, men at de er opptatt av hvordan vern sammen med andre faktorer påvirker bedriftens konkurransevne. Dette gjelder ikke minst i konkurransen om råvarer.

Nøkkelpunkter fra Arbor sin side er:

- Transportavstand, sammenlignet med andre industribedrifter. Dette omfatter både transportavstand for råvarer og transportavstand for produkter.
- Tømmerbalanse i ulike landsdeler. I 2018 ble det eksportert ca. 3,5 mill. kbm, eksport skjer hovedsakelig sør for Dovre.
- Forventet økt forbruk av tømmer. Det forventes økt etterspørsel i Europa og nye bruksområder (Fesil i Mo i Rana mfl.)
- Konkurransen om virke. Det er betydelig konkurranse om virke mellom ulike bedrifter.
- Tømmerkaier. Staten har gitt tilskudd til tømmerkaier langs kysten. Dette har medført en subsidiering av frakt av trevirke fra Helgeland til andre industribedrifter.
- CO₂-kompensasjon. Det er etablert en ordning med CO₂-kompensasjon. Dette medfører at industri som produserer papir og papirmasse mottar en økonomisk kompensasjon fra staten. Arbor Hattfjelldal kommer ikke inn under denne ordningen slik den er i dag, og opplever at ordningen gir en skjev konkurranse mellom bedrifter som konkurrerer om den samme råvaren (massevirke).
- Støtte til sponplatefabrikken Forestia på 80 mill. for å ta i bruk resirkulert virke fører til forverrede rammebetingelser for Arbor, da Arbor allerede har utviklet slike systemer og bruker denne typen råvarer.
- Anbud på drift hos Statskog. Statskog SF setter ut den operative driften på anbud. Dette har tidligere medført at Allskog har hatt monopol på avvirking, omsetning og transport. Transporten har også blitt overført til Transportstyring nord som er eid av Allskog, Moelven, Norske Skog og Inntre. Dette har gitt negative effekter for Arbor.
- Vern og båndlegging av skogarealer. Vern (både eksisterende og planlagt) medfører bortfall av råvare som igjen påvirker tilgangen på virke og prisnivå.

Arbor pekte på følgende muligheter for å kompensere Arbor sine ulemper av et økt vern; Erstatning og transportstøtte til Arbor, strømvatler med Statkraft (f.eks. 50 års avtale til 5 øre/KWh), levere "Statskog-tømmer" til redusert pris, avskaffe CO₂-støtten, alternativt eksklusiv støtte til Arbor sponplatefabrikk. Arbor ber videre om en bredere konsekvensanalyse som i tillegg til effektene av vern også vurderer effekter av CO₂-kompensasjon, monopolisering av skogbruket på Helgeland, økt forbruk av tre, mindre tilgjengelig massevirke pga. endret målereglement.

Miljødirektoratet sin kommentar til innspill fra Arbor.

Miljødirektoratet har stor forståelse for at rammebetingelser og like konkurransevilkår har stor betydning for Arbor. Miljødirektoratet ser at vern av de aktuelle områdene påvirker

konkurransesituasjonen og kostnadsbildet for Arbor, og viser til omtalen av negative virkninger og fordelingsvirkninger i kap. 5.1.4. Miljødirektoratet peker samtidig på at de fleste av forholdene Arbor peker på er uavhengige av vern, og at slike forhold for denne tilrådingen må håndteres som en del av nullalternativet.

I flere av punktene tar Arbor opp tilgang til råstoff/virke. Det er stor konkurranse om råvarer, og det er forskjeller i ulike deler av landet, knyttet til tilgjengelig virkesvolum og etterspørsel. Det er også ulikheter knyttet til betalingsvilje for ulike produkter. I betydelig grad er dette rammevilkår som er en konsekvens av mengde/type industri i en region og tilgjengelig virkesvolum. Vern er dermed ikke en hovedfaktor, men ulik vernegrad i ulike deler av landet kan påvirke tilgjengelig virkesvolum. Hvordan vern fordeler seg og forventet fremtidig utvikling i ulike landsdeler er behandlet i kapittel 7.1. I tråd med miljømål 1.3 er det en målsetting at skogvernet skal være representativt. Et representativt vern knytter seg til naturgitte forhold, men en konsekvens vil være økt vern fremover i lavereliggende og sørlige deler av Norge. Innenfor målsettingen om 10 % vern, vil det imidlertid også være behov for økt vern i Nordland.

Arbor tar også opp ulike støtteordninger som er gitt og hvordan det påvirker konkurransevilkårene. Her inngår det støtteordninger gjennom CO₂-kompensasjon. CO₂ kompensasjon er en kompensasjon til kraftintensiv industri for økte kraftpriser som følge av EUs kvotesystem, og skal bidra til at produksjonen ikke flytter til land med mindre streng klimapolitikk. Det er strenge retningslinjer fra EU for hvilke typer produksjon som kan motta CO₂-kompensasjon, basert på næringskoder. Norge må lage en nasjonal forordning innenfor disse retningslinjene, som må godkjennes av ESA. Norge kan ikke velge å gi CO₂-kompensasjon til bedrifter og produksjon som ikke omfattes av retningslinjene. I de nye retningslinjene fra EU er produksjon av papp og papir (næringskode 17.12) og produksjon av papirmasse (næringskode 17.11) inkludert. Den norske forordningen er ikke vedtatt ennå.

Arbor tar videre opp tilskuddsordning til etablering av tømmerkaier og innvilget tilskudd til Forestia knyttet til bruk av resirkulert virke. Miljødirektoratet har forståelse for Arbor sine innspill, men kan ikke gå nærmere inn på hvilke vurderinger som er gjort da dette ligger innenfor andre etaters ansvarsområder. Tilsvarende gjelder for anbud ved drift av Statskog SF sine eiendommer.

8. MERKNADER TIL DET ENKELTE OMRÅDE

Samtlige områder ligger i Nordland fylke i kommunene Hemnes, Vefsn, Grane og Hattfjelldal.

NVE har avgitt uttalelse til verneforslaget og der de har påpekt energi- og vassdragsinteresser innenfor verneforslaget så er det omtalt under inngrepsstatus. Innspill som gjelder flere området er omtalt under kapittel 7.

Direktoratet for mineralforvaltning har avgitt uttalelse. I deres uttalelse kommer det frem at det ikke er planlagte uttak av mineralressurser innenfor verneforslaget. Det forekommer karbonatmineralressurser innenfor Stortuva (tidl. Tuvhaugen) og Svartåga, eventuelt uttak av forekomsten kan drives utenfor verneområdene.

1. Austervefsna (utvidelse), Hattfjelldal kommune

Nytt verneareal 188 daa, hvorav ca. 67 daa er produktiv skog. Nytt totalareal 16208 daa.

Verneformål og særskilte verneverdier:

Formålet med forskriften er å bevare en stor elvedal med truet, sjelden og sårbar natur med sitt biologiske mangfold i form av naturtyper, økosystemer, arter og naturlige økologiske prosesser. Området representerer en rekke sjeldne naturtyper, med unik kombinasjon av størrelse, urørthet og variasjon. Området har særlig betydning for biologisk mangfold i form av blant annet en grunnlendt, åpen reinrose-rødflangre-kalkskog som er unik og et svært høyt antall truede og sårbare arter. Området har særskilt naturvitenskapelig verdi. Det er en målsetning å bevare verneverdiene i mest mulig urørt tilstand, og eventuelt videreutvikle dem. Formålet omfatter også bevaring av det samiske naturgrunnlaget.

Verneforslaget er en utvidelse av eksisterende Auster-Vefsna naturreservat. Skogen utgjør flere steder relativt urørte, halvgamle suksesjoner etter brann. I tillegg har lokaliteten ei verdifull bekkekløft, Nerlifjellelva, som inkluderer et fossefall med tilhørende fosseenger og fossesprøytoner. Austervefsna med eksisterende, foreslåtte og tilgrensende bekkekløftmiljøer, naturtyper og artssamfunn utgjør i nasjonal sammenheng et unikt miljø. Potensialet for å finne flere kravfulle og dels rødlistede arter vurderes som ganske godt, særlig i bekkekløfta, men stedvis også i partier med rikere skog utenfor kløfta. Utvidelsesområdet vil tilføre verdifullt areal i form av ei verdifull bekkekløft og mer eldre naturskog i et parti av reservatet hvor slikt i stor grad mangler. Dette arealet vil også skape en bedre buffersone for de verdifulle miljøene i disse delene av eksisterende reservat. Området oppfyller viktige mangler i skogvernet knyttet til bekkekløft, boreal regnskog, gråor-heggeskog av flommarkstype og ospedominert skog. Det bidrar videre til mangler i skogvernet i mellomboreal sone og høydela under 300 moh. Isolert vurderes området å ha regional verneverdi (**). Sammen med eksisterende verneområde vurderes området å være av nasjonal verdi, svært viktig (****).

Boreal regnskog og flommarksskog er vurdert som sårbar (VU) på rødlista for naturtyper, i tillegg er det registrert en rødlisteart i utvidelsesforslaget.

Inngrepsstatus:

Det går en gammel traktorvei som er gjengrodd i området.

NVE har gitt uttalelse til vernesaken og opplyser at de ikke er kjent med energi- og vassdragsinteresser i den foreslåtte utvidelsen.

Sammendrag av høringsuttalelsene:

Det har kommet inn høringsuttalelse fra Byrkije reinbeitedistrikt

Byrkije reinbeitedistrikt opplyser om at de har en foringsplass i den sørlige delen av den foreslåtte utvidelsen av Auster-Vefsna. Reindrifta har behov for å opprettholde vinterforingsplass.

Byrkije reinbeitedistrikt påpeker at det finnes en gammel trasè ned til elva. Reinbeitedistriktet har brukt denne traseen og har behov for å rydde den.

Statsforvalterens kommentarer:

Avgrensning:

Statsforvalteren har endret grensa i dette området slik at det området reindrifta bruker å sette ut krybber til vinterforing av rein kommer utenfor naturreservatet. Av hensyn til skogbruk er det tatt ut et areal på 33 daa, med anslått volum på 262 kbm.

Verneforskrift:

Statsforvalteren har innarbeidet følgende formulering i forskriftene: «Vernebestemmelsene i § 3 er ikke til hinder for nødvendig rydding og vedlikehold av eksisterende flyttlei og kjøretrasé i reindriften».

Statsforvalterens tilråding:

Statsforvalteren tilrår at området blir vernet som naturreservat med verneforskrift og vernekart slik det fremgår av Statsforvalterens tilråding.

Innspill mottatt etter Statsforvalterens tilråding.

Naturvernforbundet har i etterkant av Statsforvalterens tilråding kommet med uttalelse til Statsforvalterens tilråding. Statsforvalter har her tilrådt å ta ut et areal på 33 daa.

Naturvernforbundet påpeker at det inntil arealet som er tilrådt tatt ut, ligger en A-lokalitet med fossesprøytsone med boreal regnskog. Om arealet tas ut mener Naturvernforbundet at verdiene vil forsvinne grunnet uttørking fra kommende hogstflater. De mener også at hogster må oppfattes å være i strid med sertifiseringskravene og bærekraftforskriften.

Miljødirektoratets tilråding:

Miljødirektoratet har omtalt spørsmål knyttet til forskriften i kap 7.

Statsforvalteren har tilrådd en grenseendring av hensyn til reindrift og skogbruk, arealet er redusert arealet med 33 daa. Miljødirektoratet er enig med Naturvernforbundet at dette kan gi negative kanteffekter inn i verneområdet. Dette er særlig som følge av at arealreduksjonen gjennomføres mot en fuktighetskrevende boreal regnskog. Avvirkning i nærområdet kan føre til endret luftfuktighet og endrete livsvilkår for truet natur. Som følge av samfunnsmessige helhetsvurderinger tilrår Miljødirektoratet likevel en arealreduksjon, sammenlignet med høringsforslaget

Miljødirektoratet støtter Statsforvalterens vurdering av avgrensning av verneområdet.

Miljødirektoratet har gjort noen mindre justeringer i forslag til forskrift for å tilpasse forskriften til nyeste mal for naturreservater.

Tilråding Austervefsna:

Miljødirektoratet slutter seg til Statsforvalterens forslag til verneform og avgrensning av verneområdet.

Miljødirektoratet viser for øvrig til de generelle kommentarene i kap. 7 og slutter seg til Statsforvalterens tilråding og tilrår vern av Austervefsna som naturreservat.

2. Bollermolia, Hemnes kommune

Totalareal 485 daa, hvorav 399 daa er produktiv skog.

Verneformål og særskilte verneverdier:

Formålet med forskriften er å bevare et rikt naturområde med truet, sjelden og sårbar natur, med sitt biologiske mangfold i form av naturtyper, økosystemer, arter og naturlige økologiske prosesser. Området har stor betydning for biologisk mangfold ved at det er leveområde for flere arter knyttet til gammelskog. Det er en målsetting å beholde verneverdiene i best mulig tilstand, og eventuelt videreutvikle dem. Formålet omfatter også bevaring av det samiske naturgrunnlaget.

Verneforslaget Bollermolia er et lite, langstrakt område med stor andel intakt gammel granskog. Området ligger i nordboreal sone. Lokaliteten vurderes å ha middels kvaliteter knytta til gammelskogselementer som død ved, gamle trær og kontinuitet i død ved. Det har en stor andel rik vegetasjon i skogtypene høgstaudegranskog og lågurtskog, og trolig også kalkskogsutforminger av disse. Artsmangfoldet knytta til gamle trær og død ved vurderes å være middels rikt innen verneforslaget. Med mye rik og intakt gammelskog vurderes det å være potensiale for rødlistearter innen markboende sopp. Området bidrar til å dekke mangler knyttet til kalkgranskog. Samlet sett vurderes området å være regionalt verneverdig

Kalkgranskog er vurdert som sårbar (VU) og høgstaudegranskog er vurdert som nær truet (NT) på rødlista for naturtyper, i tillegg er det registrert 7 rødlistearter i området, hvorav 6 i kategori nær truet (NT) og 1 i kategori sårbar (VU) (Rødlista 2021). Av disse regnes huldrelav (NT) som norsk ansvarsart, da Norge har mer enn 25 % av europeisk bestand.

Inngrepsstatus:

Ingen tekniske inngrep.

Sammendrag av høringsuttalelsene:

NVE har gitt uttalelse til vernesaken og opplyser at de ikke er kjent med energi- og vassdragsinteresser i Bollermolia.

Statsforvalterens kommentarer:

Avgrensing:

Statsforvalteren har tatt ut to områder med produktiv skog som har gode driftsforhold. Totalt utgjør dette 56 daa, med anslått volum på 1182 kbm. Avgrensingen er gjort av hensyn til skogbruket.

Statsforvalterens tilråding:

Statsforvalteren tilrår at området blir vernet som naturreservat med verneforskrift og vernekart slik det fremgår av Statsforvalterens tilråding.

Innspill mottatt etter Statsforvalters tilråding:

Naturvernforbundet har i etterkant av Statsforvalterens tilråding kommet med uttalelse om Bollermolia. Naturvernforbundet påpeker at det er foreslått tatt ut areal svært nært forekomster av truete og nær truete arter. Redusert areal vil gi redusert buffer og kan gi negative kanteffekter for disse artene.

Miljødirektoratets tilråding:

Miljødirektoratet har omtalt spørsmål knyttet til forskriften i kap 7. Miljødirektoratet støtter Statsforvalterens vurdering av avgrensning av verneområdet.

Statsforvalteren har tilrådd en grenseendring og redusert arealet med 56 daa av hensyn til skognæring. Miljødirektoratet er enig med Naturvernforbundet at dette kan gi negative kanteffekter inn i verneområdet. Som følge av samfunnsmessige helhetsvurderinger tilrår Miljødirektoratet likevel en arealreduksjon, sammenlignet med høringsforslaget.

Miljødirektoratet har gjort noen mindre justeringer i forslag til forskrift for å tilpasse forskriften til nyeste mal for naturreservater.

Tilråding Bollermolia:

Miljødirektoratet slutter seg til Statsforvalterens forslag til verneform og avgrensning av verneområdet.

Miljødirektoratet viser for øvrig til de generelle kommentarene i kap. 7 og slutter seg til Statsforvalterens tilråding og tilrår vern av Bollermolia som naturreservat.

3. Breiskardet, Grane kommune

Totalareal 4980 daa, hvorav 3839 daa er produktiv skog.

Verneformål og særskilte verneverdier:

Formålet med forskriften er å bevare et variert område med blant annet vegetasjonstypene boreal regnskog og høgstaudegranskog, med sitt biologiske mangfold i form av naturtyper, økosystemer, arter og naturlige økologiske prosesser. Området har stor betydning for biologisk mangfold ved at det er leveområde for en rekke arter knyttet til gammel barskog og boreal regnskog. Det er en målsetting å beholde verneverdiene i best mulig tilstand, og eventuelt videreutvikle dem. Formålet omfatter også bevaring av det samiske naturgrunnlaget.

Breiskardet-Båtskardet er samlet et nokså stort område med i hovedsak gammel granskog i ei vestvendt fuktig lise i intervallet 185-500 moh. Området ligger i mellom- og nordboreal sone. Det har store verdier knytta til boreal regnskog med løvtrær, gammel og fuktig produktiv granskog og dels furuskog. Det har også innslag av lavlandsgranskog. Det er registrert 34 rødlistearter og det er potensial for flere. Blant de registrerte artene finner vi taigabendellav og store forekomster av oresinoberlav, begge er sterkt truet og Norge har mer enn 25 % av europeisk bestand. Vegetasjonen er noe variert, men fattige og litt rike vegetasjonstyper dominerer, og sjeldnere innslag av rikere typer. Området scorer høyt på strukturelle parametere som mengde og kontinuitet av dødved, gamle bartrær og arter. Det meste av området har middels-høye verdier. Området bidrar til å dekke mangler i vernet med boreal regnskog, bekkekløfter og store sammenhengende områder. Området vurderes å være nasjonalt verneverdig (***)

Boreal regnskog og kalkgranskog er vurdert som sårbar (VU), og høgstaudegranskog som nær truet. I tillegg er det registrert 34 rødlistearter i området, herav er 22 vurdert som nær truet (NT), 9 som sårbar (VU) og 3 er sterkt truet (EN). Av disse er taigabendellav (EN), huldrelav (NT), grynkolve (VU) og oresinoberlav (EN) vurdert som norske ansvarsarter, da Norge har mer enn 25 % av europeisk bestand.

Inngrepsstatus:

Det går to transmisjonslinjer parallelt og en 22 kV-nett gjennom området

Sammendrag av høringsuttalelsene:

Det har kommet inn 10 høringsuttalelser til verneforslaget.

Grane kommune og Grane Arbeiderparti mener at en stor del av dette området består av plantefelt fra 1960-tallet, og at dette er arealvern. De ber om at området tas ut da det hindrer skogsdrift som ikke er noe problem for naturverdier.

Pål Arntzen m.fl. ber om at det foreslåtte området enten fjernes fra verneplanen eller halveres ved å ta ut sørlig del. De mener forslaget vil begrense bruken av naturen i nær beliggenhet av hyttene for de som bor og ferdes i området her

Statnett gjør oppmerksom på at Breiskardet naturreservat er foreslått opprettet over ryddebeltet for skog/byggeforbudsbelte til de to eksisterende parallellgående 420kV-ledningene Nedre Røssåga – Tunnsjødal og Trofors – Namsskogan. Ryddebeltet er til sammen 80 meter bredt. Statnett har anleggskonsesjon etter energiloven til å eie, drifte og vedlikeholde transmisjonsnettledningen, og har ervervet rettigheter til dette gjennom ekspropriasjonsskjønn og minnelige avtaler. I Statnetts rettigheter inngår også retten til å rydde skog, herunder nødvendig felling av trær i sideterrang utenfor ryddebeltet av hensyn til forsyningssikkerheten til ledningen.

Statnett påpeker at i forbindelse med bygging og drift av 420kV-ledningene Nedre Røssåga – Tunnsjødal og Trofors – Namsskogan er det etablert kjøretreaser for terrengkjøretøy frem til ledningstrase og høyspentmaster. Disse traseene brukes i forbindelse med motorisert transport ved drift og vedlikehold av ledningene. Statnett og NVE ber om at disse traseene, sammen med ledningens skogryddebelte, tas inn i vernekartet til Breiskardet naturreservat. Videre at det gis et generelt unntak fra vernebestemmelsene for motorisert ferdsel etter konkrete traseer slik som vedtatt i kongelig resolusjon av 23.06.2020, saksnr. 19/3624 om vern av Rupefjell og Selslinatten

naturreservat i Notodden kommune i Vestfold og Telemark fylke og Kongsberg kommune i Viken fylke.

Naturvernforbundet påpeker at Breiskardet er ett av få lavereliggende skogområder som er foreslått for vern i regionen. Det er stor variasjon i skogtyper inkludert boreal regnskog og har nærmere 30 rødlistearter. Økologisk henger det sammen med området Svenningsvika som er tilbudt for frivillig vern. Sabima og Nord universitet påpeker også at det er gjort en rekke funn av rødlistearter i Breiskardet etter at Asplan-Viak avla sin rapport i 2019. Disse artene er registrert i Artsobservasjoner.no og skal dermed være tilgjengelige i Artskart. Nord universitet lister også opp de ulike artene som er registrert, samt to kulturminner. Sabima mener dette understreker de høye verneverdiene, og de forventer at verngrunnlaget blir oppdatert. De nevner spesielt at den meget sjeldne og sterkt truede laven grandrâpelav *Cliostomum piceicola* (EN) er funnet i Breiskardet i 2021. Denne laven har bare et 20 talls funn på landsbasis, og er knyttet til fuktige granskoger. Det er også funnet kulturminner i form av treplugger i trær i forbindelse med utslått. I tillegg påpeker Nord universitet at betydelige deler er lavereliggende skog under 200-250 meter og de rike lavforekomstene i fuktig skog gir området stor vitenskapelig og pedagogisk verdi. Pr. i dag er 20 rødlistede lavarter i Breiskardet påvist, hvorav to av artene kommer inn som nye i førstkommende utgave av rødlista. Tilveksten det siste året viser området potensial for stadig nye, sjeldne lavarter.

WWF viser til at det på lokaliteten til nå blitt påvist minst 19 rødlistede arter lav, og trolig har antallet økt etter at den nye rødlista for arter ble lansert 24. november. Funnene som er gjort av oresinoberlav (EN) er et godt eksempel på at skog på statlig grunn i Nordland er av nasjonal betydning med hensyn på naturverdier. Oresinoberlav finnes i boreal regnskog med lauvskog, og særlig Grane kommune har et nasjonalt ansvar for arten. I Breiskardet-Båtskardet (samt Drevja, utenfor Statskoggrunn) finnes de største forekomstene i landet og Europa, og dette medfører at forekomstene på Statskog i Nordland også er viktige i en internasjonal sammenheng.

Språkrådet påpeker at det kan se ut som om selve Breiskardet ligger utenfor det foreslåtte verneområdet. Statsforvalteren bør derfor vurdere om et annet navn vil være mer dekkende.

Statsforvalterens kommentarer:

Navn

Svar på innspill fra Språkrådet: Breiskardelva ligger lengst nord i verneområdet og Breiskardet går litt i utkanten av området. Vi beholder navnet fra høringa.

Avgrensing

Svar på innspill fra Grane kommune og Grane Arbeiderparti: I Breiskardet er det registrert 13 naturtypelokaliteter og nærmere 30 rødlistearter. Når det gjelder skogbruksinteresser har vi kommet fram til at det er ca. 9700 m³ som er tilgjengelig for skogbruket i dette området (se vedlegg 3 i Statsforvalterens tilråding). Vi mener at verneverdiene er så store i dette området at det bør vernes på tross av skogbruksinteressene her.

Svar på innspill fra Pål Arntzen: Statsforvalteren påpeker at ingen av hyttene nevnt ovenfor ligger inne i det foreslåtte verneområdet, nærmeste hytte ligger omtrent 500 m unna foreslått vernegrense. Vern av Breiskardet vil ikke være til hinder for å utøve friluftsliv i området, ettersom blant annet sanking av bær og sopp, jakt og fiske og vedlikehold av eksisterende stier vil være tillatt. Vi mener derfor det ikke er grunnlag for at verneområdet tas ut fra verneplanen.

Svar på innspill fra WWF: Statsforvalteren er enig i at det er store verneverdier i området. Området oppfyller også mangler i dagens vern og derfor tilrår vi vern selv om det også er skogbruksinteresser i deler av området.

Verneforskrift

Svar på innspill fra Statnett: Statsforvalteren mener det er uheldig å ha faste trasèer i et vernekart som ikke kan justeres dersom det er behov for det. Vi kan gi flerårige dispensasjoner og mener motorferdsel bør være søknadspiktig legge trasèene i en dispensasjon

Statsforvalterens tilråding:

Statsforvalteren tilrår at området blir vernet som naturreservat med verneforskrift og vernekart slik det fremgår av Statsforvalterens tilråding.

Miljødirektoratets tilråding:

Miljødirektoratet har omtalt spørsmål knyttet til forskriften i kap 7. Miljødirektoratet støtter Statsforvalterens vurdering av avgrensning av verneområdet.

Miljødirektoratet har gjort noen mindre justeringer i forslag til forskrift for å tilpasse forskriften til nyeste mal for naturreservater.

Tilråding Breiskardet:

Miljødirektoratet slutter seg til Statsforvalterens forslag til verneform og avgrensning av verneområdet.

Miljødirektoratet viser for øvrig til de generelle kommentarene i kap. 7 og slutter seg til Statsforvalterens tilråding og tilrår vern av Breiskardet som naturreservat.

4. Danielåsen (utvidelse), Grane kommune

Nytt verneareal 8746 daa, hvorav ca. 3611 daa er produktiv skog. Nytt totalareal 12713 daa.

Verneformål og særskilte verneverdier:

Formålet med forskriften er å bevare et rikt skogområde med truet, sjelden og sårbar natur, med sitt biologiske mangfold i form av naturtyper, arter, økosystemer og økologiske prosesser. Området har særlig betydning for biologisk mangfold med den kalkpåvirkede granskogen på høy bonitet og innslag av furuskog med naturskogs kvalitet. Området er typisk for regionen. Det er en målsetting å beholde verneverdiene i best mulig tilstand, og eventuelt videreutvikle dem. Formålet omfatter også bevaring av det samiske naturgrunnlaget.

Danielåsen er et reelt stort område med stor variasjon i vegetasjon- og skogtyper. Området ligger i mellomboreal sone. I myrområder er det betydelig innslag av eldre furuskog med lang kontinuitet og stor spennvidde mellom levende trær og ulike stadier av dødved. Det er betydelig innslag av gammelskogselementer i form av strukturrike gamle og grove grantrær. Langs marmorårer finnes partivis arealer med kalkpåvirket vegetasjon. Kalk gir her opphav til høgstaudeskog, lågurtskog, kalkskog og rikmyr. Området har viktige kvaliteter knyttet til både gammel furuskog, eldre granskog, myr og kalkgranskog, samt for arealkrevende naturskogsarter. Kelofuru på og langs myrer har et karakteristisk innslag av rødlistede arter, her finner vi også skorpelaven *Lecidea subhumida*, som kun er funnet ett annet sted i Norge. I mars 2022 ble det også publisert funn av en ny art for vitenskapen i Danielåsen. Det er lavarten *Microcalicium loraasii* som er knyttet til stående død ved av furu. Området bidrar til å dekke mangler i skogvernet knyttet til boreale lauvskoger, kalkgranskog og store sammenhengende områder. Isolert vurderes utvidelsen å ha nasjonal verneverdi (***), sammen med eksisterende verneområde vurderes området ha nasjonal verneverdi, svært viktig (****).

Kalkgranskog er vurdert som sårbar (VU) på rødlista for naturtyper, i tillegg er det registrert 42 rødlistearter i området, herav er 32 vurdert som nær truet (NT), 9 som sårbar (VU) og 1 som sterkt truet (EN) (rødlista 2021). Av disse er holmvassdalrødspore (NT), huldrelav (NT) og glattstorpigg (NT) vurdert som norske ansvarsarter, da Norge har mer enn 25 % av europeisk bestand.

Inngrepsstatus:

Det går en 22 kV-linje gjennom det foreslåtte verneområdet

Sammendrag av høringsuttalelsene:

Det har kommet inn 6 høringsuttalelser til verneforslaget.

Unikraft AS har planer om å etablere minikraftverk i Litlvasselve, og viser til at da Danielåsen ble vernet i sin tid fikk de endret grensene slik at verneområdet ikke kom i konflikt med disse planene. Slik utvidelsesforslaget nå foreligger, ser de at vernegrensen igjen kommer i konflikt med deres planer. De ønsker justert avgrensning.

NVE påpeker at foreslått utvidelse grenser inntil inntaksdam til Svartvasselve minikraftverk, og vern av området må ikke være til hinder for vedlikehold, tilsyn og eventuelt nødvendig oppgradering av dammen. NVE ber Statsforvalteren i dialog med Unikraft AS vurdere om det trengs tilpasninger i verneforskriften for å sikre drift, vedlikehold og oppgradering av kraftverket inkludert dammen.

Sabima påpeker at det gjort en rekke funn av rødlistede sopp- og lavararter i dette området etter at Asplan-Viak avla sin rapport i 2019. Disse artene er registrert i Artsobservasjoner.no og skal dermed være tilgjengelige. Dette understreker de høye verneverdiene, og Sabima forventer at vernegrunnet blir oppdatert.

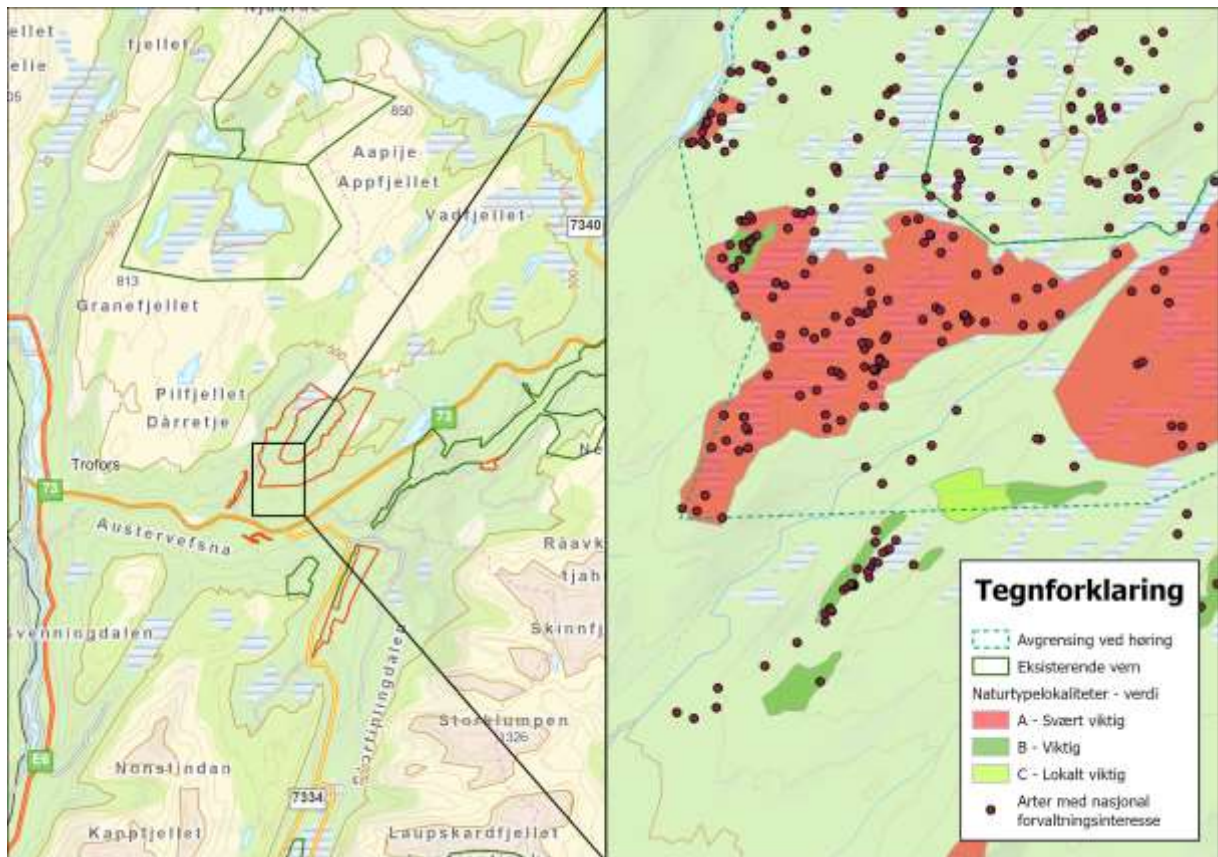
WWF, Nord universitet og Naturvernforbundet peker på at det i Danielåsen er funnet en rekke sjeldne insekter, blant annet bredhodekamelhalsflue (EN), som i Norge kun er funnet to steder i Danielåsen-traktene og ett funn utenfor dette området. Arten er tilknyttet gammel furuskog, og sikring av leveområdet vil være viktig i nasjonal sammenheng. I tillegg ble billen *Corticaria polypteri* (NT) ble funnet i området i 2018, og dette er kun det andre funnet i Nord-Norge, og det første funnet på over 100 år. I tillegg huser den foreslåtte utvidelsen det eneste funnet i Skandinavia av skorpelaven *Lecidea subhumida* (EN). Nord universitet har lagt ved en oversikt over nye arter av insekter, lav, sopp, fugl og pattedyr etter kartleggingen.

Sabima ber om at § 6 f. i forslaget til forskrift sitat: «*bruk av snøskuter langs den eksisterende skuterløypen i sørøstre del av verneområdet. Unntaket gjelder bare når løypa er offisielt åpen*» fjernes, da slik kjøring ikke hører hjemme i et naturreservat. De mener sitatet ikke omfattes av begrepet «nødvendig motorferdsel». Nord universitet og WWF mener også at eksisterende skuterløype på fjernes fra verneområdet.

Statsforvalterens kommentarer:

Avgrensning

Svar på innspill fra Unikraft AS: Da Danielåsen ble foreslått vernet i 2009, kom det også inn innspill med konkrete planer om minikraftverk i Litlvasselve. Det er ikke blitt bygd noe kraftverk i Litlvasselve, og Statsforvalteren kan ikke finne at det er gjort noen beregninger for småkraftverk eller gitt konsesjon. I dette området er det registrert to viktige naturtyper og svært mange rødlistearter som vises i kartet nedenfor. I og med at det er så store verneverdier tilrår vi vern.

Svar på innspill fra NTE: Statsforvalteren har mottatt høringsvar fra Unikraft AS angående Litlvasselva og Svartvasselva, men påpeker at Svartvasselva naturreservat ikke kommer i konflikt med inntaksdammen til Svartvasselva minikraftverk.

Svar på innspill fra WWF, Nord universitet og Naturvernforbundet: Statsforvalteren er enig i at det er store verneverdier i området og tilrår området for vern. Området oppfyller også mangler i dagens vern og har lite tilgjengelig skog for drift.

Verneforskrift

Svar på innspill fra SABIMA: Statsforvalteren påpeker at skuterløypa er etablert og er igangværende bruk som derfor er tatt med inn i verneforskriften. Det ligger inne i forskriften for denne løypa at det ikke er tillatt å raste på strekningen.

Statsforvalterens tilråding:

Statsforvalteren tilrår at området blir vernet som naturreservat med verneforskrift og vernekart slik det fremgår av Statsforvalterens tilråding.

Miljødirektoratets tilråding:

Miljødirektoratet har omtalt spørsmål knyttet til forskriften i kap 7.

Unikraft har oppgitt å ha planer om minikraftverk i Litlvasselva. Miljødirektoratet har hatt dialog med NVE om saken. NVE finner ingen innkomne prosjekter de senere år hverken i konsesjonsbasen eller i sitt arkivsystem. NVE kan ikke ta stilling til kraftverk i området uten at det foreligger en søknad. NVE merker seg likevel relativt store biologiske verdier i tilknytning til vassdraget og omkringliggende områder, uten at dette er vurdert ytterligere.

Miljødirektoratet støtter Statsforvalterens vurdering av avgrensning av verneområdet.

Miljødirektoratet har gjort noen mindre justeringer i forslag til forskrift for å tilpasse forskriften til nyeste mal for naturreservater.

Tilråding Danielåsen:

Miljødirektoratet slutter seg til Statsforvalterens forslag til verneform og avgrensning av verneområdet.

Miljødirektoratet viser for øvrig til de generelle kommentarene i kap. 7 og slutter seg til Statsforvalterens tilråding og tilrår vern av Danielåsen som naturreservat.

5. Grytåvatnet, Vefsn kommune

Totalareal 3099 daa, hvorav ca. 1100 daa er produktiv skog.

Verneformål og særskilte verneverdier:

Formålet med forskriften er å bevare et rikt naturområde med truet, sjelden og sårbar natur, med sitt biologiske mangfold i form av naturtyper, økosystemer, arter og naturlige økologiske prosesser. Området har stor betydning for biologisk mangfold ved at det er leveområde for flere arter knyttet til edelløvsog og gammel barskog. Det er en målsetting å beholde verneverdiene i best mulig tilstand, og eventuelt videreutvikle dem. Formålet omfatter også bevaring av det samiske naturgrunnlaget.

Grytåvatnet er middels stort område med forholdsvis variert vegetasjon, og mange arter som indikerer rikere vegetasjonstyper. Området ligger i mellom- og nordboreal sone. Det er registrert kvaliteter knyttet til eldre gran- og furuskog, og ett område med høgstaudebjørkeskog. I tillegg finnes eldre ospesuksesjoner. Skogen i vest er dominert av boreal lauvskog og mindre partier også av alm (VU). Spredt finnes områder med gammel granskog med en viss kontinuitet i dødved og et visst innslag av gammelskogselementer, for det meste i form av stående og liggende død ved. I tillegg er det flere mindre bekkedaler i området. Innenfor området finnes også partier med rike sig og små fuktige, kalkrike bergvegger dominert av basekrevende karplanter. Slike områder kan huse en interessant mosefora. Området fyller regionale mangler knyttet til høgstaude bjørkeskog og ospedominert skog. Området er vurdert å ha regional verneverdi (**).

I området finnes høgstaude-edellauvskog i små forekomster, naturtypen er vurdert som sårbar (VU) på rødliste for naturtyper. I tillegg er det registrert 5 arter i kategori nær truet, enkelte av disse i gode forekomster. Av disse er huldrelav (NT) vurdert som norsk ansvarsart, da Norge har mer enn 25 % av europeisk bestand. Det er også funnet en sopp (*Coniomyces nassensis*) i området som ikke er vurdert for rødlista, dette er det første funnet av arten i Europa.

Inngrepsstatus:

Det foreslåtte verneområdet grenser til HRV til Grytåvatnet som er et inntaksmagasin for Grytåga vannkraftverk. En tunnel som overfører vann fra Hundålvatnet til Grytåvatnet ligger under det foreslåtte verneområdet. Det går videre en 145 kV-linje gjennom det foreslåtte verneområdet. Det ligger også en mindre bu nede ved vatnet øst i området.

Sammendrag av høringsuttalelsene:

Det har kommet inn 4 høringsuttalelser til verneforslaget.

Helgeland Kraft påpeker at et vern ikke må være til hinder for at Helgeland Kraft Vannkraft AS (HVK) får adgang til reguleringsanleggene ved Grytåvatnet. Ved hendelser på blant annet overføringstunnelen mellom Hundålvatnet og Grytåvatnet må de kunne gjennomføre rigging ved tunnelutløpet ved Grytåvatnet for å gjennomføre nødvendige tiltak. Det kan også bli behov for å

gjenåpne den gamle anleggsvegen som går fra området nedstrøms dammene i Grytåga til tunnelutløpet. Dette vil medføre inngrep langs, og i nødvendig utstrekning innenfor et belte langs veien.

Helgeland Kraft forutsetter at dagens scooterløyper/ferdselsårer mellom Grytågavatn og Laksen som vil gå gjennom verneområdet ikke hindres. De må fortsatt ha tilgang til strandsonen for nødvendige tiltak i forbindelse med flom og liknende. Da vernet ser ut til å være nært noen av deres veier, forutsetter de også at drift og nødvendige oppgraderinger, samt sikringsarbeider, unntas fra vern i den utstrekning det blir aktuelt. Spesielt i området rundt dammene går det ofte skred som kan påvirke dagsikkerheten og sikkerheten til personell. Vernet kan ikke hindre slike sikringstiltak. Videre forutsetter Helgeland Kraft at vernet ikke berører rettighetene de har i konsesjonene til Grytåga og Laksen Kraftverk.

Helgeland Kraft AS har planer om å etablere en ny fiberkabel fra eksisterende kraftledning i den sørlige delen av det foreslåtte området til Laksen kraftverk. Helgeland Kraft AS har en plan om å lage en konsekvensutredning for ulike alternativer til plassering av denne kabelen. De alternativene de ser for seg i utgangspunktet er:

1. Grave ned fiberkabelen 40 cm ned i bakken fra knekkpunktet på kraftlinja inne i det foreslåtte verneområdet til Laksen kraftverk. Dette alternativet kan bare gjennomføres dersom det er dypt nok jordsmonn å grave i. Dersom det er mye berg opp i dagen må det sprenges, og da blir det fort for dyrt.
2. Legge fiberkabelen som et luftspenn den korteste veien fra knekkpunktet på kraftlinja til Laksen kraftverk, altså den samme traséen som forrige alternativ.
3. Legge fiberkabelen langs kraftlinja over Grytåvatnet til veien, og grave ned kabelen langs veien tilbake til Laksen kraftverk. Dette er utenfor det foreslåtte verneområdet, men krever ca. 2 km lenger fiberkabel enn de to andre alternativene.

Helgeland Kraft viser til at det i fremtiden kan komme flere tiltak som vil være i konflikt med verneforslaget, som heving av høyeste regulerte vannstand (HRV), nye overføringstuneller osv. Dette på grunn av at fremtidig utvikling av vannkraften kan medføre behov for O/U-prosjekter hvor økt magasinkapasitet blir etterspurt. De stiller derfor spørsmål om behov for vern av dette området, som allerede er sterkt påvirket av vannkraftutbygging. Det bør gjennomføres gode kost-/nyttevurderinger som også inkluderer fremtidens behov for mer regulering, evt. at vernet endres slik at en slik utvikling vil være mulig.

NVE ber om innspill dersom det trengs bestemmelser for å sikre rydding i regulerte vassdrag og strandsoner til reguleringsmagasinet.

NVE peker på at de, i forbindelse med andre verneforslag som grenser til HRV, har opplevd at grunneierne ble kompensert opptil en meter over HRV for erosjon, nødvendig hogst og rydding i forbindelse med reguleringen og varierende flomvannstander. De oppfordrer Statsforvalteren til å be grunneieren om å opplyse om det er noen eksisterende skjønnsavgjørelser eller avtaler som kan få betydning for vernet.

Vefsn kommune ber om at Grytåvatnet tas ut fra verneforslaget på grunn av Helgeland Kraft sine installasjoner og fremtidige planer i området. I tillegg peker de på at pågående utbygging av Øyfjellet vindmøllepark skaper utfordringer ved fremtidig flytting av rein for Jillen Njaarke reinbeitedistriktet. I forbindelse med avbøtende tiltak for opprettholdelse av flyttlei, foreligger det forslag om å etablere en alternativ trasè for flytting av rein ved å sprengre fjell innenfor foreslåtte verneområde.

Kommunen mener derfor at forholdet omkring kraftlinje og vegbygging for reinflytting må utredes og avklares før eventuelt vern vedtas.

Jillen-Njaarke reinbeitedistrikt opplyser om at det ved Grytåvatnet er et forslag å legge om en flyttlei, som et avbøtende tiltak, for å unngå vindmølleparken på Øyfjellet. Dersom flyttleia skal legges til Grytåvatnet, må det sprenges i fjellet innenfor det foreslåtte verneområdet for å gjøre det fremkommelig for reinen.

WWF peker på at det i forbindelse med kartlegging ble funnet en spesiell sopp (*Coniomyces nassensis*) på ei stående død furu i den gamle furuskogen innerst i Grytådalen. Dette funnet er det første kjente funnet av soppen fra Europa.

Statsforvalterens kommentarer:

Avgrensing

Svar på innspill fra Vefsn kommune: Statsforvalteren mener det er tatt tilstrekkelig hensyn til Helgeland Kraft sine installasjoner i forskriften slik at de kan fortsette eksisterende bruk. Når det gjelder reindrifta, har de fått stengt den tradisjonelle flyttleia over Øyfjellet på grunn av vindmølleparken. Det er foreslått som et avbøtende tiltak å sprengne en ny flyttlei ved Grytåvatnet for å få reinen mellom sommer- og vinterbeite. Det er svært vanskelig å vite hvor det er aktuelt å sprengne, men det vil sannsynligvis være i enten i utkanten av det foreslåtte verneområdet i sørvest eller utenfor. På grunn av at det er så store naturverdier i området og at tiltaket som er foreslått som avbøtende er så usikkert, tilrår vi likevel området vernet. Det kan være aktuelt å gjøre en ny vurdering av grensa før et eventuelt vedtak

Svar på innspill fra WWF: Statsforvalteren tar innspillet til orientering.

Verneforskrift

Svar på innspill fra Helgeland kraft og NVE: Vi åpnet forskriften for å søke om oppgradering av den gamle anleggsveien til tunnelutløpet ved Grytåvatnet. Vi har også åpnet for å søke om oppgradering og fornyelse av selve tunnelutløpet. Drift og vedlikehold, samt istandsetting av tunnelutløpet, som vi tenker går under eksisterende kraftanlegg, kan gjennomføres uten søknad.

Drift og vedlikehold av eksisterende kraftanlegg kan utføres uten søknad. Men motorferdsel i forbindelse med slikt arbeid må søkes om, og snøskuterkjøring mellom Grytåvatn og Laksen dersom det skal kjøres gjennom verneområdet. En del aktiviteter utover ordinær drift, som for eksempel sikringstiltak innenfor verneområdet, vil være søknadspliktig.

Statsforvalteren mener at de forskriftsendringene som er gjort av hensyn til eksisterende kraftanlegg er tilstrekkelig til at området fortsatt kan brukes til kraftproduksjon.

Statsforvalteren viser til inngått avtale mellom Miljødirektoratet og Statskog (vedr. kompensasjon HRV).

Svar på innspill fra Helgeland kraft om fiberkabel: De to første alternativene vil ikke være gjennomførbare i et naturreservat. Vi har lagt inn et punkt i forskriften som gjør det mulig å søke om å legge en fiberkabel langs eksisterende kraftlinjetrasè, samt motorferdsel i forbindelse med et slikt tiltak (alternativ 3).

Statsforvalterens tilråding:

Statsforvalteren tilrår at området blir vernet som naturreservat med verneforskrift og vernekart slik det fremgår av Statsforvalterens tilråding.

Miljødirektoratets tilråding:

Helgeland Kraft har stilt spørsmål om behov for vern av dette området da det er sterkt påvirket av vannkraftutbygging. De påpeker videre at det i fremtiden kan komme behov for heving av høyeste regulerte vannstand (HRV), nye overføringstuneller osv. De ber om at det gjennomføres kost/nyttevurderinger som også inkluderer fremtidens behov for mer reguleringer, evt. at vernet endres slik at en slik utvikling vil være mulig. Innenfor det foreslåtte verneområdet ligger det en kraftlinje (140 kV), ut over dette er ikke verneforslaget særlig påvirket av kraftutbygging. Det ligger imidlertid mellom to vannmagasin (Grytåvatnet og Hundålvatnet) og noe lengre øst ligger Øyfjellet vindkraftverk. Innenfor verneforslaget er det planlagt etablering av fiberkabel, denne er det tatt hensyn til i verneforslaget. Ut over dette er det ingen konkrete planer om tiltak innenfor verneforslaget. Det er derfor vanskelig å gjøre tilpasninger i vernet ut fra de opplysninger som foreligger. Eventuelle fremtidige planer må derfor vurderes opp mot verneforskriften, alternativt som en endring av vernet slik Helgeland Kraft foreslår.

Statsforvalteren har henvist til inngått avtale mellom Miljødirektoratet og Statskog vedrørende kompensasjon HRV. Miljødirektoratet og Statskog har en samarbeidsavtale om gjennomføring av vern på Statskog SF sin grunn på generelt grunnlag og omhandler ikke kraftinteresser spesifikt. I henhold til avtalen skal Statskog bistå miljømyndighetene med egnet tilgjengelig informasjon. Statskog har avgitt høringsuttalelse og deltatt i referansegruppe. Det er ikke mottatt informasjon fra Statskog om skjønnsavgjørelser eller avtaler for Grytåvatnet som kan få betydning for vernet.

Miljødirektoratet har omtalt spørsmål knyttet til forskriften i kap 7. Miljødirektoratet støtter Statsforvalterens vurdering av avgrensning av verneområdet.

Miljødirektoratet har gjort noen mindre justeringer i forslag til forskrift for å tilpasse forskriften til nyeste mal for naturreservater.

Tilråding Grytåvatnet:

Miljødirektoratet slutter seg til Statsforvalterens forslag til verneform og avgrensning av verneområdet.

Det er foreslått noen mindre endringer i forskriften etter høring.

Miljødirektoratet viser for øvrig til de generelle kommentarene i kap. 7 og slutter seg til Statsforvalterens tilråding og tilrår vern av Grytåvatnet som naturreservat.

6. Holmvassdalen (utvidelse), Grane kommune

Nytt verneareal 15115 daa, hvorav ca. 8873 daa er produktiv skog. Nytt totalareal 75 105 daa.

Verneformål og særskilte verneverdier:

Formålet med forskriften er å bevare et relativt lite påvirket naturområde med sin samlede naturvariasjon i form av arter, naturtyper, økosystemer og et stort biologisk mangfold, og de naturlige geologiske og økologiske prosesser. Området er egenartet i form av at det har en stor forekomst av gammel naturskog, et stort innslag av rike skogtyper og et rikt artsmangfold. Området har med denne bakgrunn en særskilt pedagogisk og vitenskapelig betydning. Ivaretagelse av naturgrunnlaget innenfor naturreservatet er viktig for samisk kultur og næringsutnyttelse. Området skal kunne brukes til reindrift.

Utvidelsen av Holmvassdalen naturreservat består av fire delområder og bidrar til et stort og godt arrondert verneområde. Områdene ligger i mellom- og nordboreal sone. Topografien i utvidelsesarealet er for det meste rolig og uten dramatiske terrengformasjoner. I vest er Jordbruelva et nokså dypt nedskåret vassdrag med flere bratte korte sidekløfter. Berggrunnen i vestre del består hovedsakelig av glimmergneis/glimmerskifer, og det er flere striper av kalkspatmarmor, og helt i vest

litt kalkglimmerskifer/kalksilikatgneis. Holmvassdalen er naturfaglig svært variert og vi finner svært store naturkvaliteter knyttet til gammel barskog, herunder kalkskog og boreal regnskog. Området fyller en rekke viktige mangler i skogvernet knyttet til boreal regnskog, gråor-heggeskog av flommarkstype, ospedominert skog, kalkgranskog og bekkekløfter. Isolert vurderes utvidelsen å ha nasjonal verdi (***), i sammenheng med eksisterende verneområde vurderes området å ha nasjonal verdi, svært viktig (****).

Det finnes 5 ulike rødlistede naturtyper innenfor Holmvassdalen, dette er boreal regnskog (VU), høgstaude-granskog (NT), kalkgranskog (VU), kalk- og lågurtfuruskog (VU) og flommarksskog (VU). Det er videre registrert til sammen 49 rødlistearter i verneforslaget (19.4.2022). Dette omfatter 28 arter i kategori nær truet (NT), 17 arter i kategori sårbar (VU) og fire arter i kategori sterkt truet (EN). Av disse artene er huldrelav (NT), glattstorpigg (NT), oresinoberlav (EN), oliven skjellmusserong (NT), taigabendellav (EN), og *Miriquidica majae* vurdert som norske ansvarsarter, da Norge har mer enn 25 % av europeisk bestand.

Inngrepsstatus:

Det går en 22 kV linje gjennom det foreslåtte verneområdet, i tillegg går en skogsbilvei gjennom deler av området.

Sammendrag av høringsuttalelsene:

Det har kommet inn 9 høringsuttalelser til verneforslaget.

Språkrådet gjør oppmerksom på at Holmvassdalen som navnet på det eksisterende verneområdet ikke er registrert i SSR.

Statskog SF påpeker at jordskifteretten har gått opp grensa på nytt mellom Bane Nor SF og Statskog SF sine eiendommer langs jernbanelinja. Det er gjort en del små endringer som betyr at noe av området som er foreslått vernet ligger på Bane Nor sin eiendom.

Statskog SF påpeker at ifølge matrikkelen er det et område sør for Kjerringvatnet som tilhører privat grunn. Statskog mener at det kan være feil i matrikkelen.

Grane kommune og Grane Arbeiderparti mener at verneforslaget ødelegger fremtidige muligheter for næring og trivsel. De viser til at vernet av Holmvassdalen i sin tid var kontroversielt, og når det nå kommer fase to sier det seg selv at nok er nok. De påpeker at hele vannstrengen med Sefrivatn, Kjerringvatn og Svenningsvatn er foreslått vernet, og mener det grenser til frekkhet og uansvarlighet. Grane Arbeiderparti sier klart nei til dette.

Voengelh-Njaarke reinbeitedistrikt ønsker å ha mulighet til å bygge en hengebru ved vadet mellom Sefrivatnet og Litlmajavatn. I dette området flyttes reinen tidlig sommer og sein høst mellom Kappfjellet og Dunfjellet. Vadet kan være dypt, og det er fare for at de som kommer med ATV og motorsykkel velter dersom det er for mye vann.

Pål Arntzen m.fl. mener at området fra Holmvassåsen ned mot Øvre Svenningvatnet og sørover til Kjerringvatnet, bør tas ut av verneforslaget, da de synes det er vernet nok i dette området fra før av. Verneområdet begrenser adgang til egen hytte/eiendom og vil gjøre det vanskeligere å komme seg dit. Dette fører til at salgsværdien på hyttene som ligger i og inntil det foreslåtte verneområdet vil synke dersom det blir vernet. Selv om man kan søke om dispensasjon er det ikke gitt av man får det. De mener også at folk benytter seg mindre av naturen i området etter at det ble vernet. Dersom anleggsveien tas ut av området, vil det lette tilgjengeligheten for funksjonshemmede opp til gapahuk ved Meisfartjønna.

Pål Arntzen m.fl. påpeker at ingen av hytteeierne langs Øvre Svenningsvatnet har mottatt varsel om foreslått utvidelse av Holmvassdalen naturreservat. De har flere spørsmål om fremtidig fremkommelighet og mulighet for bruk av egen hytte og føler seg litt overkjørt i denne prosessen. De ber derfor om at vanlige folk også tas hensyn til i verneprosessen.

Pål Arntzen m. fl. påpeker at hytteeierne i området ved Holmvassdalen har vært nødt til å søke om dispensasjon vedrørende inntreden i vernet område. Det har vært en traurig og lang prosess for enkelte, og et ja er på forhånd ikke gitt. De frykter nå at det blir enda vanskeligere å få dispensasjon for å komme seg langs anleggsvei med scooter/bil dersom plan om verving blir en realitet.

Pål Arntzen m.fl. påpeker at det er gitt løyve for oppkjøring av skiløype fra Øvre Svenningvatnet til Kjerringvatnet, og at de ønsker å benytte denne også i fremtiden.

Statsforvalterens kommentarer:

Navn

Svar på innspill fra Språkrådet: Statsforvalteren tar innspillet til orientering.

Avgrensing

Svar på innspill fra Statskog: Statsforvalteren har endret grensa for utvidelsen av Holmvassdalen slik at den sammenfaller med den nye eiendomsgrensa i matrikkelen. Det betyr at 36,1 daa er tatt ut. Størstedelen av arealet er endret ved den gamle gården i Holmvasslia. Grenseendringen vises ikke så godt i kartet, da det hovedsakelig er en smal stripe langs jernbanelinja. Se figur 11 i kap 6.1.3 for kart (i Statsforvalterens tilråding). Statsforvalteren har gjort en grenseendring for å ta ut et område som ligger på privat grunn sør for Kjerringvatnet. Vi endrer grensa etter matrikkelen slik at den foreslåtte utvidelsen av Holmvassdalen bare ligger på Statskog SF sin eiendom. Endringen er på 23 daa og vises i figur 12 i kap 6.1.3. (i Statsforvalterens tilråding).

Svar på innspill fra Voengelh-Njaarke reinbeitedistrikt: Statsforvalteren har gjort en grenseendring for å ta ut et areal fra den foreslåtte utvidelsen der hvor brua er planlagt festet. Endringen er på 3,6 daa og vises i figur 10 i kap 6.1.2. (i Statsforvalterens tilråding)

Svar på innspill fra Pål Arntzen: Statsforvalteren har tatt ut en del av veien mot Holmvassås, samt noe av området på østsida av veien ned mot vannet ved tre av hyttene. Endringene vises i figur 14 i kap 6.1.3. (i statsforvalterens tilråding) Vi påpeker at dersom denne veien ikke er brøytet på vinteren vil det være søknadspliktig å kjøre på veien også utenfor vernet område. Statsforvalteren påpeker at verneforskriftene ikke legger begrensninger på tradisjonelt, ikke-motorisert friluftsliv.

Svar på innspill fra SABIMA: Statsforvalteren er enig i at det er store verneverdier i området og tilrår området for vern selv om det er skogbruksinteresser i enkelte deler av utvidelsesområdet.

Verneforskrift:

Svar på innspill fra Pål Arntzen m.fl: Statsforvalteren påpeker at motorferdsel i utmark uansett er søknadspliktig også utenfor verneområder. Dersom veien til Holmvassås ikke er brøytet om vinteren er det også søknadspliktig å kjøre med snøskuter på denne veien. Statsforvalteren har tatt med oppkjøring av eksisterende skiløype fra Øvre Svenningvatn til Meisfjærtjønn, som det allerede er gitt unntak for i forskriften.

Svar på innspill fra SABIMA: I forvaltningsplanen for eksisterende Holmvassdalen naturreservat er det beskrevet at verneforskriften legger til rette for at jernbanedrifta skal kunne foregå relativt uhindret av vernet. I dette inngår også elektrifisering av jernbanestrekningen, uten at de behøver å søke om dispensasjon.

Prosess:

Svar på innspill fra Pål Arntzen m.fl: Vi beklager at vi ikke har mulighet til å sende informasjon om verneplanprosessen til grunneiere som grenser til områdene som er foreslått vernet. Vi håper imidlertid at de fleste har blitt oppmerksom på prosessen ved hjelp av annonser i avisa, informasjon som er sendt ut til flere organisasjoner, åpne befaringer og åpent kontor samt at kommunene har orientert om prosessen på sine hjemmesider.

Statsforvalterens tilråding:

Statsforvalteren tilrår at området blir vernet som naturreservat med verneforskrift og vernekart slik det fremgår av Statsforvalterens tilråding. Dette innebærer en arealreduksjon på 127 daa, sammenlignet med det forslag som ble sendt på høring.

Miljødirektoratets tilråding:

Miljødirektoratet har omtalt spørsmål knyttet til forskriften i kap 7. Miljødirektoratet støtter Statsforvalterens vurdering av avgrensning av verneområdet.

Grane kommune og Grane arbeiderparti reagerer på verneforslaget og henviser til tidligere etablering av eksisterende Holmvassdalen naturreservat. De viser videre til negative effekter av vernet knyttet til næring og trivsel. Et vern innebærer avveining mellom ulike interesser og det vises til kapittel 5 for samfunnsmessige avveininger. Det er videre i forskriftene og ved avgrensning av verneforslaget forsøkt tatt hensyn til både friluftsinnteresser og næringsinteresser innenfor verneforslaget.

Miljødirektoratet støtter Statsforvalterens vurdering av avgrensning av verneområdet.

Miljødirektoratet har gjort noen mindre justeringer i forslag til forskrift for å tilpasse forskriften til nyeste mal for naturreservater.

Tilråding Holmvassdalen:

Miljødirektoratet slutter seg til Statsforvalterens forslag til verneform og avgrensning av verneområdet.

Miljødirektoratet viser for øvrig til de generelle kommentarene i kap. 7 og slutter seg til Statsforvalterens tilråding og tilrår vern av Holmvassdalen som naturreservat.

7. Kappfjellmoen, Grane kommune

Totalareal 120 daa, hvorav 119 daa er produktiv skog.

Verneformål og særskilte verneverdier:

Formålet med forskriften er å bevare et variert skogs- og bekkekløftområde med truet, sjelden og sårbar natur med sitt biologiske mangfold i form av naturtyper, økosystemer, arter og naturlige økologiske prosesser. Området har stor betydning for biologisk mangfold ved at det er leveområde for en rekke arter knyttet til kalkrik granskog og dels boreal regnskog. Det er en målsetting å beholde verneverdiene i best mulig tilstand, og eventuelt videreutvikle dem. Formålet omfatter også bevaring av det samiske naturgrunnlaget.

Kappfjellmoen er relativt lite og omfatter naturtypene kalkgranskog, øvrig baserik skog, samt humide miljøer i en mindre bekkekløft og langs Auster-Vefsna. Området ligger i mellomboreal sone. Området har på tross av lite areal, nokså store naturverdier. Dette gjelder fuktige baserike bergvegger, bekkekløftmiljøer med et begrensa innslag av boreal regnskog. På artssiden gjenspeiles dette med temmelig stor variasjon i krevende arter i flere artsgrupper. Det er spesielt baserike innslag og

humide forhold langs Auster-Vefsna som utmerker seg som viktig for artsmangfoldet. Baserike forhold gjør seg særlig gjeldende i form av berg langs elvebredden ved Kappfjellia. Her ble det gjort funn av begerblygmose (VU) på marmorberg langs elva, i tillegg til flere kalkkrevende moser. I sprekker og på berghyller forekommer for øvrig en del basekrevende karplanter. Nordøst i området er berggrunnen jevnt over fattigere, men mindre innslag av baserike forhold forekommer også her. I rike sig ble det her funnet en bestand av gulmyrull (VU). I de rikere partiene er det ellers potensiale for enkelte krevende jordlevende sopp. Gamle seljer i humid miljø ut mot Auster-Vefsna har særlig verdi for arter i Lobarion-samfunnet. Her ble fossenever (VU) funnet i området nedstrøms strykene i Auster-Vefsna. Området fyller regionale mangler knyttet til kalkgranskog, bekkekløft og boreal regnskog. Området er vurdert å ha regional verneverdi (**).

Kalkgranskog og boreal regnskog er vurdert som sårbar (VU), i tillegg er det registrert 9 rødlistearter innenfor området, av disse er 3 vurdert som sårbar (VU) og øvrige som nær truet (NT). Av disse er huldrelav (NT) og fossenever (VU) vurdert som norske ansvarsarter, da Norge har mer enn 25 % europeisk bestand.

Inngrepsstatus:

Det er ingen tekniske inngrep i området

Sammendrag av høringsuttalelsene:

Det er ikke mottatt høringsuttalelser til verneforslaget.

Statsforvalterens kommentarer:

Ingen kommentarer

Statsforvalterens tilråding:

Statsforvalteren tilrår at området blir vernet som naturreservat med verneforskrift og vernekart slik det fremgår av Statsforvalterens tilråding.

Miljødirektoratets tilråding:

Miljødirektoratet har omtalt spørsmål knyttet til forskriften i kap 7. Miljødirektoratet støtter Statsforvalterens vurdering av avgrensning av verneområdet.

Miljødirektoratet har gjort noen mindre justeringer i forslag til forskrift for å tilpasse forskriften til nyeste mal for naturreservater.

Tilråding Kappfjellmoen:

Miljødirektoratet slutter seg til Statsforvalterens forslag til verneform og avgrensning av verneområdet.

Miljødirektoratet viser for øvrig til de generelle kommentarene i kap. 7 og slutter seg til Statsforvalterens tilråding og tilrår vern av Kappfjellmoen som naturreservat.

8. Litlfiplingdalselva (utvidelse), Grane kommune

Nytt verneareal 2472 daa, hvorav 2132 daa er produktiv skog. Nytt totalareal 3070 daa.

Verneformål og særskilte verneverdier:

Formålet med forskriften er å bevare et område med truet, sjelden og sårbar natur, samt å bevare ei velarrondert og tilnærmet urørt bekkekløft med sitt biologiske mangfold i form av naturtyper, økosystemer, arter og naturlige økologiske prosesser. Området har særlig betydning for biologisk mangfold spesielt knyttet til fuktig lokalklima og kalkrik vegetasjon, og spesielt interessant er Lobarion-samfunn på gran og einer.

Området har særskilt naturvitenskapelig verdi. Det er en målsetting å beholde verneverdiene i best mulig tilstand, og eventuelt videreutvikle dem. Formålet omfatter også bevaring av det samiske naturgrunnlaget.

Litlfiplingdalselva (utvidelse) er et middels stort område i mellomboreal sone, dominert av gammel barskog. Det har nokså stor variasjon i vegetasjon- og skogtyper, i spennet fra blåbærgranskog og bærlyngdominerte furuskoger til mindre partier med kalkhøgstaude og kalklågurtskog. Området har en spesiell og interessant historie med stormfelling og skogbrann på 1800-tallet, og dette preger skogbildet fortsatt i dag. Mengden av død ved er høy i det aller meste av området, både av furu og gran, og alle nedbrytningsstadier er godt representert. Herskende tregenerasjon ser ut til å være omlag 160 år, noe som stemmer godt med sannsynligheten for opphav etter spiring etter brannen. Flere spredte mindre ospesholt kan også ha sitt opphav i tidligere branner. Sett i sammenheng med eksisterende naturreservat vil det tilføre nye naturtyper til området som ikke finnes der fra før. Lokaliteten har et variert arts mangfold grunnet nokså store variasjoner i skogtyper og dominans av eldre skog. Den har pr. i dag forholdsvis få påviste interessante vedboende sopp, men det er et bra potensial for at det finnes flere krevende arter. Fjellgrankjuka (VU) er hittil mest krevende arten av vedsopp som ble funnet i området. Mest interessant er forekomsten av *Rhynchostoma minutum* på hard ved på stående rogn og osp. Dette er en art som har få norske funn. Kalkkrevende markboende sopper kan finnes i rikpartier, men det er hittil dårlig undersøkt. Området har nokså store areal med eldre naturskog i mellomboreal sone, noe som medfører at det har verdi for arealkrevende naturskogsarter som tretåspett, og trolig flere andre arter. Området fyller regionale mangler knyttet til kalkgranskog og ospedominert skog. Området vurderes som nasjonalt verneverdig (***)

Kalkgranskog er vurdert som sårbar (VU) på rødliste for naturtyper, i tillegg er det registrert 19 rødlistearter i området (4 i kategori VU, og 15 i kategori NT). Av disse er huldrelav (NT) vurdert som norsk ansvarsart, da Norge har mer enn 25 % av europeisk bestand.

Inngrepsstatus:

Det går en kraftledning (22 Kv-linje) gjennom den sørlige delen av området.

Sammendrag av høringsuttalelsene:

Det er ikke mottatt høringsuttalelser til verneforslaget.

Statsforvalterens kommentarer:

Ingen kommentarer

Statsforvalterens tilråding:

Statsforvalteren tilrår at området blir vernet som naturreservat med verneforskrift og vernekart slik det fremgår av Statsforvalterens tilråding.

Miljødirektoratets tilråding:

Miljødirektoratet har omtalt spørsmål knyttet til forskriften i kap 7. Miljødirektoratet støtter Statsforvalterens vurdering av avgrensning av verneområdet.

Miljødirektoratet har gjort noen mindre justeringer i forslag til forskrift for å tilpasse forskriften til nyeste mal for naturreservater.

Tilråding Litlfiplingdalselva:

Miljødirektoratet slutter seg til Statsforvalterens forslag til verneform og avgrensning av verneområdet.

Miljødirektoratet viser for øvrig til de generelle kommentarene i kap. 7 og slutter seg til Statsforvalterens tilråding og tilrår vern av Litlfiplingdalselva som naturreservat.

9. Litlfjellet/Rånhtjoenhvaartoe eatnemedajve, Grane kommune

Totalareal 956 daa, hvorav 780 daa er produktiv skog.

Verneformål og særskilte verneverdier:

Formålet med forskriften er å bevare et variert skogsområde med truet, sjelden og sårbar natur med sitt biologiske mangfold i form av naturtyper, økosystemer, arter og naturlige økologiske prosesser. Området har særskilt naturvitenskapelig verdi, og har stor betydning for biologisk mangfold da det er leveområde for sjeldne arter. Det er en målsetting å beholde verneverdiene i best mulig tilstand, og eventuelt videreutvikle dem. Formålet omfatter også bevaring av det samiske naturgrunnlaget.

Litlfjellet ligger i Grane kommune. Skogområdet ligger i nordboreal sone og består av ei nokså smal stripe skog øverst opp mot tregrensa. Granskog dominerer området. Verneforslaget omfatter det som er igjen av intakt gammalskog på vestsida av Litlfjellet øst for Majavatn. Blant markboende sopp er det registrert noen kalkkrevende arter i høystaude- og lågurtgranskog, men det er noe usikkerhet omkring potensial for rødlistearter i denne gruppa. Området fyller regionale mangler knyttet til høgstaude bjørkeskog og kalkskog (blandingskog). Området vurderes å ha regional verneverdi (**).

Høgstaudegranskog er vurdert som nær truet på rødliste for naturtyper, i tillegg er det registrert 9 rødlistearter innenfor området, av disse er 5 nær truet (NT), 3 sårbar (VU) og 1 sterkt truet (EN). Av spesielle artsfunn kan nevnes lavarten *Miriquidica majae*, som første gang ble funnet innenfor verneforslaget. *Miriquidica majae* (VU) og huldrelav (NT) er vurdert som norske ansvarsarter, da Norge har mer enn 25 % av europeisk bestand.

Inngrepsstatus:

Ingen tekniske inngrep innenfor verneforslaget. Verneforslaget grenser inn til areal regulert til tomteformål

Sammendrag av høringsuttalelsene:

Det har kommet inn 2 høringsuttalelser til verneforslaget.

Nord universitet og WWF påpeker at det funnet svært sjeldne lavarter, samt flere andre uvanlige lavarter i området. Området ligger nært veg og har derfor stor forskningsmessig - og pedagogisk verdi. Det er ikke gjennomført systematiske registreringer av sopp, men området har stort potensiale. Forslag om frivillig vern av en tilstøtende eiendom, vil høyne den biologiske totalverdien av området. Tor Tønnsberg mener at verdien av Litlfjellet burde være mye høyere ettersom det er funnet en lavart (*Pertusaria mccroryae*) som har sitt eneste kjente voksested i Europa her, samt at Litlfjellet er typelokalitet for en art (*Miriquidica majae*) som nylig er beskrevet for vitenskapen. Det er ekstra viktig at dette området vernes siden det er snakk om en typelokalitet med mange rødlistede arter, inklusive den aktuelle holotypen (eksemplaret navnet er basert på). Han gjør også oppmerksom på at det på mange av individene av *M. majae* på Litlfjellet er det funnet lavboende sopp tilhørende slekten *Arthonia*. Det er foreløpig uvisst om arten er ny for vitenskapen, men soppen er under genetisk utredning ved Vitenskapsmuseet, Trondheim. Dersom det viser seg at denne soppen kun forekommer på *M. majae* vil det øke verneverdien for Litlfjellet betraktelig.

Statsforvalterens kommentarer:

Statsforvalteren mener at dette er opplysninger som bør følge saken videre og at verneverdien for området sannsynligvis er høyere enn to stjerner.

Avgrensning

Statsforvalteren har av hensyn til skogbruk tatt ut 13 daa, med anslått volum på 181 kbm.

Statsforvalterens tilråding:

Statsforvalteren tilrår at området blir vernet som naturreservat med verneforskrift og vernekart slik det fremgår av Statsforvalterens tilråding.

Innspill etter Statsforvalterens tilråding:

Kartverket har i etterkant av Statsforvalteren sin tilråding oversendt merknader til bruk av sørsamisk parallellnavn. Litlfjellet har parallellnavnet Rånhtjoenhvaartoe som skal benyttes jf. lov om stadnamn § 11 andre ledd.

Naturvernforbundet har i etterkant av Statsforvalteren sin tilråding oversendt merknad angående grenseendring tilrådt av Statsforvalteren. Naturvernforbundet mener det er uforvarlig å ta ut areal her da forekomsten av stokkvortelav (EN) og *Miriquidica majae* (VU) vil komme svært nær framtidig hogstflategrense og vil medføre at disse globalt viktige forekomstene vil forsvinne.

Miljødirektoratets tilråding:

Miljødirektoratet har omtalt spørsmål knyttet til forskriften i kap 7. Miljødirektoratet støtter Statsforvalterens vurdering av avgrensning av verneområdet.

Miljødirektoratet har gjort noen mindre justeringer i forslag til forskrift for å tilpasse forskriften til nyeste mal for naturreservater.

Miljødirektoratet tilrår å endre navn på området til Litlfjellet/Rånhtjoenhvaartoe eatnemedajve.

Tilråding Litlfjellet/Rånhtjoenhvaartoe eatnemedajve:

Miljødirektoratet slutter seg til Statsforvalterens forslag til verneform og avgrensning av verneområdet.

Miljødirektoratet viser for øvrig til de generelle kommentarene i kap. 7 og slutter seg til Statsforvalterens tilråding og tilrår vern av Litlfjellet/Rånhtjoenhvaartoe som naturreservat.

10. Lomsdal-Visten nasjonalpark/Njaarken vaarjelimmiedajve (utvidelse), Grane kommune

Nytt verneareal 3289 daa, hvorav ca. 617 daa er produktiv skog. Nytt totalareal 1105 km² daa.

Verneformål og særskilte verneverdier:

Formålet med nasjonalparken er å:

- *Bevare et stort, egenartet og tilnærmet urørt naturområde.*
- *Bevare det biologiske mangfoldet med økosystemer, arter og bestander, geologiske forekomster, og kulturminner.*
- *Sikre variasjonsbredden av naturtyper og store sammenhengende barskogområder i regionen.*
- *Sikre grotter og karstformer mot all skade og mot at det fjernes biologisk eller geologisk materiale fra dem.*
- *Bevare, sammen med landskapsvernområdet i Indre Visten, et variert kystlandskap fra fjord til fjell på Helgeland.*

Allmennheten skal gis anledning til naturopplevelse gjennom utøvelse av tradisjonelt og enkelt friluftsliv med liten grad av teknisk tilrettelegging. Ivaretagelse av naturgrunnlaget innenfor nasjonalparken er viktig for samisk kultur og næringsutnyttelse. Området brukes til reindrift.

Foreslått utvidelse av Lomsdal-Visten nasjonalpark er fordelt på to områder; en ved Dempa i Stavvassdalen og en ved Bjørkåsen, sør for Lomsdal-Visten nasjonalpark. Begge områdene ligger i

nordboreal sone, men de har litt forskjellige naturverdier og er beskrevet hver for seg i teksten under. Dempa: Lokaliteten består av gammel furuskog, utforming høyereliggende gammel furuskog. Dominerende vegetasjonstyper i området er røsslyngfuruskog og fattigmyrer, stedvis blåbærskog og bærlyng-barblandingskog. Det er innslag av grunnlendt lavfuruskog på småkoller med berg fram i dagen. Bjørkåsen: Dette området ligger i en liten dal på vestsida av Bjørkåsen. Her er det registrert kalkgranskog og gammel granskog. Kalkgranskogen er preget av et typisk karstlandskap med mye sprekker i berget og bekker som forsvinner ned i grunnen. Karplantefloraen er rik, og det er trolig godt potensial for rødlista kalkkrevende markboende sopp. Utvidelsen av Lomsdal-Visten nasjonalpark fyller regionale mangler knyttet til kalkgranskog. Utvidelsene er isolert vurdert å ha regional verneverdi (**). I sammenheng med eksisterende verneområder vurderes området å nasjonal verneverdi (***)).

Høgstaudegranskog er vurdert som nær truet (NT) og kalkgranskog er vurdert som sårbar (VU) på norsk rødliste for naturtyper. I tillegg er det registrert 11 rødlistearter i området, alle i kategori nær truet (NT). Av disse er huldrelav (NT) vurdert som norsk ansvarsart, da Norge har mer enn 25 % av europeisk bestand.

Inngrepsstatus:

Ingen tekniske inngrep i utvidelsesforslaget

Sammendrag av høringsuttalelsene:

Det har kommet inn 1 høringsuttalelse til verneforslaget.

Jillen-Njaarke reinbeitedistrikt opplyser om at de har et samlingsgjerde ved Dempa som brukes ofte. Reinbeitedistriktet ønsker å flytte gjerdet noe lenger vest, mot yttergrensen av den foreslåtte utvidelsen av Lomsdal-Visten nasjonalpark. Her er det en rygg som reinen gjerne vil trekke langs naturlig, og det vil dermed bli lettere å få reinen inn i gjerdet.

Statsforvalterens kommentarer:

Avgrensning

Statsforvalteren har tatt ut området med nytt og gammelt beitegjerde av det foreslåtte vernet. Grensa følger bekken Dimpa sørover, og så rett vestover til eksisterende grense. Det var registrert noen rødlistearter sør for området som er tatt ut som vi ønsket å beholde i verneområdet, det betyr at en del av ledegjerdet til det gamle samlingsgjerde kommer innenfor verneområdet. Se figur 9 i kapittel 6.1.2 for kart (i statsforvalteren sin tilråding).

Av hensyn til skognæring tilrår Statsforvalteren å ta ut et areal på 208 daa, med anslått volum på 1811 kbm i området Dempa. Det er videre tatt ut et areal på 49 daa av hensyn til reindrift.

Det tilrås videre å ta ut et areal på 179 daa med anslått volum på 1069 kbm ved Bjørkåsen av hensyn til skogbruk.

Statsforvalterens tilråding:

Statsforvalteren tilrår at området blir vernet som naturreservat med verneforskrift og vernekart slik det fremgår av Statsforvalterens tilråding.

Innspill etter Statsforvalterens tilråding:

Naturvernforbundet har i etterkant av Statsforvalteren sin tilråding oversendt uttalelse. De påpeker at Statsforvalteren foreslår å ta ut areal med kalkgranskog som er en trua naturtype (VU). Arealet er videre satt av til nøkkelbiotop og må inkluderes i naturreservatet.

Miljødirektoratets tilråding:

Miljødirektoratet har omtalt spørsmål knyttet til forskriften i kap 7. Miljødirektoratet støtter Statsforvalterens vurdering av avgrensning av verneområdet. Naturvernforbundet har påpekt at det er tatt ut et areal med kalkgranskog som er vurdert som sårbar (VU) i norsk rødliste for naturtyper, i tillegg har arealet kvaliteter knyttet til gammel skog, rikere sumpskog og bjørkeskog med høgstauder. Det er en målsetting for skogvernet å bidra til å sikre truet og nær truet natur. Som følge av samfunnsmessige helhetsvurderinger tilrår Miljødirektoratet likevel en arealreduksjon slik det er foreslått av Statsforvalteren. Dette innebærer at arealet forvaltes i tråd med skogbruksloven. I den forbindelse gjøres det oppmerksomt på at arealet er avsatt til nøkkelbiotop.

Tilråding Lomsdal-Visten nasjonalpark/Njaarken vaarjelimmedajve:

Miljødirektoratet slutter seg til Statsforvalterens forslag til verneform og avgrensning av verneområdet.

Miljødirektoratet viser for øvrig til de generelle kommentarene i kap. 7 og slutter seg til Statsforvalterens tilråding og tilrår vern av utvidelsesområdet som del av Lomsdal-Visten/Njaarken nasjonalpark.

11. Mikkeljordmoen, Hattfjelldal kommune

Totalareal 296 daa, hvorav 249 daa er produktiv skog.

Verneformål og særskilte verneverdier:

Formålet med forskriften er å bevare et variert gammelskogsområde med blant annet naturtypene kalkgranskog og bekkekløft, med sitt biologiske mangfold i form av naturtyper, økosystemer, arter og naturlige økologiske prosesser. Området har betydelige naturverdier knyttet til en stor, velutviklet elvekløft med eldre, fuktig naturgranskog, inklusive mindre partier med fosserøymiljøer. Det er en målsetting å beholde verneverdiene i best mulig tilstand, og eventuelt videreutvikle dem. Formålet omfatter også bevaring av det samiske naturgrunnlaget.

Området ligger i mellomboreal sone og har betydelige naturverdier knyttet til at dette er ei stor, velutviklet elvekløft med eldre, fuktig naturskog av gran, inklusive mindre partier med fosserøymiljøer. Området har interessant artsmangfold, særlig av lav, men også kalksopp og karplanter. Det er gjort funn av flere interessante karplanter som kalkklok (NT), fjell-lok og nordlandsrørkvein. Mest spesielt når det gjelder artsmangfold, er funnet av lavarten grandråpelav som nylig (2017) er beskrevet som ny for vitenskapen. Det er potensial for flere interessante bakkelevende rødlista sopp i kalkgranskogen, og påviste arter er mørkfibret vokssopp (VU) og isabellavokssopp (VU). Det er klart potensial for interessante moser og lav i de opprevete kalkbergskrentene langs elva. Området fyller regionale mangler i vernet knyttet til kalkgranskog, kalkfuruskog, bekkekløfter og gamle boreale lauvskoger. Mikkeljordmoen scorer gjennomgående høyt på strukturelle parametre som mengde dødved, gamle bartrær og løvtrær, samt topografisk variasjon, vegetasjonsvariasjon og rikhet. Området får også full score på urørthet/påvirkning og artsmangfold. Mikkeljordmoen vurderes som nasjonalt verneverdig (***)

Kalkgranskog er vurdert som sårbar (VU) på rødliste for naturtyper, i tillegg er det registrert 9 rødlistearter i området, herav 4 i kategori nær truet (NT), 4 i kategori sårbar (VU) og 1 i kategori sterkt truet (EN). Av disse er isabellavokssopp (VU) vurdert som norsk ansvarsart da Norge har mer enn 25 % av europeisk bestand.

Inngrepsstatus:

Ingen tekniske inngrep innenfor verneforslaget.

Sammendrag av høringsuttalelsen:

Det har kommet inn 1 høringsuttalelse til verneforslaget.

WWF peker på at grandråpelav (EN) har blitt registrert i fuktig skog på denne lokaliteten, i tillegg til i den foreslåtte utvidelsen av Holmvassdalen. Norge har et internasjonalt ansvar for å sikre leveområdene til arten, som ut over 8 områder i Nord-Trøndelag og Nordland kun er funnet på én lokalitet i Sverige og én i Russland.

Statsforvalterens kommentarer:

Statsforvalteren tar innspillet til orientering.

Avgrensing:

Statsforvalteren tilrår å redusere arealet med 42 daa av hensyn til skogbruk. Arealet er vurdert å ha et volum på 761 kbm.

Statsforvalterens tilråding:

Statsforvalteren tilrår at området blir vernet som naturreservat med verneforskrift og vernekart slik det fremgår av Statsforvalterens tilråding.

Innspill etter Statsforvalterens tilråding:

Naturvernforbundet har sendt innspill etter Statsforvalteren sin tilråding vedrørende grenseendring tilrådt av Statsforvalteren. Naturvernforbundet mener det er uforsvarlig å ta ut arealer i nordøst da dette vil medføre at forekomstene av ansvarsarten grandråpelav (EN) og rosa tusselav (VU) vil ligge umiddelbart i vernegrensa og dø ut etter hogst på grunn av uttørking.

Miljødirektoratets tilråding:

Miljødirektoratet har omtalt spørsmål knyttet til forskriften i kap 7. Miljødirektoratet støtter Statsforvalterens vurdering av avgrensning av verneområdet.

Naturvernforbundet har påpekt at det er tatt ut et arealer i nordøst som gjør at forekomster av truede arter blir liggende umiddelbart i vernegrensa og dermed vil være utsatt for uttørking i forbindelse med hogst. Verneområdene bør avgrenses på en slik måte at de ivaretar verneverdiene på lang sikt. For Mikkeljordmoen er det gjort en samfunnsmessig avveining mot andre samfunnsinteresser. Dette er ikke optimalt for ivaretagelse av vernekvalitetene i randsonen til verneområder. Av hensyn til andre samfunnsinteresser tilrår Miljødirektoratet likevel en arealreduksjon slik det er foreslått av Statsforvalteren

Miljødirektoratet har gjort noen mindre justeringer i forslag til forskrift for å tilpasse forskriften til nyeste mal for naturreservater.

Tilråding Mikkeljordmoen:

Miljødirektoratet slutter seg til Statsforvalterens forslag til verneform og avgrensning av verneområdet.

Miljødirektoratet viser for øvrig til de generelle kommentarene i kap. 7 og slutter seg til Statsforvalterens tilråding og tilrår vern av Mikkeljordmoen som naturreservat.

12. Olaåsen, Vefsn kommune

Totalareal 1106 daa, hvorav 764 daa er produktiv skog.

Verneformål og særskilte verneverdier:

Formålet med forskriften er å bevare et variert område med blant annet vegetasjonstypene kalkgranskog og flomskogsmark, med sitt biologiske mangfold i form av naturtyper, økosystemer, arter og naturlige økologiske prosesser. Området har stor betydning for biologisk mangfold ved at det er leveområde for flere arter knyttet til gammelskog og kalkgranskog. Det er en målsetting å beholde verneverdiene i best mulig tilstand, og eventuelt videreutvikle dem. Formålet omfatter også bevaring av det samiske naturgrunnlaget.

Olaåsen er et forholdsvis lite område, men med mange kvaliteter knyttet til ulike naturtyper som kalkskog, gammel granskog, flomskog og rike myrtyper i nordboreal sone. Vegetasjonen er variert og her finnes mange arter som indikerer rikere vegetasjonstyper. Den topografiske variasjonen er stor, og hele området preges av et kollete landskap med flere markerte bekkekløfter og mindre partier med karstlandskap. Det er et varierende innslag av gammelskogselementer i form av strukturrike gamle og grove grantrær, stående og liggende død ved av gran. Arter som svartsoneskjuge (NT), duftskinn og vassskjuge indikerer en viss kontinuitet i dødved. Eldre gran med stagnerende vekst, grov sprekkebark og døde greiner er et viktig substrat for knappenåslav og skorpelaver, og arter som gammelgranlav, sukkernål (NT) og rustdoggnål (NT) er eksempel på slike arter. Sistnevnte indikerer også en viss luftfuktighet, og arter som granpensellav, dvergfltlav og trøndertustlav (NT) ble også registrert. Trøndertustlav har få kjente funn i fra Nordland. Vrengearter ble også registrert sparsomt på gran. Gubbeskjegg (NT) forekommer i det meste av området, og er stort sett utelukkende knyttet til gran. Området fyller regionale mangler i skogvernet knyttet til kalkgranskog, gråor-heggeskog av flommarkstype og bekkekløft. Området scorer middels på høybonitets- og gammel skog, samt vegetasjonsvariasjon og rikhet. Flere funn av rødlistearter og kravfulle arter fra flere artsgrupper gir en middels score på parameteren artsmangfold. Områdets verdi styrkes også av at det bidrar til å skape større grad av økologisk sammenheng mellom eksisterende verneområder i sør og vest. Området vurderes isolert sett som regional verneverdig (**), i sammenheng med eksisterende verneområder vurderes det å ha nasjonal verneverdi (***)

Kalkgranskog og flommarksskog er vurdert som sårbar (VU) på rødliste for naturtyper. I tillegg er det registrert 8 rødlistearter i området, alle i kategori nær truet (NT). Av disse er huldrelav (NT) og trøndertustlav (NT) vurdert som norske ansvarsarter, da Norge har mer enn 25 % av europeisk bestand.

Inngrepsstatus:

Ingen tekniske inngrep innenfor verneforslaget. Verneforslaget grenser inn mot grusressurs i nordvest.

NVE har gitt uttalelse til vernesaken og opplyser at de ikke er kjent med energi- og vassdragsinteresser i Olaåsen.

Sammendrag av høringsuttalelsen:

Det har kommet inn en høringsuttalelser til verneforslaget.

Vefsn kommune mener at Olaåsen bør tas ut fra verneplanen. Området er vurdert med middels verdi og lav eller middels grad av måloppnåelse for vernet. Verneområdet ligger opp til Sirijorda naturreservat som har sammenfallende verneverdier som nå foreslås vernet i Olaåsen, og naturverdier vurderes derfor som ivaretatt i Sirijorda naturreservat. Området har forholdsvis kort driftsveglengde til bilveg for uttransport av virket og består av ca. 30 daa ungskog som ble plantet etter hogst ca. år 2000. Kommunen mener derfor at ut fra samfunnsmessige avveininger mellom verneverdier og næringsmessige konsekvenser bør det foreslåtte verneområdet tas ut.

Statsforvalterens kommentarer:

Statsforvalteren ser at det er mye produktiv skog i Olaåsen, men på grunn av vanskelige driftsforhold er ikke all denne skogen tilgjengelig. Vi har vurdert at ca. 1800 m³ kan være tilgjengelig for skogbruket, men at resten vil bli vanskelig å få ta i på grunn av bratt og kupert terreng (se vedlegg 3 i Statsforvalter sin tilråding). Ut fra vår vurdering av verneverdier og tilgjengelig virke for skogbruket tilrår vi at Olaåsen vernes.

Statsforvalterens tilråding:

Statsforvalteren tilrår at området blir vernet som naturreservat med verneforskrift og vernekart slik det fremgår av Statsforvalterens tilråding.

Miljødirektoratets tilråding:

Miljødirektoratet har omtalt spørsmål knyttet til forskriften i kap 7. Miljødirektoratet støtter Statsforvalterens vurdering av avgrensning av verneområdet.

Vefsn kommune fremhever generelt i sin uttalelse og spesifikt for Olaåsen betydningen av samfunnsmessige avveininger. Miljødirektoratet støtter Vefsn kommune i dette og vil i den forbindelse vise til vurderinger av samfunnsøkonomiske konsekvenser i kapittel 5. Miljødirektoratet har gjort noen mindre justeringer i forslag til forskrift for å tilpasse forskriften til nyeste mal for naturreservater.

Tilråding Olaåsen:

Miljødirektoratet slutter seg til Statsforvalterens forslag til verneform og avgrensning av verneområdet.

Miljødirektoratet viser for øvrig til de generelle kommentarene i kap. 7 og slutter seg til Statsforvalterens tilråding og tilrår vern av Olaåsen som naturreservat.

13. Simafjellet (utvidelse), Hemnes kommune

Nytt verneareal 1080 daa, hvorav 877 daa er produktiv skog. Nytt totalareal 4498 daa.

Verneformål og særskilte verneverdier:

Formålet med forskriften er å bevare et gammelskogsområde med truet, sjelden og sårbar natur med sitt biologiske mangfold i form av naturtyper, økosystemer, arter og naturlige økologiske prosesser, samt lite påvirket skog på kalkgrunn. Området har stor betydning for biologisk mangfold ved at det er leveområde for en rekke arter knyttet til gammel, dels fuktig granskog og kalkgranskog. Det er en målsetting å beholde verneverdiene i best mulig tilstand, og eventuelt videreutvikle dem. Formålet omfatter også bevaring av det samiske naturgrunnlaget.

Simafjellet består overveiende av gammel granskog, med stor andel biologisk gamle grantrær, samt bra mengder død ved og kontinuitet i død ved. Området ligger i nordboreal sone. De største verdiene er knyttet til fuktige bekkekløftmiljø og kombinasjonen av rik og biologisk gammel granskog. Lokaliteten utmerker seg med en rik og krevende skorpelavflora knytta til grankvister på gamle grantrær, dels i miljø med stabil høy luftfuktighet i Stabborsdalen. Stedvis god kontinuitet i død ved og ofte moderate mengder læger tilsier at det er potensial for noen krevende vedsopper. Det er trolig potensiale for flere sjeldne og rødlistearter, spesielt innen artsgrupper som er lite undersøkt; kalkkrevende sopp, vedboende sopp og insekter. Lokaliteten vurderes isolert sett som nasjonalt verneverdig. Eksisterende verneområde og foreslått utvidelse utgjør ett av de mer verdifulle granskogdominerte områdene man kjenner i fylket, med betydelig verdier knyttet til

biologisk gammel samt fuktig skog. Simafjellet fyller regionale mangler knyttet til bekkekløfter, kalkgranskog og høgstaudebjørkeskog. Området er vurdert å ha nasjonal verneverdi (***).

Høgstaude granskog er vurdert som nær truet (NT) og kalkgranskog er vurdert som sårbar (VU) på norsk rødliste for naturtyper. I tillegg er det 13 rødlistearter i området, herav er 8 i kategori nær truet (NT), 4 i kategori sårbar (VU) og 1 i kategori sterkt truet (EN). Av disse er taigabendellav (EN) og huldrelav (NT) vurdert som norske ansvarsarter, da Norge har mer enn 25 % av europeisk bestand.

Inngrepsstatus:

Ingen tekniske inngrep innenfor verneforslaget

Sammendrag av høringsuttalelsen:

Det har kommet inn en høringsuttalelse til verneforslaget.

Røssåga/Toven reinbeitedistrikt påpeker at i den vestlige delen av det eksisterende verneområdet i Simaklubben, har reinbeitedistriktet planer om å etablere et gjerde ved FV 806. I verneforskriften for Simaklubben har reinbeitedistriktet direkte unntak for å sette opp et midlertidig gjerde, men dette må være permanent.

Statsforvalterens kommentarer:

Statsforvalteren har lagt inn et direkte unntak for å sette opp gjerde ved fylkesveg 806 i forskriften for Simafjellet naturreservat. Gjerdet tegnes inn på vernekartet.

Avgrensning

Av hensyn til skogbruk er det tatt ut et areal på 83 daa, med anslått volum på 748 kbm.

Statsforvalterens tilråding:

Statsforvalteren tilrår at området blir vernet som naturreservat med verneforskrift og vernekart slik det fremgår av Statsforvalterens tilråding.

Miljødirektoratets tilråding:

Miljødirektoratet har omtalt spørsmål knyttet til forskriften i kap 7. Miljødirektoratet støtter Statsforvalterens vurdering av avgrensning av verneområdet.

Miljødirektoratet har gjort noen mindre justeringer i forslag til forskrift for å tilpasse forskriften til nyeste mal for naturreservater.

Tilråding Simafjellet:

Miljødirektoratet slutter seg til Statsforvalterens forslag til verneform og avgrensning av verneområdet.

Det er foreslått noen mindre endringer i forskriften etter høring.

Miljødirektoratet viser for øvrig til de generelle kommentarene i kap. 7 og slutter seg til Statsforvalterens tilråding og tilrår vern av Simafjellet som naturreservat.

14. Skardmodalen/Skaalma eatnemedajve (utvidelse), Hattfjelldal kommune

Nytt verneareal 1484 daa, hvorav ca. 1100 daa er produktiv skog. Nytt totalareal 11093 daa.

Verneformål og særskilte verneverdier:

Formålet med forskriften er å bevare en lite påvirket, kontinental barskoglokalitet med sitt biologiske mangfold i form av naturtyper, økosystemer, arter og naturlige økologiske prosesser. Det er en målsetting å beholde verneverdiene i best mulig tilstand, og eventuelt videreutvikle dem. Formålet omfatter også bevaring av det samiske naturgrunnlaget.

Utvidelsen av Skardmodalen naturreservat utgjør lite areal, men med stor variasjon i vegetasjon- og skogtyper. Området ligger i nord- og mellomboreal sone. Naturtypelokaliteten som dekker hele området, består av gammel granskog i nedre deler og høgstaudedominert bjørkeskog i øvre deler. Det er stedvis et godt potensial for basekrevende bakkelevende sopp i hele området. Særlig bjørkeskogen er svært artsrik med hensyn til karplanter på grunn av stor variasjon i vegetasjonstyper. I bjørkeskogen ble soppen sotegg registrert. Arten har ellers bare 3-4 lokaliteter i Nordland. Skardmodalen fyller regionale mangler i skogvernet med høgstaude-bjørkeskog. Isolert vurderes utvidelsen å ha regional verneverdi (**), men sammen med eksisterende verneområde vurderes området å ha nasjonal verdi (***)).

Det er funnet 5 rødlistearter innenfor utvidelsesforslaget, alle i kategori nær truet (NT). En av disse, foldeskinn vurderes som nasjonal ansvarsart, da Norge har mer enn 25 % av europeisk bestand.

Inngrepsstatus:

I vestlig del av verneforslaget går det en traktorveg/sti.

NVE har gitt uttalelse til vernesaken og opplyser at de ikke er kjent med energi- og vassdragsinteresser i Skardmodalen.

Sammendrag av høringsuttalelsene:

Det er ikke mottatt høringsuttalelser til verneforslaget.

Statsforvalterens kommentarer:

Ingen kommentarer

Statsforvalterens tilråding:

Statsforvalteren tilrår at området blir vernet som naturreservat med verneforskrift og vernekart slik det fremgår av Statsforvalterens tilråding.

Innspill mottatt etter Statsforvalterens tilråding

Kartverket har i etterkant av Statsforvalteren sin tilråding oversendt merknader til bruk av sørsamisk parallellnavn. Skardmodalen har parallellnavnet Skaalma som sørsamisk parallellnavn med foreløpig status "Foreslått" i Sentralt stedsnavnregister. Kartverket vil opprette navnesak etter lov om stadnamn for å få fastsatt en offentlig skrivemåte av navnet som også kan brukes som sørsamisk parallellnavn for verneområdet.

Miljødirektoratets tilråding:

Miljødirektoratet har omtalt spørsmål knyttet til forskriften i kap 7. Miljødirektoratet støtter Statsforvalterens vurdering av avgrensning av verneområdet.

Miljødirektoratet har gjort noen mindre justeringer i forslag til forskrift for å tilpasse forskriften til nyeste mal for naturreservater.

Miljødirektoratet tilrår å endre navn på området til Skardmodalen/Skaalma eatnemedajve.

Tilråding Skardmodalen/Skaalma eatnemedajve:

Miljødirektoratet slutter seg til Statsforvalterens forslag til verneform og avgrensning av verneområdet.

Miljødirektoratet viser for øvrig til de generelle kommentarene i kap. 7 og slutter seg til Statsforvalterens tilråding og tilrår vern av Skardmodalen/Skaalma som naturreservat.

15. Spølremvatnet, Grane kommune

Totalareal 660 daa, hvorav 399 daa er produktiv skog.

Verneformål og særskilte verneverdier:

Formålet med forskriften er å bevare et skogsområde med truet, sjelden og sårbar natur med sitt biologiske mangfold i form av naturtyper, økosystemer, arter og naturlige økologiske prosesser. Området innehar de viktige og sjeldne naturtypene kalkgranskog og høgstaudegranskog, og har stor betydning for biologisk mangfold ved at det er leveområde for en rekke arter knyttet til gammel og kalkrik skog. Det er en målsetting å beholde verneverdiene i best mulig tilstand, og eventuelt videreutvikle dem. Formålet omfatter også bevaring av det samiske naturgrunnlaget

Spølremvatnet er forholdsvis lite, men med mange kvaliteter knyttet til ulike naturtyper som kalkskog, gammel granskog og våtmark. Området ligger i nord- og mellomboreal sone. Kalkskogen øst for vatnet er dominert av gran, og regnes som kalkgranskog (VU). Eldre gran med stagnerende vekst, grov sprekkebark og døde greiner er et viktig substrat for knappenålslav og skorpelaver. Gubbeskjegg (NT) forekommer i det meste av området, og er sett både på furu og gran. Også en art som huldrelav (NT) er forholdsvis vanlig under rothaler av gran flere steder. Området fyller mangler i skogvernet i form av kalkgranskog. Området vurderes samlet sett som regionalt verneverdig

Kalkgranskog er vurdert som sårbar (VU) på rødliste for naturtyper. I tillegg er det registrert 7 rødlistearter i områder, herav er 6 i kategori nær truet (NT), og 1 i kategori sårbar. Av disse er huldrelav (NT) vurdert som norsk ansvarsart, da Norge har mer enn 25 % av europeisk bestand.

Inngrepsstatus:

Opparbeidet bål plass ved Spølremvatnet. I tillegg finnes et mindre parti med grøftet sumpskog.

NVE har gitt uttalelse til vernesaken og opplyser at de ikke er kjent med energi- og vassdragsinteresser i Spølremvatnet.

Sammendrag av høringsuttalelsene:

Det har kommet inn 2 høringsuttalelser til verneforslaget.

Språkrådet og Statens Kartverk påpeker at navnet på Spølremvatnet naturreservat bør endres til Spølremvatnet naturreservat. Dette er rett skrivemåte etter navnet på tjernet som ligger sentralt i det foreslåtte verneområdet.

Statsforvalterens kommentarer:

Statsforvalteren endrer navn på det foreslåtte verneområdet til Spølremvatnet naturreservat.

Avgrensing: Av hensyn til skogbruk tilrår Statsforvalteren å ta ut et areal på 87 daa, men anslått volum på 1246 kbm.

Statsforvalterens tilråding:

Statsforvalteren tilrår at området blir vernet som naturreservat med verneforskrift og vernekart slik det fremgår av Statsforvalterens tilråding.

Miljødirektoratets tilråding:

Miljødirektoratet har omtalt spørsmål knyttet til forskriften i kap 7. Miljødirektoratet støtter Statsforvalterens vurdering av avgrensning av verneområdet.

Miljødirektoratet har gjort noen mindre justeringer i forslag til forskrift for å tilpasse forskriften til nyeste mal for naturreservater.

Tilråding Spølremvatnet:

Miljødirektoratet slutter seg til Statsforvalterens forslag til verneform og avgrensing av verneområdet.

Miljødirektoratet viser for øvrig til de generelle kommentarene i kap. 7 og slutter seg til Statsforvalterens tilråding og tilrår vern av Spølremvatnet som naturreservat.

16. Stavvassdalen, Grane/Vefsn kommune

Totalareal 4929 daa, hvorav ca. 1500 daa er produktiv skog.

Verneformål og særskilte verneverdier:

Formålet med forskriften er å bevare et variert skogsområde med blant gammel gran og furuskog. Området har særlig betydning for biologisk mangfold med sine økosystemer, arter og økologiske prosesser, og er livsmiljø for flere sjeldne og truede arter. Det er en målsetting å beholde verneverdiene i best mulig tilstand, og eventuelt videreutvikle dem. Formålet omfatter også bevaring av det samiske naturgrunnlaget.

Stavvassdalen er et område dominert av gammel barskog og som ligger nært Lomsdal-Visten nasjonalpark og Sirijorda naturreservat. Området ligger i nordboreal sone. Mye av arealet består av glissent tresatt impediment, myr og fjell. Furuskogen ved Smånesbekken er trolig blant de minst påvirkta skogsområdene i hele Stavvassdalen, og har en utpreget naturskogstilstand. I kalkrike partier er det potensial for krevende bakkelevende sopp. Områdets større arealer dominert av eldre naturskog samt fravær av menneskelig infrastruktur, gjør at det er verdifullt for arealkrevende naturskogsarter som tretåspett, konglebit og trolig også lavskrike, samt forstyrrelsessårbare arter som rovfugl og våtmarksfugl. Isolert vurderes området som regionalt verneverdig (**). Sett i sammenheng med nærliggende verdifull skog i Lomsdal-Visten nasjonalpark, Sirijorda naturreservat og Stavvasselva naturreservat samt naturtypelokalitet Store Hjortskardet, vurderes det at området er en del av et nasjonalt verneverdig område (***). De største kvalitetene til området er særlig knyttet til at det er en viktig del av en svært lang og i stor grad sammenhengende korridor av naturskog fra Trøndelag og til Eiterådalen.

Totalt er det registrert 13 rødlistearter i området, herav er 10 i kategori nær truet (NT) og 3 i kategori sårbar. Av disse er huldrelav (NT) vurdert som norsk ansvarsart, da Norge har mer enn 25 % av europeisk bestand.

Inngrepsstatus:

I området finnes det noen få bygg, dette inkluderer en liten tømmerhytte eid av Statskog, en gapahuk med bålplass, ett naust, en gammel fløtingsdam og et toalett etablert av nasjonalparkstyret for Lomsdal-Visten nasjonalpark.

Sammendrag av høringsuttalelsene:

Det har kommet inn 3 høringsuttalelser til verneforslaget.

Vefsn kommune støtter forslag om opprettelse av Stavvassdalen naturreservat, men mener at området like naturlig kan bli vernet som en utvidelse av Lomsdal-Visten nasjonalpark.

Grane kommune og Grane Arbeiderparti peker på at dette er nærturområdet for kommunesentret Trofors. Det er innfallsport til Lomsdal-Visten nasjonalpark, og det mye tilrettelegging for friluftsliv som foreningen Stavvassdalens Venner ivaretar på dugnad. I arealene rundt Stavvatnet er det lite aktuelt med hogst på grunn av tilgjengelighet, men et vern vil begrense mulighetene og frata områdets legitimitet som et viktig område. Altså motsatt effekt enn det som ønskes ved vern. Dempa har muligheter for fremtidig hogster i randsonene, og de ser at dagens vern langs

Stavvasselva er et hinder for bruk og aktivitet herunder skogbruk. Det er allerede store begrensninger i området, nok er nok her. Statskog bør her følges opp slik at tilplanting og annen skogskjøtsel blir ivaretatt på en bedre måte.

Statsforvalterens kommentarer:

Verneform:

Statsforvalteren sendte forespørsel til Statskog SF i juni 2021 om å innlemme Stavvassdalen som en del av Lomsdal-Visten nasjonalpark, men det var ikke aktuelt for denne prosessen.

Avgrensning

Statsforvalteren er enig i at arealene rundt Stavvatnet trolig er lite interessante for skogbruket. Vern av Stavvassdalen vil ikke være til hinder for å utøve friluftsliv i området, ettersom blant annet sanking av bær og sopp, jakt og fiske og vedlikehold av eksisterende stier vil være tillatt.

Statsforvalterens tilråding:

Statsforvalteren tilrår at området blir vernet som naturreservat med verneforskrift og vernekart slik det fremgår av Statsforvalterens tilråding.

Miljødirektoratets tilråding:

Miljødirektoratet har omtalt spørsmål knyttet til forskriften i kap 7. Miljødirektoratet støtter Statsforvalterens vurdering av avgrensning av verneområdet.

Miljødirektoratet har gjort noen mindre justeringer i forslag til forskrift for å tilpasse forskriften til nyeste mal for naturreservater.

Tilråding Stavvassdalen:

Miljødirektoratet slutter seg til Statsforvalterens forslag til verneform og avgrensning av verneområdet.

Det er foreslått noen mindre endringer i forskriften etter høring.

Miljødirektoratet viser for øvrig til de generelle kommentarene i kap. 7 og slutter seg til Statsforvalterens tilråding og tilrår vern av Stavvassdalen som naturreservat.

17. Stortuva (utvidelse), Hemnes kommune

Nytt verneareal 308 daa, hvorav 268 daa er produktiv skog. Nytt totalareal 1275 daa.

Verneformål og særskilte verneverdier:

Formålet med forskriften er å bevare et rikt naturområde med truet, sjelden og sårbar natur, med sitt biologiske mangfold i form av naturtyper, økosystemer, arter og naturlige økologiske prosesser. Området har særlig betydning for biologisk mangfold ved at det ligger på kalkrik grunn og domineres av rike vegetasjonstyper med godt utviklet naturskogs-dynamikk. Det er en målsetting å beholde verneverdiene i best mulig tilstand, og eventuelt videreutvikle dem. Formålet omfatter også bevaring av det samiske naturgrunnlaget.

Stortuva ligger i nordboreal sone og har en variert og ofte kalkrik vegetasjon. Kalkrik berggrunn og ofte tynt jordsmonn indikerer godt potensial for et rikt artsmangfold av kalkskogsopp. Artsmangfoldet knyttet til dødved og kalkrike forhold antas å være stort. Lokaliteten oppnår middels til høy vekt på urørthet, til tross for litt nyere påvirkning. Gammelskogsparemetere scorer den også bra på, med middels-store mengder død ved, middels kontinuitet i død ved og stor andel gamle trær. Området fyller mangler i skogvernet knyttet til kalkgranskog. Lokaliteten vurderes som nasjonalt

verneverdig (***)). Som utvidelse av eksisterende naturreservat vil det tilføye mer av det samme verdiene, og mye av de siste restene av relativt intakt gammelskog nord for reservatet.

Kalkgranskog er vurdert som sårbar (VU) på rødliste for naturtyper, i tillegg er det registrert 5 rødlistearter, alle i kategori nær truet (NT). Av disse er huldrelav (NT) vurdert som norsk ansvarsart, da Norge har mer enn 25 % av europeisk bestand.

Inngrepsstatus:

Ingen tekniske inngrep innenfor verneforslaget

Sammendrag av høringsuttalelsen:

Det har kommet inn 1 høringsuttalelse til verneforslaget.

Statnett gjør oppmerksom på at Stortuva naturreservat er foreslått utvidet over det klausulerte ryddebeltet for skog/byggeforbudsbelte til den eksisterende 220kV-ledningen Nedre Røssåga – Ajaure. Klausuleringsbeltet er 34 meter. Statnett har anleggskonsesjon etter energiloven til å eie, drifte og vedlikeholde transmisjonsnett-ledningen, og har ervervet rettigheter til dette gjennom ekspropriasjonsskjønn og minnelige avtaler. I Statnetts rettigheter inngår også retten til å rydde skog, herunder nødvendig felling av trær i sideterreng utenfor ryddebeltet av hensyn til forsyningssikkerheten til ledningen. Statnett ber om at det for Stortuva naturreservat tas inn som et generelt unntak fra ferdselsbestemmelsene at det kan gjennomføres nødvendig motorisert ferdsel i forbindelse med akutt utfall eller fare for akutt utfall på eksisterende energi- og kraftanlegg. Selv om ledningen ligger utenfor det foreslåtte naturreservatet, kan det i ytterste konsekvens være behov for motorisert ferdsel innenfor verneområdet ved akutte hendelser.

Statsforvalterens kommentarer:

Avgrensing

Statsforvalteren har lagt grensa til utvidelsen av Stortuva naturreservat 20 m fra kraftlinja. Verneområdet vil derfor komme utenfor klausuleringsbeltet og det vil ikke være behov for egne unntak i verneforskriften.

Av hensyn til skogbruk er det tatt ut et areal på 30 daa med et anslått volum på 211 kbm.

Statsforvalterens tilråding:

Statsforvalteren tilrår at området blir vernet som naturreservat med verneforskrift og vernekart slik det fremgår av Statsforvalterens tilråding.

Miljødirektoratets tilråding:

Miljødirektoratet har omtalt spørsmål knyttet til forskriften i kap 7. Miljødirektoratet støtter Statsforvalterens vurdering av avgrensning av verneområdet.

Miljødirektoratet har gjort noen mindre justeringer i forslag til forskrift for å tilpasse forskriften til nyeste mal for naturreservater.

Tilråding Stortuva:

Miljødirektoratet slutter seg til Statsforvalterens forslag til verneform og avgrensing av verneområdet.

Miljødirektoratet viser for øvrig til de generelle kommentarene i kap. 7 og slutter seg til Statsforvalterens tilråding og tilrår vern av Stortuva som naturreservat.

18. Svartvasselva/Tjeehpesjaevrienjohke eatnemedajve , Grane kommune

Totalareal 204 daa, hvorav 187 daa er produktiv skog.

Verneformål og særskilte verneverdier:

Formålet med forskriften er å bevare et skogs- og bekkeløftområde med truet, sjelden og sårbar natur med sitt biologiske mangfold i form av naturtyper, økosystemer, arter og naturlige økologiske prosesser. Området har stor betydning for biologisk mangfold ved at det er leveområde for en rekke arter knyttet til kalkskog og boreal regnskog. Det er en målsetting å beholde verneverdiene i best mulig tilstand, og eventuelt videreutvikle dem. Formålet omfatter også bevaring av det samiske naturgrunnlaget.

Svartvasselva ligger i mellomboreal sone. De største kvalitetene med området er knyttet til kalkskog på berggrunn av marmor, i tillegg til en fosserøykgranskog med fuktighetskrevede arter. Marmorberggrunnen danner grunnlag for en artsrik karplantefora i området. I nedre del av området ble begerblygmose VU funnet sparsomt på et fuktig marmorberg. Det er et potensiale for øvrige blygmoser knyttet til marmor langs sidene av elveløpet. På et par grantrær nedstrøms en liten foss ble det funnet rikelig med fossenever (VU). Arten er avhengig av høy luftfuktighet og sannsynligvis er det periodevis fosse-yr fra elva på denne lokaliteten. Området fyller mangler i skogvernet knyttet til kalkgranskog, bekkeløft og boreal regnskog. Området scorer høyt på rikhet, lavt til middels på kriteriet gamle trær og lavt på mengde og kontinuitet av dødved. Det scorer middels til høyt på artsmangfold. At vassdraget er bygd ut med minikraftverk trekker noe ned når det gjelder verdi. Området vurderes samlet sett som regionalt verneverdig.

Boreal regnskog og kalkgranskog er vurdert som sårbar (VU) på rødliste for naturtyper, i tillegg er et registrert fire rødlistearter. Av disse er 2 i kategori nær truet (NT) og 2 i kategori sårbar (VU). En av disse, fossenever (VU) er vurdert som norsk ansvarsart, da Norge har mer enn 25 % av europeisk bestand.

Inngrepsstatus:

En traktorveg krysser gjennom sentrale deler av det foreslåtte verneområdet.

Sammendrag av høringsuttalelsene:

Det har kommet inn 4 høringsuttalelser til verneforslaget.

Grane kommune og Grane Arbeiderparti mener at dette området stort sett består av plantefelt med trær som er 30 år gamle, og det er laget skogsbilveier, velteplasser, bru med mere innenfor verneforslaget. Et eventuelt vern vil hindre fremtidig skogsdrift innenfor og utenfor foreslåtte arealer. De lurte også på hvorfor grensa er lagt midt i en bestand med plantefelt, og mener at forslaget må skrinlegges.

Unikraft AS er eier av minikraftverk i Svartvasselva, og ønsker at dette verneforslaget tas ut. Avgrensningen av verneområdet inkluderer store deler av vannstrengen for kraftverket, og vernet vil ødelegge for deres muligheter til å drifte og utvikle Svartvasselva kraftverk i årene fremover. Unikraft AS ønsker videre dialog i saken og foreslår at det gjennomføres en befaring i området sammen med representant fra kommunen.

NVE ber om standardbestemmelser i verneforskriften som sikrer rydding i regulerte vassdrag. Som et eksempel på hvordan slike bestemmelser kan ivaretas viser NVE til § 4 j, 6 h og 7 r i forskrift om vern av Dokkajuvet naturreservat, Nordre Land kommune <https://lovdata.no/dokument/LF/forskrift/2021-03-19-793>.

Statsforvalterens kommentarer:

Avgrensning

Svar på innspill fra Grane kommune og Grane arbeiderparti: Statsforvalteren påpeker at det er helt klart at de fleste områdene er berørt av tidligere hogster. Det er vanskelig å finne områder med uberørt skog i et område med så aktivt skogbruk som på Helgeland. I Svartvasselva er det stort sett kantsona som er igjen etter tidligere hogster som fortsatt har naturverdier. I Svartvasselva har vi tatt med noe yngre skog for at vi skal få en fornuftig grense slik at området henger sammen. Denne skogen vil over tid utvikle seg til gammelskog. I verneforskriften for Svartvasselva har vi lagt inn at man skal kunne kjøre langs og eventuelt oppgradere veien som går over elva for å ta ut skogen i bakenforliggende areal. Et eventuelt vern her hindrer ikke fremtidig skogsdrift utenfor det foreslåtte arealet.

Svar på innspill fra Unikraft: Statsforvalteren påpeker at Svartvasselva kraftverk ligger utenfor området som er foreslått for vern og at regulering av elva ikke vil komme i konflikt med det foreslåtte verneforslaget selv om det er redusert vannføring.

Verneforskrift

Svar på innspill fra NVE: Statsforvalteren mener ikke dette er nødvendig da dette er et vassdrag med svært lav vannføring sammenlignet med Dokkavassdraget

Statsforvalterens tilråding:

Statsforvalteren tilrår at området blir vernet som naturreservat med verneforskrift og vernekart slik det fremgår av Statsforvalterens tilråding.

Innspill mottatt etter Statsforvalterens tilråding:

Kartverket har i etterkant av Statsforvalterens tilråding oversendt merknader til bruk av sørsamisk parallellnavn. For Svartvasselva er parallellnavnet Tjeehpesjaevrienjohke godkjent. Ettersom lov om stadnamn § 11 andre ledd sier at samiske stedsnavn til vanlig skal brukes av det offentlige sammen med eventuelt norsk navn, skal også det samiske parallellnavnet inngå som navn på verneområdet. Sametinget gir tilråding om skrivemåten av stedsnavnet når det står som forledd til det sørsamiske ordet for verneområde.

Miljødirektoratets tilråding:

Miljødirektoratet har omtalt spørsmål knyttet til forskriften i kap 7. Miljødirektoratet støtter Statsforvalterens vurdering av avgrensning av verneområdet.

Miljødirektoratet har gjort noen mindre justeringer i forslag til forskrift for å tilpasse forskriften til nyeste mal for naturreservater.

Miljødirektoratet tilrår å endre navn på området til Svartvasselva/Tjeehpesjaevrienjohke eatnemedajve.

Tilråding Svartvasselva/Tjeehpesjaevrienjohke eatnemedajve:

Miljødirektoratet slutter seg til Statsforvalterens forslag til verneform og avgrensning av verneområdet.

Miljødirektoratet viser for øvrig til de generelle kommentarene i kap. 7 og slutter seg til Statsforvalterens tilråding og tilrår vern av Svartvasselva/Tjeehpesjaevrienjohke som naturreservat.

19. Svartåga, Hemnes kommune

Totalareal 296 daa, hvorav 246 daa er produktiv skog.

Verneformål og særskilte verneverdier:

Formålet med forskriften er å bevare et gammelskogs- og bekkekløftområde med truet, sjelden og sårbar natur med sitt biologiske mangfold i form av naturtyper, økosystemer, arter og naturlige økologiske prosesser. Området har stor betydning for biologisk mangfold ved at det er leveområde for flere arter knyttet til gammel granskog. Det er en målsetting å beholde verneverdiene i best mulig tilstand, og eventuelt videreutvikle dem. Formålet omfatter også bevaring av det samiske naturgrunnlaget.

Svartåga ligger i mellomboreal sone og har store naturverdier knyttet til forekomst av gammel og til dels baserik granskog, men også til små areal med flommarksskog og flompåvirket oreskog. Flere moderat krevende gammelskogsarter er påvist innenfor området, og noen av disse krever også stabilt høy luftfuktighet. De fleste påviste rødlistearter/signalarter er tilknyttet gran, men enkelte er tilknyttet gråor. Rike vegetasjonstyper er utbredt, og det finnes mange moderat basekrevende arter. Området fyller mangler i skogvernet knyttet til bekkekløfter og gråor-heggeskog av flommarkstype. Det foreslåtte verneområdet scorer middels høyt på artsmangfold, rikhet, variasjon og forekomst av gamle bartrær. Det verneverdige arealet er lite, noe som begrenser den totale verdivurderingen. Men til tross for et lite areal har området stor naturvariasjon og forekomst av såpass mange krevende arter at området vurderes som regionalt verneverdig.

Høgstaudegranskog er vurdert som nær truet (NT) og flommarksskog er vurdert som sårbar (VU) på norsk rødliste for naturtyper. I tillegg er det registrert 8 rødlistearter i området, av disse er 5 i kategori nær truet (NT), 2 i kategori sårbar (VU) og 1 i kategori sterkt truet (EN). Av disse rødlisteartene er huldrelav (NT), *Miriquidica majae* (VU) og oresinoberlav (EN) vurdert som norske ansvarsarter, da Norge har mer enn 25 % av europeisk bestand.

Inngrepsstatus:

Verneforslaget grenser ned til Svartåga og NVE opplyser om at det her er digitalt kartlagt vannkraftpotensial (se uttalelse).

Sammendrag av høringsuttalelsene:

Det har kommet inn 1 høringsuttalelser til verneforslaget.

NVE opplyser om at det er digitalt kartlagt vannkraftpotensial i Svartåga. Potensial utgjør 0,7 GWh per år med en utbyggingskostnad på 8,2 nok/kWh i 2019-prisnivå. Prosjektet er blant de dyreste 20 % av vannkraft og vindkraftprosjekter som fikk konsesjon, men ikke utbygd. De ber Statsforvalteren om å informere Statskog om vannkraftpotensialet.

Statsforvalterens kommentarer:

Statsforvalteren påpeker at elva ligger utenfor verneforslaget, og at tiltak i elvestrengen og på nordsida av elva ikke reguleres av verneforskriften.

Statsforvalterens tilråding:

Statsforvalteren tilrår at området blir vernet som naturreservat med verneforskrift og vernekart slik det fremgår av Statsforvalterens tilråding.

Miljødirektoratets tilråding:

Miljødirektoratet har omtalt spørsmål knyttet til forskriften i kap 7. Miljødirektoratet støtter Statsforvalterens vurdering av avgrensning av verneområdet.

Miljødirektoratet har gjort noen mindre justeringer i forslag til forskrift for å tilpasse forskriften til nyeste mal for naturreservater.

Tilråding Svartåga:

Miljødirektoratet slutter seg til Statsforvalterens forslag til verneform og avgrensing av verneområdet.

Miljødirektoratet viser for øvrig til de generelle kommentarene i kap. 7 og slutter seg til Statsforvalterens tilråding og tilrår vern av Svartåga som naturreservat.

9. MILJØDIREKTORATET TILRÅR

I. Forskrifter om vern for 19 skogområder i Nordland fastsettes i samsvar med vedlagte forslag.

Følgende forskrifter oppheves i samsvar med vedlagte forslag:

- Forskrift 10.11.2017 nr. 1746 om vern av Auster-Vefsna naturreservat, Grane og Hattfjelldal kommuner, Nordland.
- Forskrift 10.11.2017 nr. 1748 om vern av Danielåsen naturreservat, Grane kommune, Nordland.
- Forskrift 19.12.2008 nr. 1466 om verneplan for skog. Vedlegg 13. Holmvassdalen naturreservat, Grane kommune, Nordland.
- Forskrift 10.11.2017 nr. 1752 om vern av Litle Fiplingdalselva naturreservat, Grane kommune, Nordland.
- Forskrift 25.02.2011 nr. 232 om fredning av Simaklubben naturreservat, Hemnes kommune, Nordland.
- Forskrift 04.12.1992 nr. 936 om vern av Skardmodalen naturreservat, Hattfjelldal kommune, Nordland.
- Forskrift 25.02.2011 nr. 234 om fredning av Tuvhaugen naturreservat, Hemnes kommune, Nordland.

Følgende forskrifter endres i samsvar med vedlagte forslag:

- Forskrift 29.05.2009 nr. 553 om Lomsdal-Visten nasjonalpark/Njaarken vaarjelimmiedajve, Brønnøy, Vevelstad, Vefsn og Grane kommuner, Nordland

10. Litteratur

Artsdatabanken (2021). Resultater. Norsk rødliste for arter 2021.

<https://www.artsdatabanken.no/rodlisterforarter2021/Resultater> Nedlastet <April 2022>.

Direktoratet for økonomistyring og forvaltning (DFØ), 2018: *Veileder til utredningsinstruksen, Veileder til utredningsinstruksen (dfo.no)*

Framstad, E. (red.), Blindheim, T., Granhus, A., Nowell, M. & Sverdrup-Thygeson, A. 2017. Evaluering av norsk skogvern i 2016. Dekning av mål for skogvernet og behov for supplerende vern. – NINA Rapport 1352. 149 s.

Hauglin M., Belbo H., Granhus A., (2021). Områder foreslått for vern på Helgeland - Skogressurser og konsekvenser for lokal virkestilgang. NIBIO Rapport Vol. 7. NR. 89. 2021.

Holien, H. & Frisch, A. 2022. Microcalicium loraasii, a new calicioid fungus from old-growth boreal forest in Norway. *Graphis Scripta* 34 (4): 42–50. Oslo. ISSN 2002-4495.

Hylen, G., Fernández, C. A. og Granhus A. 2022. Skogressurser i Norge: Status og framtidsscenarier. NIBIO rapport Vol 8. Nr 85. 2022.

IPCC, 2022: Summary for Policymakers [H.-O. Pörtner, D.C. Roberts, E.S. Poloczanska, K. Mintenbeck, M. Tignor, A. Alegría, M. Craig, S. Langsdorf, S. Lösche, V. Möller, A. Okem (eds.)]. In: *Climate Change 2022: Impacts, Adaptation, and Vulnerability. Contribution of Working Group II to the Sixth Assessment Report of the Intergovernmental Panel on Climate Change* [H.-O. Pörtner, D.C. Roberts, M. Tignor, E.S. Poloczanska, K. Mintenbeck, A. Alegría, M. Craig, S. Langsdorf, S. Lösche, V. Möller, A. Okem, B. Rama (eds.)]. Cambridge University Press. In Press

Lindgaard, A. og Henriksen, S. (red.) 2011. Norsk rødliste for naturtyper 2011. Artsdatabanken, Trondheim

Lindhjem, H. og K. Magnussen 2012. Verdier av økosystemtjenester i skog i Norge - NINA Rapport 894, 80 s. Norsk institutt for naturforskning, Trondheim.

Midteng, R. 2019(a). Naturfaglige registreringer i forbindelse med vern av skog på Statskog SFs eiendommer – 2018. Rapportering av resultater i fra registreringer utført i 2018. Asplan Viak-rapport 2019-1

Midteng, R., 2019(b) Naturverdier tilgrensende kartleggingsområder registrert i 2018 på statsgrunn i Nordland. Asplan Viak rapport 2019.

Miljødirektoratet 2016, Vern eller bruk av skog som klimatiltak, Rapport M-519, (2016) Miljødirektoratet.

Miljødirektoratet 2018, Hoveddokument oppdrag trua natur - Miljødirektoratet (miljodirektoratet.no). Lenke: [Trua natur: Slik kan tilstanden forbedres - Miljødirektoratet \(miljodirektoratet.no\)](#)

Miljødirektoratet 2021. Skog- og verneverdier i områder aktuelle for vern på Statskog SF sin grunn på Helgeland. Rapport M-2048 (2021) Miljødirektoratet.

Miljødirektoratet 2021. Høringsnotat om endringer i forskrift om utsetting av utenlandske treslag til skogbruksformål. [Forslag til endringer i forskrift om utsetting av utenlandske treslag til skogbruksformål - Miljødirektoratet \(miljodirektoratet.no\)](#)

Stokland J. 2021. Gammel skog kan være viktig for karbonfangst - Nibio. NIBIO pressemelding publisert 23.3.2021. Lenke: <https://www.nibio.no/nyheter/gammel-skog-kan-vaere-viktig-for-karbonfangst>

Ulstein H., Midttømme K., Seeberg A.R., Gulbrandsen M.U., Rød M., Guldvik M.K., Caroline W. Gierløff S. W., og Navrud S. 2020. Bedre metode for vurdering av ikke-prissatte virkninger, MENON-PUBLIKASJON NR. 62/2020

Kausrud, K., Vandvik, V., Flø, D., Geange S.R., Hegland, S.J., Hermansen, J.S., Hole, L.R., Anker Ims, R., Kauserud, H., Kirkendall, L.R., Nordén, J., Nybakken, L., Ohlson, M., Skarpaas, O., de Boer, H., Eldegard, K., Hindar, K., Järnegren, J., Måren, I., Nielsen, A., Nilsen, E.B., Rueness, E., Thorstad E.B., Velle, G. (2022). Impacts of climate change on the forest ecosystem. Scientific Opinion of the Panel on Alien Organisms and Trade in endangered species (CITES) of the Norwegian Scientific Committee for Food and Environment. VKM Report 2022:15, ISBN: 978-82-8259-390-8, ISSN: 2535-4019. Norwegian Scientific Committee for Food and Environment (VKM), Oslo, Norway.